

รายงาน
การติดตามพัฒนาเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ
พ.ศ. 2548

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รายงานการติดตามผล ตามเป้าหมายการพัฒนา แห่งสหสัมരรษ์ของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2548

เสนอต่อ: จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
จัดเตรียมโดย: สถาบันส่งเสริมล้อมไทย
สนับสนุนโดย: โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

กันยายน 2548

สหบดีบสีก้าร์

สำนักงานคุณภาพการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเทพฯ กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ : 0-2282 9272

โทรสาร : 0-2281 6127

web site : <http://www.nesdb.go.th>

กิจกรรมองค์การสหประชาธิ ประจำประเทศไทย

สำนักงานประสานงานองค์การภาคสหประชาธิประจำประเทศไทย

ชั้น 12 ตึกสหประชาธิ

ถนนราชดำเนินนอก

กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ : 0-2288 1836

โทรสาร : 0-2280 0556

Email : unrc.thailand@un.or.th

web site : <http://www.un.or.th>

ISBN: 974-93632-1-3

คำนำ

ประเทศไทยได้จัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษเล่มแรกแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2547 ตามพันธกิจที่ได้ลงนามตกลงร่วมกับประเทศต่างๆ ในกรอบประชุมสุดยอดแห่งสหสวรรษของสหประชาติเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2543 โดยให้มีการติดตามผลและจัดทำรายงานทุกๆ 5 ปี รายงานดังกล่าวของประเทศไทยได้สะท้อนความสำเร็จและความก้าวหน้าในการพัฒนาของประเทศไทยในหลายด้าน แต่ก็พบว่าประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาในบางพื้นที่โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูงและจังหวัดชายแดน และรายงานผลในระดับประเทศยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็นภาพการพัฒนาในระดับย่อยได้

ดังนั้นในปีพ.ศ. 2548 ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด โดยคัดเลือกจังหวัดแม่ย่องสอนเป็นจังหวัดนำร่องแห่งแรก ดำเนินการโดยคณะกรรมการจังหวัดแม่ย่องสอนที่ประกอบด้วยภาคีจากหลายภาคส่วน ร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาติประจำประเทศไทย

รายงานการติดตามผลตามเป้าหมายแห่งสหสวรรษจังหวัดแม่ย่องสอนเล่มนี้ จึงเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการให้ข้อมูลและตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับจังหวัดแม่ย่องสอน ภายใต้กระบวนการทำงานในครั้งนี้คุณภาพการทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ผลการดำเนินงานได้นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษที่สอดคล้องกับจังหวัด แม่ย่องสอน และการกำหนดมาตรฐานค่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ โดยจังหวัดแม่ย่องสอนได้บูรณาการยุทธศาสตร์ดังกล่าวเข้าสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ย่องสอน เพื่อให้ทุกหน่วยงานในจังหวัดได้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และร่วมกันขับเคลื่อนให้การพัฒนาจังหวัดสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำรายงานประจำการณ์เพื่อนำไปใช้และขยายผลการดำเนินงานในจังหวัดอื่นๆ อีกด้วย

กิจกรรมประจำ

คณะทำงานระดับจังหวัด

การดำเนินงานติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรชน์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2547 ถึงเดือนพฤษภาคม 2548 รวมระยะเวลา 8 เดือน โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัดขึ้น มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสัมคม และองค์กรพัฒนาเอกชน ร่วมกันดำเนินโครงการตลอดระยะเวลาดังกล่าว (รายละเอียดคณะทำงาน ดูได้จากภาคผนวกที่ 1)

การดำเนินงานครั้งนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะสำนักงานสกิดิจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ให้การสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ และร่วมกันบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดและการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

หน่วยงานสนับสนุน

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) : ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานและจัดทำรายงานฯ ให้เป็นไปด้วยดี ดังนี้ นายอามน เติมพิทยาไพรสุ (รองเลขาธิการฯ) ดร.ปรีyanุช พิบูลสวารุธ (ร.เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว.) นางสาวดวงกมล ทองมี (เจ้าหน้าที่ประสานงาน)
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP): ให้การสนับสนุนงบประมาณตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โดย มร.โยคิ่น บีจองแมน (รองผู้แทนสำนักงานฯ) นางต้องตา เอียวไพศา (เจ้าหน้าที่บริหารสำนักงานฯ) และนางสาวดารณี ทัตตากร (เจ้าหน้าที่โครงการฯ)
- องค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF): ในการสนับสนุนข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินงานและจัดทำรายงาน

ท้ายที่สุดขอขอบคุณคณะที่ปรึกษาจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย: ดร. จำเนียร วรรัตน์ชัยพัน (ผู้อำนวยการโครงการฯ) mgr. เดวิด วิลเล่อนอฟ (ที่ปรึกษาอาวุโส) นางสาวเบญจมาส ໂขติทอง (ผู้จัดการโครงการฯ) นายทองจันทร์ หมอมเนตร (ผู้เชี่ยวชาญการฝึกอบรม) นางสาวพรพรรณ ปันเวหา (ผู้ประสานงานโครงการฯ) นายชีวิต เชื้อมเจริญ (ผู้ประสานงานภาคสนาม) และ นางสาวธนิรัตน์ ธนาดัมນ (ผู้ช่วยนักวิจัย) ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่คณะทำงาน จนการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จด้วยดี

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษระดับจังหวัดเล่มแรก

แม้ว่ารายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (MDG) ของประเทศไทย จะแสดงให้เห็นถึงผลการพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างมาก และได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทายกว่า ที่เรียกว่า MDG Plus (MDG+) แต่ผลการประเมินดังกล่าวไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาในระดับย่อย เช่น ระดับภูมิภาค หรือระดับจังหวัดได้ในขณะที่การพัฒนาของประเทศไทยยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างภูมิภาค หรือกลุ่มชนผ่านพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย ดังนั้นประเทศไทยจึงได้วางแผนการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัดขึ้น โดยมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักรถึงการพัฒนาตลอดจนร่วมกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับพื้นที่

จากแนวคิดดังกล่าว จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้อาสาเข้าเป็นจังหวัดนำร่องแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อดำเนินงานติดตามผลและจัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด การดำเนินงานดังกล่าว มีระยะเวลาดำเนินงาน 8 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 จนถึง เดือนพฤษภาคม 2548 โดยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการพัฒนาจังหวัดตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษขึ้นมาเพื่อดำเนินการดังกล่าว โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ในระดับจังหวัด ผู้แทนองค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัด เป็นคณะทำงาน

ความก้าวหน้าและความสำเร็จของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนถือเป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนรุนแรงจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดที่เป็นพื้นที่สูง มีเทือกเขาสลับซับซ้อน พื้นที่ทำการเกษตรมีเพียงเล็กน้อย และการขยายพื้นที่ทำการเกษตรทำได้ยาก จึงต้องพึ่งพาผลิตทางการเกษตรจากออกพื้นที่ รวมทั้งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวโลก มีการคมนาคมที่ยากลำบาก จึงทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมีต้นทุนสูงและทำได้ยาก นอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่ที่ภูเขาและกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งเป็นจังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ทำให้มีผู้อพยพเข้ามามาก อย่างไรก็ตาม จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติสูง มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประชากรยังมีมั่นในศาสนา และยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดักนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ที่ผ่านมา การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแห่งฮ่องสอน ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของจังหวัดได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตร่องรอยของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุขมีข้อจำกัดในการให้บริการได้ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

คณะกรรมการจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ตระหนักรู้ว่า การพัฒนาที่มุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียววนั้น จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดในระยะยาว จึงได้หันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าไปในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ด้วยเหตุผลดังกล่าว จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้เข้าเป็นจังหวัดนำร่องในการดำเนินการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ และนำผลที่ได้จากการดำเนินงานบูรณาการไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

การประเมินผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถบรรลุและมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษระดับสากลได้เป็นส่วนใหญ่ และสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทยได้ในบางเป้าหมาย แต่จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+

ของประเทศไทย ในประเด็นของการลดสัดส่วนคนจน สาธารณสุข และการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย แม้การประเมินผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของจังหวัดแม่ย่องสอน จะยังคงมีปัญหา ในบางประเด็นดังกล่าว แต่ก็มีความสำเร็จในอีกหลายประเด็น ซึ่งควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการติดตามผล ตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

ผลความสำเร็จที่สำคัญจากการดำเนินการ คือ การสร้างความตระหนักรถึงการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดเป้าหมาย ที่ชัดเจนและมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน การบูรณาการและความสมดุลในการพัฒนา ด้วยมีการกำหนดแนวทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจนร่วมกัน อันจะนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณที่มี ประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้น สิ่งที่ท้าทายสำหรับจังหวัดแม่ย่องสอน ก็คือ “จะทำอย่างไร จังหวัดแม่ย่องสอน จึงจะสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG สาม แล้วเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทย ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงรักษา ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ให้ได้ โดยเฉพาะความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการบรรลุเป้าหมาย MDG* ของจังหวัดแม่ย่องสอนเองด้วย” รวมทั้ง “จะทำอย่างไรกับการบูรณาการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้กรอบ MDG ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับเป้าหมายของท้องถิ่น แต่ยังคงเป้าหมาย ในระดับสากลไว้”

แนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม

การติดตามผลตามเป้าหมาย MDG ในจังหวัดแม่ย่องสอน ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ การประเมินและ กำหนดเป้าหมาย MDG ที่สอดคล้องกับจังหวัด ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาฯ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนกระบวนการทำงาน นอกจากราชบูรณะนี้ยังมีกิจกรรม การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร สำหรับหน่วยงานราชการระดับจังหวัด องค์กรเอกชน และภาคท้องถิ่นฯ จากภาคประชาสังคม ในเรื่องแนวทางการบูรณาการการดำเนินงานและการวางแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งได้เน้นการ มีส่วนร่วมในทั้งสองกิจกรรม เพื่อให้คณะกรรมการและผู้มีส่วนได้เสียข้องจากหน่วยงานอื่นๆ รู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนินงาน

กระบวนการหลักในการดำเนินงาน คือ บูรณาการเป้าหมายและยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบ MDG ให้เป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ทั้งนี้ ได้มีแนวคิดหลักในการใช้รูปแบบ “การบริหารยุทธศาสตร์” (Strategy Management) มาประยุกต์ ในการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัด แนวทางในการพัฒนาประเทศ และสถานการณ์ระดับสากล รวมทั้งความต้องการของประชาชน รวมทั้งได้นำเครื่องมือ “พังยุทธศาสตร์” (Strategy Map) มาช่วยในการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารและคณะกรรมการสามารถ วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ได้ชัดเจน และสามารถแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากการบูรณาการยุทธศาสตร์แล้ว จังหวัดแม่ย่องสอนจะต้องมั่นใจว่ายุทธศาสตร์นั้นจะนำไปสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาตนจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างสมดุลเมื่อการพิจารณาหมุนมองด้านต่างๆ อย่างรอบด้าน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดซึ่งจะทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ ยังต้อง บูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัด ซึ่งถือเป็นหน่วยงานระดับย่อย ที่สำคัญในการปฏิบัติที่จะผลักดันให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาต่างๆ

สารบัญ

คำนำ	iii
กิตติกรรมประกาศ	iv
บทสรุปผู้บริหาร	v
คำย่อ	ix
แผนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน	x
บทที่ 1 : บทนำ	1
บทที่ 2 : การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	7
บทที่ 3 : รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษที่ 1-7 เป้าหมายหลักที่ 1 : ขจัดความยากจนและพัฒนา เป้าหมายหลักที่ 2 : ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา เป้าหมายหลักที่ 3 : ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ และส่งเสริมนบทบาทสตรี เป้าหมายหลักที่ 4 : ลดอัตราการตายของเด็ก เป้าหมายหลักที่ 5 : พัฒนาสุขภาพสตรีบัตรทอง เป้าหมายหลักที่ 6 : ต่อสู่โรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ เป้าหมายหลักที่ 7 : รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	15
บทที่ 4 : เส้นทางข้างหน้า	49
ภาคผนวกที่ 1 : คณานำโน้ตงการติดตามผลการพัฒนาแห่งสหสวรรษจังหวัดแม่ฮ่องสอน	53
ภาคผนวกที่ 2 : การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร	55
ภาคผนวกที่ 2 : ตารางข้อมูล MDG และ MDG+ แม่ฮ่องสอน ปี 2533-2547	57
ภาคผนวกที่ 3 : การประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงาน MDG	65

ແພນກູມີແລະຕາຮາງ

ແພນກູມີ

ແພນກູມີກໍ 2.1	ການບຣຣອຸປ້າທາຍການພັດທະນາແຫ່ງສັກສົວຮະບອງຈັງຫວັດ	7
ແພນກູມີກໍ 3.1	ສັດສ່ວນຄະນະຈັງຫວັດແມ່່ອ່ອງສອນ ປີ 2535-2545	16
ແພນກູມີກໍ 3.2	ອັດຕາເຖິກອາຍຸຕໍ່ກວ່າ 5 ປີກໍ່ນ້ຳທັງຕໍ່ກວ່າເກີບທໍາ ອັດຕາເຖິກອາຍຸຕໍ່ກວ່າ 5 ປີກໍ່ນ້ຳພັດທະນາການສນວຍ ປີ 2538-2547	19
ແພນກູມີກໍ 3.3	ອັດຕານັກເຮັຍທ່ອປະຊາກວິເວີຍເຮັຍຂອງຈັງຫວັດແມ່່ອ່ອງສອນ ປີ 2537-2547	23
ແພນກູມີກໍ 3.4	ອັດຕາການຄອງຢ່ຽນດັບປະການສັກສາແຂະປ່ອຍມືກິບປາປີ 2537-2547	23
ແພນກູມີກໍ 3.5	ອັດຕາສ່ວນຄຽງຕ່ອນນັກເຮັຍໃນຮະດັບປະການສັກສາ ມັຮຍມືກິບປາຕອນຕັນ ແລະ ຕອນປາຍ ປີ 2537-2547	24
ແພນກູມີກໍ 3.6	ອັດຕາເຖິກທະງົງທ່ອເຖິກບາຍໃນການສັກສາຮະດັບປະການສັກສາ ມັຮຍມືກິບປາ ແລະ ອຸດມືກິບປາ	26
ແພນກູມີກໍ 3.7	ອັດຕາການທາຍຂອງທີ່ເຖິກອາຍຸຕໍ່ກວ່າ 5 ປີ ແລະ ອັດຕາການທາຍກາຮກ	29
ແພນກູມີກໍ 3.8	ອັດຕາການທາຍຂອງນາມດາ	32
ແພນກູມີກໍ 3.9	ອັດຕາການຕິດເບື້ອເອັນໄວ້ໃນສະຕັມືຄຣກ ແລະ ອັດຕາການຕິດເບື້ອເອັນໄວ້ ໃນປະຊາກວາຍ (ອາຍຸ 21 ປີ)	35
ແພນກູມີກໍ 3.10	ອັດຕາການເກີດໂຮກແລະ ອັດຕາການທາຍດ້ວຍໂຮກມາລາເຮີຍ	37
ແພນກູມີກໍ 3.11	ອັດຕາຝູ້ປ່ວຍແລະ ອັດຕາການທາຍດ້ວຍວັນໂຮກ	38
ແພນກູມີກໍ 3.12	ສັດສ່ວນພື້ນທີ່ປ່າຕົວພື້ນທີ່ຈັງຫວັດ	40
ແພນກູມີກໍ 3.13	ສັດສ່ວນປະຊາກວິທີ່ສາມາດເຫັນດີ່ນແຫ່ງນ້ຳດີ່ນສະອາດ	44
ແພນກູມີກໍ 3.14	ສັດສ່ວນປະຊາກວິທີ່ໃຊ້ສ່ວນຖຸກສຸບລັກຜະບະ	44
ແພນກູມີກໍ 3.15	ສັດສ່ວນປະຊາກວິທີ່ມີຄວາມມັນຄົງດ້ານກ່ອຍໆອ່າຍ	47
ແພນກູມີກໍ 4.1	ພື້ນຍຸກອຄະສົກກາຍໃຫ້ກຮອບ MDGs ຂອງຈັງຫວັດແມ່່ອ່ອງສອນ	52

ຕາຮາງ

ຕາຮາງກໍ 2.1	ພົກການປະເມີນທາມເປົາທາຍການພັດທະນາແຫ່ງສັກສົວຮະບົບໃນຈັງຫວັດແມ່່ອ່ອງສອນ	8
ຕາຮາງກໍ 2.2	MDG ສາກສ ມັດກ ພຣະເກສດໄກຢາຍ ແລະ MDG* ຂອງຈັງຫວັດແມ່່ອ່ອງສອນ	11

កំយែ

កម្ម.	សំណើការងារគណន៍ការបង្កើតរបាយការជាមុន
ចប្ប.	ខ្សោយុទ្ធភាពជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
កសច.	សំណើការងារការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
បវស.	ការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
សປ.បក	ក្នុងការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
សទ.	ក្នុងការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
សកម.	សំណើការងារគណន៍ការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
សស.	សំណើការងារគណន៍ការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
ឧបច.	សំណើការងារគណន៍ការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន
MDG	Millennium Development Goals (បោះឆ្នោតការបង្កើតរបាយការជាមុនដូចជាអំពីការបង្កើតរបាយការជាមុន)

แผนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

0 5 10 15 20 25 30 35 40 กม.

บทนำ

ความเป็นมา

จากการประชุมสุดยอดแห่งสหสวรรษของสหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน 2543 ประเทศไทยร่วมกับประเทศไทย ทั่วโลกได้ให้การรับรองปฏิญญาแห่งสหสวรรษ (Millennium Declaration) โดยถือเป็นพันธกิจของประชาคมโลก ที่กำหนดความการพัฒนาเพื่อส่งเสริม การพัฒนาคนและลดช่องว่างการพัฒนา ปฏิญญา ดังกล่าวเป็นที่มาของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (Millennium Development Goals—MDG) ซึ่งมีกรอบเวลาการสัมฤทธิผลภายในปี พ.ศ. 2558 สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการดำเนินการติดตามผลและจัดทำเป็นรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของประเทศไทยฉบับแรกในปี 2547 โดยนำเสนอการประเมินผลการพัฒนา ความก้าวหน้า ความสำเร็จ และข้อจำกัดในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษได้ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ได้ก่อนปี 2558 ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในด้านต่างๆ ประเทศไทยจึงได้ริเริ่มแนวคิด “MDG Plus” (MDG+) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทายมากยิ่งขึ้น

แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในหลายเรื่อง แต่ก็ยังมีความท้าทายอีกมาก อาทิเช่น ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างภูมิภาค หรือกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทยเองก็มีผู้ด้อยโอกาสที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา นโยบายและทรัพยากรเพื่อขัดความยากจน และสถานการณ์ด้านสุขภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตพื้นที่สูงในภาคเหนือ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังมีการพัฒนาที่ล้าหลังกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย

รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (MDG) ของประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงผลการพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างมาก จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทายกว่า (MDG+) ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินดังกล่าวยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็น

ถึงการพัฒนาในระดับอยู่อาศัย เช่น ระดับภูมิภาค หรือระดับจังหวัดได้ ในขณะที่การพัฒนาของประเทศไทยยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างภูมิภาค หรือกลุ่มชนเผ่าในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ริเริ่มการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัดขึ้น โดยมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าว จังหวัดแม่ร่องสอนได้อาสาเป็นจังหวัดนำร่องแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อดำเนินงานติดตามผลและจัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัดขึ้น โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน 8 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 จนถึง เดือนพฤษภาคม 2548

การติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด

จังหวัดแม่ร่องสอนเป็นจังหวัดนำร่องจังหวัดแรกในการดำเนินการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด เป็นจังหวัดแม่ร่องสอน เป็นพื้นที่ที่มีความท้าทายในการพัฒนาและยังมีปัญหาความยากจนรุนแรง มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นพื้นที่สูงซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้การพัฒนากระจายได้ไม่ทั่วถึง นอกจากนี้จังหวัดยังมีปัญหาการอพยพเข้ามาของประชาชนจำนวนมากจากประเทศไทยมาและพื้นที่อื่นๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาที่ผ่านมาของจังหวัดได้ให้ความสำคัญการพัฒนาในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันจังหวัดแม่ร่องสอนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ดังนั้น จังหวัดแม่ร่องสอนจึงเป็นจังหวัดนำร่องเป็นแห่งแรกของประเทศไทยในการดำเนินการติดตามผลและจัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ

การดำเนินงานติดตามผลและจัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการกระจายอำนาจ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่โดยกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น และในขณะเดียวกัน อปท. ต้องจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ของตนเอง ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ การบริหารงานในปัจจุบันได้มีการกำหนดเป็นก้าวสู่จังหวัดที่มีประเด็นปัญหาหรือประเด็นการพัฒนาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการประสานและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน ดังนั้น จังหวัดจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับกลุ่มจังหวัด และแบ่งยุทธศาสตร์สู่ท้องถิ่นต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ศศช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทยในการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาธิ (UNDP) จึงมีแนวคิดในการติดตามผลและจัดทำรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัดขึ้น

ในการดำเนินงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการพัฒนาจังหวัดตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ในระดับจังหวัด ผู้แทนองค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัด เป็นคณะกรรมการติดตามผลการพัฒนาจังหวัดตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ให้การสนับสนุนในด้านการจัดกระบวนการ การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในระดับจังหวัด ในเรื่องของการกำหนดแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายใต้กรอบ MDG เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการติดตามผลและจัดทำรายงานฯ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การติดตามผลการพัฒนาจังหวัดตามเป้าหมาย MDG ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมผ่านการระดมความคิดเห็นและการตัดสินใจของคณะกรรมการของจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด โดยมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยให้การสนับสนุนในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดอยู่ เนื่องจากความตระหนักรและความเข้าใจเป้าหมาย MDG ของคณะกรรมการยังไม่มากนัก จึงจำเป็นต้องกระตุ้นและสร้างความตระหนักรให้แก่คณะกรรมการพัฒนาแห่งสหสวรรษในการดำเนินงาน

กระบวนการกำหนดและบูรณาการยุทธศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้แก่ก่อนทำงานของจังหวัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลตามเป้าหมาย MDG นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรยังเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการทำงานอีกด้วย เช่น เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดยุทธศาสตร์ การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล โดยนำการบริหารและการวางแผนยุทธศาสตร์มาเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินการภายใต้กรอบ MDG มีเป้าหมายเพื่อบูรณาการยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบ MDG เข้าสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มีการกำหนดโครงการและจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีความสมดุลย์ขึ้น

ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการ คือ บทเรียนและประสบการณ์จากการดำเนินโครงการ รวมทั้งผลจากการพัฒนาศักยภาพบุคลากรซึ่งได้นำมาสรุปและจัดทำเป็น “รายงานการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” และ รายงานประสบการณ์การติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ กรณีนำร่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการติดตามผลตามเป้าหมาย MDG กับจังหวัดอื่นๆ ได้ต่อไป อนึ่ง รายงานทั้งสองเล่มได้จัดทำขึ้น โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารฝ่ายนโยบายและแผน และผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งผู้อื่นและหน่วยงานอื่นที่มีความสนใจ นอกจากนี้รายงานเล่มนี้จะยังเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกด้วย เนื่องจากผลที่ได้จากการดำเนินงานนั้นพบว่ายุทธศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อบรรลุยุทธศาสตร์นั้นๆ ซึ่งรายงานเล่มนี้ได้นำเสนอแนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการในระดับท้องถิ่น

“การบริหารยุทธศาสตร์” แนวทางหลักในการดำเนินการ

คณะกรรมการติดตามผลการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแกนหลักในการร่วมดำเนินงาน พิจารณา และจัดทำรายงานฯ ของจังหวัด และร่วมเรียนรู้ในกิจกรรมการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร ร่วมกับภาคีอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแทนจากภาคประชาสังคม หน่วยงานราชการ ระดับจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน การดำเนินงานได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในภาคทุษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินการมีส่วนร่วมในการทำงานอันจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ กระบวนการทำงานได้นำหลักการบริหารยุทธศาสตร์

มาประยุกต์ใช้ ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

- **ภาวะผู้นำ** เป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในองค์กร ซึ่งผู้บริหารขององค์กรจะต้องมีการกำหนด ข้อตกลงร่วมกัน
- การเรียนรู้และการบูรณาการงานยุทธศาสตร์ ร่วม กับแผนการทำงานประจำ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และการปรับปรุงยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง
- การแปลงยุทธศาสตร์และถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติ จะต้องมีความชัดเจน เพื่อถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติใน ระดับต่างๆ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจตรงกัน
- การวางแผนยุทธศาสตร์และใช้ยุทธศาสตร์เป็น ศูนย์กลางในการดำเนินงาน เพื่อทำให้การดำเนิน งานของแต่ละหน่วยงานมีพิธีทางที่สอดคล้องกัน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน
- การทำให้ยุทธศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและ จัดองค์กรให้สนับสนุนยุทธศาสตร์ เป็นการจัดบุคลากร และหน้าที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเกิดการ ประสานงานที่ดีระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดัน ให้ยุทธศาสตร์บรรลุเป้าหมาย

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการทำหน้าที่ขององค์กรและ จัดองค์กรให้สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ภายใต้กรอบ MDG จะถูกนำมาบูรณาการร่วมกับยุทธศาสตร์การ พัฒนาจังหวัด และการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนิน ภาระ นอกจากนี้ ผังยุทธศาสตร์ (Strategy Map) จะ ทำให้จังหวัดเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ ต่างๆ ที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันของจังหวัดได้

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบ MDG ถูกแปลงไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลคือ การบูรณาการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ จังหวัดมีอยู่ ซึ่งปัจจุบันได้มีการกระจายอำนาจลงสู่ ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ ก้าวหน้าในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น จึงมีการ ต้องบูรณาการทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความสมดุล ในการพัฒนาด้านต่างๆ

ข้อมูลจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยเส้นทางคมนาคมสาย หลัก 924 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,672.259 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,920,161 ไร่ จังหวัด

แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับ ประเทศพม่า ทั้งทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก เป็น แนวยาว 483 กิโลเมตร โดยมีเทือกเขาแคนลาว เทือก เขานนังชัย แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นเส้นกั้น พรอมแดน

“วัดสองค่า วัดเก่าแก่ของแม่ฮ่องสอน”

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยทั่วไปเป็น พื้นที่สูง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 100 - 2,000 เมตร และมีเทือกเขาสลับซับซ้อน ทำให้จังหวัด แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองปีต การคมนาคมติดต่อกับภายนอก เป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่วนการตั้งถิ่นฐานของชุมชน และพื้นที่ทำการเกษตรจำกัดอยู่ในที่ราบแคบๆ ระหว่าง ทุบเขา ทำให้เป็นข้อจำกัดในการผลิตและต้องพึ่งพา จังหวัดเชียงใหม่เกือบทั้งหมด ดังนั้นค่าครองชีพของ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงค่อนข้างสูง ในขณะที่รายได้ของ จังหวัดมาจากการท่องเที่ยวเป็นหลัก

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 243,735 คน (ข้อมูลจากการบุกรุกครอง ณ รัตนวาคม 2547) อัตรา การเปลี่ยนแปลง率และมีความคงทนสูง สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจาก ประชากรในจังหวัดไปประกอบอาชีพในจังหวัดอื่นๆ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนออก嫁เป็น ผู้ที่มีสัญชาติไทยแล้วยังมีผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยอีกเป็น จำนวนมาก เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดชายแดน ของประเทศไทย ทุกอำเภอของจังหวัดมีเขตติดต่อกับประเทศไทย ทั้งนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จึงมีผู้อพยพยาย้ายถิ่นเข้ามาเป็น จำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีคนจีนอพยพเข้ามาหลัง สงครามโลกครั้งที่ 1 ในช่วงปี พ.ศ. 2497-2532 อีกส่วน หนึ่งด้วย

กรรมการบุกรุก กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงาน หลักที่รับผิดชอบดูแลและดำเนินการด้านทะเบียนราชภาร์ ได้จำแนกประเภทของประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัด แม่ฮ่องสอนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้ที่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (2) ผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (3) ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียน บ้านกลาง และ (4) ผู้ที่อยู่ระหว่างการย้าย

ผู้ที่มีสัญชาติไทยและมีเชื้อสายในทะเบียนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 88.21 ของประชากรทั้งหมด ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทยและมีอยู่ในทะเบียนบ้าน ร้อยละ 10.34 ผู้ที่มีเชื้อสายในทะเบียนบ้านกลาง อีกร้อยละ 1.45 ส่วนผู้ที่อยู่ในระหว่างการย้าย ไม่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2541

สำหรับผู้ที่ไม่มีสัญญาติไทยในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็น “คนต่างด้าว” ตามพระราชบัญญัติคดีคนเมือง พ.ศ. 2522 แบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มได้มีการจัดทำบัตรประจำตัวที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่
 1) อดีตทหารจีนคนชาติ 2) จีนย่ออพยพ 3) จีนอิสลาม
 4) ผู้หลั่งลิ่นสัญชาติพม่า ก่อน 9 มี.ค. 2519
 5) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า หลัง 9 มี.ค. 2519 มีถิ่นที่อยู่ถาวร 6) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า หลัง 9 มี.ค. 2519 อาศัยอยู่กับนายจ้าง (ผู้ให้แรงงานพม่า) 7) บุคคลบนพื้นที่สูง (ชาวไทยภูเขา 9 เพื่อ ที่ไม่มีเชื้อในทะเบียน และ ชาวเขานอกประเทศ 8) ชุมชนบนพื้นที่สูง 9) แรงงานต่างด้าวพำนักกฎหมาย 10) ผู้หนีภัยจากการสรุบอาชัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 4 แห่ง จะต้องกลับประเทศไทยเมื่อสถานการณ์อำนวย

กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอยู่หลายชนเผ่า ได้แก่ ชาวยาใหญ่หรือคนใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่รural ส่วนที่เหลือเป็นชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ตามที่ราบสูง ซึ่งมีผ้ากะเพรียงมากที่สุด นอกจากนั้น ได้แก่ ผ้ามุเชอ ลีซอ ลัวะ มัง ช้อ และยังมีชนเผ่าอื่นๆ รวมทั้งบางกลุ่มที่ยังไม่สามารถระบุได้ สืบเนื่องจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อที่หลากหลาย เช่นยังมีการทำรักษาเจ้าไว้ อย่างไรก็ตาม การที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองปิดมาเป็นเวลาช้านาน ได้มีส่วนช่วยให้ชาวแม่ฮ่องสอนสามารถรักษาความคงดงและความหลากหลายทางวัฒนธรรมเอาไว้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์

“ทุ่งดอกบัวหอส สถาบันท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด”

เป็นป่าเบญจพรรณ รองลงมา คือ ป่าเต็งรัง ป่าสนเข้าป่าดิบเข้า และสวนปา ตามลำดับ และเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปาย และแม่น้ำயาม นอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีแหล่งทรัพยากรเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะแร่ฟลูออไรด์และแบปริเต แต่ปัจจุบันปริมาณแร่และการผลิตแร่มีข้อจำกัด เนื่องจากมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอนุรักษ์ ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในการดำรงชีวิตโดยตรง ทั้งการเก็บป่าของป่า แหล่งอาหาร และสมุนไพร นอกจากนี้ ยังมีการใช้ประโยชน์ทางอ้อมในด้านต่างๆ ออาที่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งรักษาความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของประเทศไทย

เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด 5,358 ล้านบาท แบ่งเป็นภาคการเกษตร ร้อยละ 19.45 และภาคการเกษตร ร้อยละ 77.90 โดยมูลค่าการผลิตภาคการเกษตรที่สำคัญมาจากการค้าส่งและปลีก และการค้าในประเทศ (ร้อยละ 26.82) ในส่วนของการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่เพียง ร้อยละ 3.4 ของพื้นที่จังหวัดโดยมีพื้นที่เศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว กระเทียม ถั่วเหลือง กะหล่ำปลี และถั่วลิสง สำหรับการเติ่งสัตว์จะทำเพื่อการบริโภคในครัวเรือนท่านนั้น (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2547)

“กลุ่บบุนนาคในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”

ทรัพยากรป่าไม้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 7,145,678 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90 ของพื้นที่จังหวัด ประเภทป่าที่พบส่วนใหญ่

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น วนอุทยาน ทุ่งบัวหอส น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก และแก่ง เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ทหารญี่ปุ่น ถ้ำสีมัน หมู่บ้านรวมไทย หมู่บ้านรักไทย เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระธาตุดอยกองมู วัดจองคำ หมู่บ้านกะเหรี่ยงค้อขาว หมู่บ้านชุมชนที่สูงดงฯ แหล่งทัศนศึกษาและแหล่งผลิตศิลปะที่สำคัญที่สุด (OTOP) เป็นต้น แม้จะเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว แต่ยังมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มมากขึ้นทุกปี แม้จะยังน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ก็ตาม ทั้งนี้การท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาวท่องเที่ยว ซึ่งเป็นช่วงที่มีสภาพอากาศหนาวเย็น

ระหว่างเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี สามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดได้เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของนักท่องเที่ยวได้เริ่มส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และสภาพธรรมชาติ มีการผลิตขยะและน้ำเสียเพิ่มขึ้น รวมถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี พ.ศ. 2547 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวม มนต์ค่าการลงทุน รายได้จากการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และรายได้จากการสินค้าเกษตร โดยยังไม่ประยุกต์ใช้ชัดเจนด้านสังคม การศึกษา และการสาธารณสุข สำหรับการติดตามและประเมินผล ตนเองตามตัวชี้วัดที่จังหวัดได้กำหนดไว้ พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ส่วนใหญ่ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ยกเว้นด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด และด้านการลดอัตราการว่างงาน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ผ่านมาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดในระยะยาว ดังนั้นในปีงบประมาณ 2548 จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้บทหน้าเป้าหมายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาของจังหวัด และได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าไปในยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดด้วย

ในการดำเนินการตั้งแต่ล่าสุด จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ทำการบทวนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดที่จังหวัดเผชิญอยู่ มีดังต่อไปนี้

จุดแข็ง/โอกาส:

- ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความสมบูรณ์
- ลักษณะเด่นและพิเศษแตกต่างจากพื้นที่อื่น มีประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และความหลากหลายของชนเผ่า
- พื้นที่ป่าคงคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด ทำให้มีความหลากหลายทางธรรมชาติ
- ภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและธรรมชาติสวยงาม
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จุดอ่อน/ข้อจำกัด:

- พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ภูเขาและที่สูง ทำให้การตั้งถิ่นฐานของชุมชนจำกัดกระจายทั่วไป ยากการเดินทาง และการติดต่อสื่อสาร

- พื้นที่เกษตรกรรมมีจำกัดเพียงร้อยละ 3.4 ของพื้นที่ทั้งหมด
- มลภาวะทางอากาศยังเนื่องมาจากกิจกรรมการเกิดไฟป่า โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม
- ประชาชนรายได้เฉลี่ยต่ำ และการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน
- การเข้าถึงบริการพื้นฐาน และการสร้างอาชีพและรายได้มีข้อจำกัด โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูง
- การสู้รับความแనะชายแดนไทย-พม่า และผู้อพยพ
- การโยกย้ายข้าราชการบ่อย ทำให้การดำเนินงานของภาครัฐขาดความต่อเนื่อง

การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ได้นำปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นแนวคิดหลักในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ โดยยังมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ คือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของประชาชน ทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ตระหนักรถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปรับปรุงด้านการคุณภาพและการสื่อสารภายในจังหวัด โดยยังคงมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับประเทศพม่า ก็เป็นความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในรูปของการค้าชายแดน โดยผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับมิ얀มา แม่น้ำโขง

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการจัดทำรายงานฉบับนี้ พบว่า ข้อจำกัดหลักที่พบ คือ ข้อมูลบางด้านความสมบูรณ์และถูกต้อง ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพระบบฐานข้อมูลของจังหวัด รายละเอียดของกรอบและแนวทางยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบ MDG ในแต่ละปี ให้มีการอธิบายไว้อย่างละเอียดในส่วนท้ายของรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษที่ 1-7 ในบทที่ 3

กรอบแนวคิดในการติดตามผลตาม เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ในจังหวัด

การติดตามผลการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับจังหวัด ได้ดำเนินการภายใต้ กรอบแนวคิดการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาใน ระดับสากลและระดับประเทศไทย โดยนำมาระบุกตัวใช้ ภาษาให้สถานการณ์และเงื่อนไขที่เหมาะสมกับจังหวัด แม่ของสอนซึ่งเป็นจังหวัดที่มีลักษณะที่พิเศษ ดังนี้

ระดับสากล:

ภายใต้ “ปฏิญญาแห่งสหสวรรษ” ที่มีเป้าหมายในการ พัฒนาที่มีคุณเป็นศูนย์กลางและการพัฒนาคนอย่าง ยั่งยืน ได้แก่ เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน เอกภาพ ขันติธรรม ความ公正ต่อธรรมชาติ และความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหลักการดังกล่าวได้มีการดำเนินการภาย ให้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ อันประกอบด้วย เป้าหมายหลัก 8 ข้อ เป้าหมายย่อย 18 ข้อ และตัวชี้วัด 48 ตัว

ระดับประเทศ:

เนื่องจากประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในเกือบทุกด้าน ด้วยเหตุนี้จึงเริ่มแนวคิด MDG+ โดยตั้งเป้าหมายเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบท การพัฒนาประเทศไทยและท้าทายยิ่งกว่าเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ประเทศไทยต่างๆ ตกลงร่วมกัน และจากการที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการขยายบริการทางสังคม ดังนั้น ความท้าทายสำคัญคือ การส่งเสริมคุณภาพของบริการเหล่านี้ จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ท้าทายยิ่งกว่าเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ และจากรายงานการติดตามผลการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของประเทศไทย ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้ขยายความร่วมมือและส่งเสริมภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศตามเป้าหมายแห่งสหสวรรษที่ 8 อีกด้วย

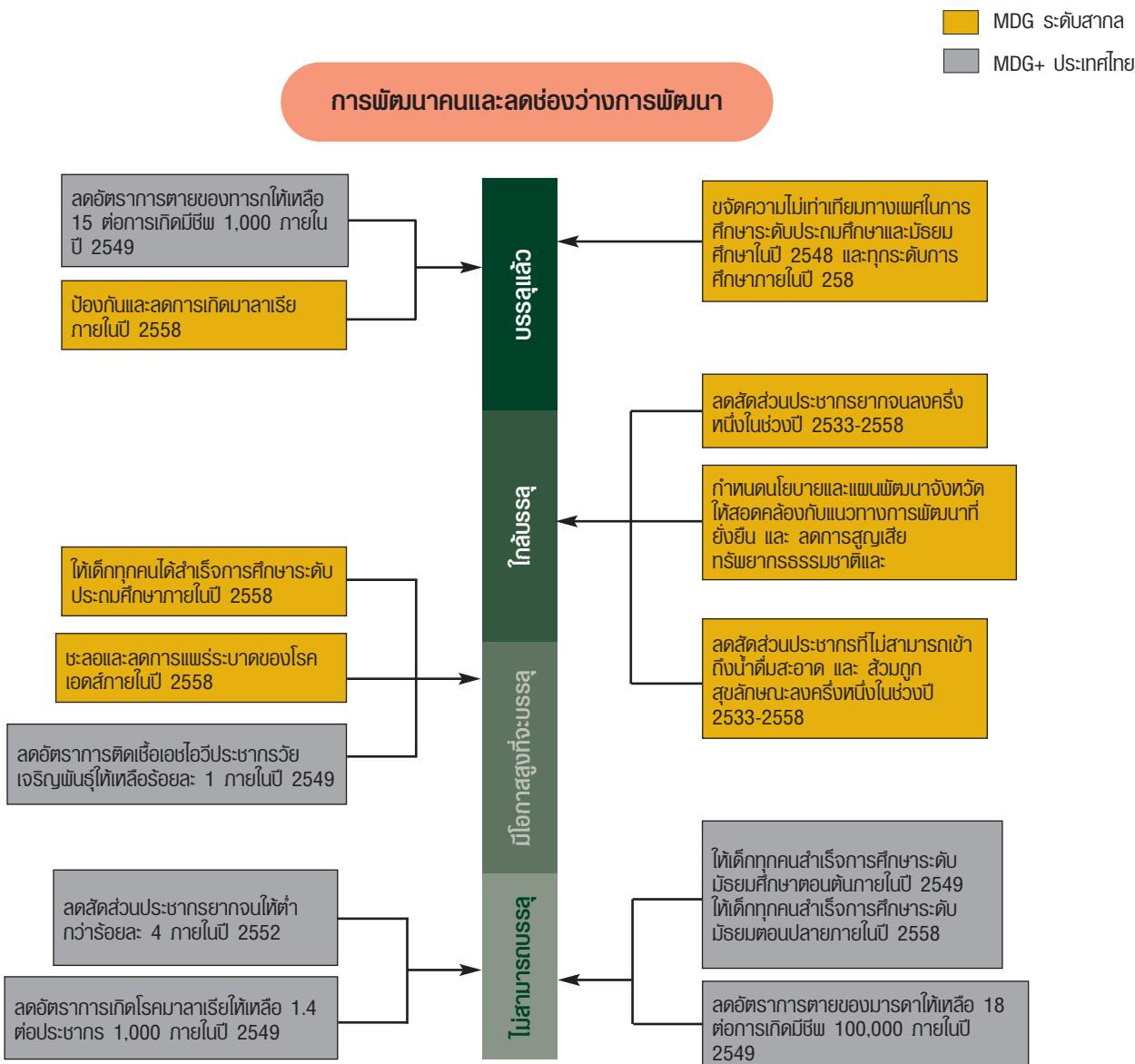
การติดตามผลการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ของสอนได้นำการติดตามผล ตามเป้าหมายที่ 1-7 โดยไม่ได้ประเมินเป้าหมายที่ 8 (ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก) ในกระบวนการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของจังหวัดนั้น คณะกรรมการได้เริ่มนักจากการดำเนินการภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในระดับสากลและระดับประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นแนวทางในการดำเนินการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนว การดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ดังแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายตรง เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและก้าวข้างหน้าทั้งด้านวัฒนธรรม ศิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน คือ รายงานการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัด แม่ของสอน ซึ่งได้นำเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับสากล และประเทศไทยมาปรับให้มีความเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดแม่ของสอน อีกทั้งยังมีการเพิ่มตัวชี้วัดบางตัวที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพท้องถิ่น อันเป็นลักษณะเฉพาะ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายและตัวชี้วัดที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึง ภาพของเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดแม่ของสอนในเชิงปริมาณได้ เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ ผลจากการดำเนินการสามารถดูรายละเอียดได้ในบทที่ 2 และ 3

การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา แห่งสหสวรรษของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และ เป้าหมายของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การประเมินผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (MDG) ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ประเมินโดยทำการเปรียบเทียบกับ MDG สามด้าน และ MDG+ ของประเทศไทย พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถบรรลุและมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG สามด้านได้เป็นส่วนใหญ่ และสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทยได้ในบางเป้าหมาย และยังมีบางเป้าหมายที่ไม่สามารถประเมินได้เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอ (สรุปผลการประเมินแสดงได้ดังภาพและตารางที่ 2.1 ตามลำดับ)

แผนภูมิที่ 2.1 การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การติดตามผลการพัฒนาจังหวัดแม่ร่องสอนตามเป้าหมาย MDG สามัญ และ MDG+ ของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดดังตาราง 2.1)

บรรลุเป้าหมาย:

จังหวัดแม่ร่องสอนสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG สามัญ ในด้าน (1) การจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษา โดยมีข้อมูลยืนยันได้ว่า ในอดีตการศึกษาในชั้นประถมศึกษามีจำนวนนักเรียนชายมากกว่า女นักเรียนหญิง แต่ขณะนี้จำนวนเด็กนักเรียนหญิงเพิ่มขึ้น จนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนชาย ส่วนการศึกษาในระดับที่สูง กว่าพบว่ามีนักเรียนหญิงมากกว่า女นักเรียนชาย (2) การป้องกันและลดการเกิดโรคมาลาเรีย พบว่าอัตราการเกิดโรคมาลาเรียได้ลดลงมากกว่าครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2541-2547 นอกจากนี้จังหวัดแม่ร่องสอนยังบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทย ในเรื่องของการลดอัตราการตายของทารกด้วย

ใกล้บรรลุเป้าหมาย:

จังหวัดแม่ร่องสอนใกล้บรรลุเป้าหมาย MDG สามัญ ในด้าน (1) การลดสัดส่วนคนจน พบร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่ในช่วงปี 2535-2545 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนคนจน ในจังหวัดแม่ร่องสอนมีแนวโน้มลดลง ซึ่งหากแนวโน้มดังกล่าวไม่มีการเปลี่ยนแปลง จังหวัดแม่ร่องสอนจะสามารถลดสัดส่วนคนจนลงครึ่งหนึ่งได้ในปี 2558 และ (2) การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน พบว่าพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีสัดส่วนสูง คุณภาพน้ำและอากาศอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นในช่วงการเกิดไฟป่า (มีนาคม ถึง พฤษภาคม)

มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย:

จังหวัดแม่ร่องสอนมีโอกาสสูงที่จะบรรลุในด้าน (1) การให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (2) การชดเชยและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ และ (3) การลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดและส้วมถูกสุขาภิบาล

ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย :

ไม่มีสำหรับเป้าหมาย MDG สามัญ อย่างไรก็ตาม จังหวัดแม่ร่องสอนไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทยในด้าน (1) การลดสัดส่วนคนจน (2) การลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียในจังหวัดชายแดน (3) การให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (4) การลดอัตราการตายของมารดา

ส่วนด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนแออัด ไม่สามารถใช้ได้กับจังหวัดแม่ร่องสอนเนื่องจากไม่มีชุมชนแออัดในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม มีบางเป้าหมายที่ยังไม่สามารถประเมินได้ในจังหวัดแม่ร่องสอนได้แก่ การลดสัดส่วนประชากรทิวโทiy การลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี และการลดอัตราการตายของมารดา (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

ผลจากการประเมินดังกล่าว จังหวัดแม่ร่องสอนได้ตระหนักรถึงความสำคัญในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย MDG สามัญ และ MDG+ ของประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ และทำให้จังหวัดได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะข้อมูลของชุมชนในเขตพื้นที่สูง จะต้องมีการวางแผนการเก็บรวบรวมและประเมินผลข้อมูลให้เกิดความชัดเจนต่อไป

ตารางที่ 2.1 พลการประเมินตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ร่องสอน

เป้าหมายย่อย	การบรรลุ	หมายเหตุ
1 MDG: ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2533-2558 MDG+: ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงให้ต่ำกว่าร้อยละ 4 กрайในปี 2552	ใกล้บรรลุ ไม่สามารถบรรลุ	เมื่อจากมาปีข้อมูลระดับจังหวัดในปี 2533 จังหวัดบรรลุเป้าหมาย 2535 ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 30.63 และลดลงเหลือร้อยละ 23.18 ในปี 2545 หากแบ่งโน้มอัตราการลดลงไม่เปลี่ยนแปลง จังหวัดแม่ร่องสอนจะบรรลุเป้าหมายในปี 2558 แต่คาดว่าไม่สามารถลดลงเหลือร้อยละ 4 ได้ กрайในปี 2552
2 MDG: ลดสัดส่วนประชากรที่ทิวโทiy ลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2533-2558	ไม่สามารถประเมินได้	ปัจจุบัน ยังไม่มีการจัดเก็บและคำนวณสัดส่วนประชากรที่ได้รับพัฒนาจากการบริโภคอาหารต่างๆ เช่น กากบาท แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลอื่นๆ ประกอบ พบว่าอัตราเกิดอาชุต่ำกว่าห้าปีเป็นน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่มีแนวโน้มลดลง แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายของ สธ. ส่วนอัตราเกิดอาชุต่ำกว่าห้าปีที่มีพัฒนาการสมบูรณ์ มีอัตราสูงกว่าเป้าหมาย สธ. มาตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน

เป้าหมายย่อ	การบรรลุ	หมายเหตุ
<p>3 MDG: ให้เด็กทุกคนทั้งหญิงและชายสำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษากายในปี 2558</p> <p>MDG+: ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นภายในปี 2549</p> <p>MDG+: ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายภายในปี 2558</p>	ไม่สามารถสูงกว่าบรรลุ ไม่สามารถบรรลุ ไม่สามารถบรรลุ	<p>อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียนสูงและรวมระดับประถมศึกษา มี อัตราสูง และใกล้เคียงเป้าหมาย แต่ต้องให้ความสำคัญกับอัตราการคงอยู่และการอ่านออกเขียนได้ให้มากขึ้น อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียนสูงและรวมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายซึ่งทำจากเจ้าหน้าที่ในด้านกฎบัตรประเทศที่เป็นภูเขาสูง การคุณภาพไม่สอดคล้อง ยกตัวอย่างเช่น ศึกษา รวมถึงประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อของชนเผ่าต่างๆ ที่ เป็นอุปสรรคในการเข้ารับการศึกษา</p>
<p>4 MDG: บรรลุความไม่เท่ากันทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษากายในปี 2548 และในทุกระดับ การศึกษากายในปี 2558</p> <p>MDG+: เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนผู้หญิงทราบระดับสูงในราษฎรส่วนกลางเป็นสองเท่าในช่วงปี 2545-2549</p>	บรรลุแล้ว ไม่สามารถใช้ กับแม่ของสอน	<p>ในระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนชายมากกว่าหญิงเล็กน้อย ขณะนี้แบ่งโน้มที่จะมีจำนวนในกลุ่มศึกษามากขึ้น ส่วนการศึกษาที่สูงขึ้นเด็กหญิงมีจำนวนมากกว่าเด็กชาย โดยเห็นได้ชัดในระดับอุดมศึกษา</p> <p>จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสมาชิกรัฐสภา จำนวน 3 คน ซึ่งน้อยมาก ส่วนตัวแทนผู้หญิงทราบระดับสูงในราษฎรส่วนกลางไม่ได้กำหนดขึ้นโดยจังหวัด</p>
<p>5 MDG: ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี ลงสองในสามในช่วงปี 2533-2558</p> <p>MDG+: ลดอัตราการตายของแรกเกิดต่ำกว่า 15 ต่อการเกิดมีซึ่พ 1,000 รายในปี 2549</p> <p>MDG+: ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือบางแห่งและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2548-2558</p>	ไม่สามารถประเมินได้ บรรลุแล้ว ไม่สามารถประเมินได้	<p>ไม่มีข้อมูลเริ่มต้นในปี 2533 เพื่อการเปรียบเทียบซึ่งไม่สามารถประเมินได้ หากพิจารณาจากข้อมูลข้อบ่งชี้ที่มีอยู่ตั้งแต่ปี 2539 พบว่า อัตราการตายของเด็กมีแนวโน้มลดลง อัตราการตายของแรกเกิดต่ำกว่าห้าปีต่อการเกิดมีซึพ 1,000 คน ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ที่ผ่านมาจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งไม่มีการจำแนกข้อมูลระหว่างเขตพื้นที่สูงกับเขตพื้นที่ราบ โดยสำนักงานสารสนเทศจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเริ่มดำเนินการจำแนกข้อมูลตั้งแต่ปีหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมงานสุขอนามัยเด็กในเขตพื้นที่สูงต่อไป</p>
<p>6 MDG: ลดอัตราการตายของมาตรานในสี่ ในช่วงปี 2533-2558</p> <p>MDG+: ลดอัตราการตายของมาตราให้เหลือ 18 ต่อการเกิดมีซึพ 100,000 รายในปี 2549</p> <p>MDG+: ลดอัตราการตายของมาตรานในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2548-2558</p>	ไม่สามารถประเมินได้ ไม่สามารถบรรลุ ไม่สามารถประเมินได้	<p>ไม่มีข้อมูลเริ่มต้นในปี 2533 เพื่อเปรียบเทียบตามเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ หากพิจารณาจากข้อมูลข้อบ่งชี้ที่มีอยู่ในปี 2539 พบว่าอัตราการตายของมาตรานมีแนวโน้ม เผี้ยบ จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งแต่ปี 2539-2547 มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2547 เก่ากับ 82.44 ต่อการเกิดมีซึพ 100,000 คน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายมาก ซึ่งหากที่จะบรรลุภาระในปี 2549 ที่ผ่านมาจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งไม่มีการจำแนกข้อมูลระหว่างเขตพื้นที่สูงกับเขตพื้นที่ราบ โดยสำนักงานสารสนเทศจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเริ่มดำเนินการจำแนกข้อมูลตั้งแต่ปีหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมงานสุขอนามัยมาตรานในเขตพื้นที่สูงต่อไป</p>
<p>7 MDG: ละลอกและการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ภายในปี 2558</p> <p>MDG+: ลดอัตราการติดเชื้ออิโอมิวีในประชากรวัยเจริญพันธุ์ ให้เหลือร้อยละ 1 ภายในปี 2549</p>	ไม่สามารถสูงกว่าบรรลุ ไม่สามารถสูงกว่าบรรลุ	<p>อัตราการติดเชื้อในกลุ่มเป้าหมาย (สตรีมีครรภ์) ลดลง ในช่วงปี 2538-2545 จากร้อยละ 3.7 เหลือร้อยละ 0.3 ซึ่งเกือว่าลดลงมาก แนวโน้มในปี 2546 และ 2547 กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อย อัตราการติดเชื้อในประชากรวัยเจริญพันธุ์ลดลง ในปี 2538 เก่ากับร้อยละ 2.5 ในขณะที่ปี 2547 เก่ากับร้อยละ 0 (หรือน้อยมาก) แต่ยังมีการแพร่ระบาดในบางกลุ่มเช่นๆ</p>
<p>8 MDG: ป้องกันและลดการเกิดโรคมาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ ภายในปี 2558</p> <p>MDG+: ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียใน 30 จังหวัดชายแดน ให้เหลือ 1.4 ต่อประชากร 1,000 คนภายในปี 2549</p>	บรรลุแล้ว (มาลาเรีย) ไม่สามารถบรรลุ	<p>อัตราการเกิดโรคมาลาเรียลดลงมากกว่าครึ่ง จากปี 2535 เก่ากับ 27.52 ต่อประชากร 1,000 คน ลดลงเหลือ 8.40 ในปี 2547 ส่วนอัตราการเกิดวันโรคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ป่วยโรคเอดส์ อัตราการเกิดโรคมาลาเรียของแม่ของสอนในปี 2547 เก่ากับ 8.40 ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งสูงกว่าระดับเป้าหมายค่อนข้างมาก ซึ่งหากที่จะให้ลดลงเหลือ 1.4 ภายในปี 2549</p>

เป้าหมายย่อ	การบรรจุ	หมายเหตุ
9 MDG: กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ใกล้บรรจุ	ข้อมูลรัฐบาลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ แสดงถึงสถานการณ์ที่ตั้งในด้านพื้นที่ป่า พื้นที่อุบลราชธานี คุณภาพอากาศ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเมืองไทยและแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดีเยี่ยว ในขณะที่นโยบายและแผนด้านป้องกันปัญหาเมือง ในอนาคตยังไม่มีความชัดเจนมากนัก ไม่มีข้อมูลในระดับจังหวัด
MDG+: เพิ่มสัดส่วนเพลิงงานหมุนเวียน ให้เป็นร้อยละ 8 ของเพลิงงานเชิงพาณิชย์ขึ้นต้นภายในปี 2554	ไม่สามารถประเมินได้	
MDG+: เพิ่มสัดส่วนของการนำเข้า-ส่งออกโดยใช้ประโยชน์ที่ดี ร้อยละ 30 ภายในปี 2549	ไม่สามารถประเมินได้	มีข้อมูลไปสมบูรณ์ และไม่ครอบคลุมทั้งจังหวัด
10MDG: ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด และส้วมน้ำดูดสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533-2558	มีโอกาสสูงที่จะบรรจุ	ประชากรมากกว่าร้อยละ 50 สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสะอาด และมากกว่าร้อยละ 60 มีส้วมน้ำดูดสุขลักษณะใช้ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
10MDG: ยกระดับคุณภาพเชิงประดานในชุมชนแออัด 100 ล้านคนทั่วโลกภายในปี 2563	ไม่สามารถใช้กับแม่ฮ่องสอน	จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีชุมชนแออัด

หมายเหตุ: ระดับการบรรลุเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ บรรลุแล้ว ใกล้บรรลุ มีโอกาสสูงที่จะบรรลุ มีโอกาสบรรลุและไม่สามารถบรรลุ

หลังจากการประเมินผลการพัฒนาในจังหวัดเปรีบเทียบ กับเป้าหมายดังกล่าวแล้ว จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ทำการ พิจารณาเป้าหมายหลัก เป้าหมายย่อย และตัวชี้วัดต่างๆ ของเป้าหมาย MDG สามกล และ MDG+ ของประเทศไทย และได้ปรับและเพิ่มเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดบาง ประการให้เหมาะสมกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเรียกว่า MDG แม่ฮ่องสอน หรือ MDG* (MDG Star) ซึ่งยังไม่ได้ทำการประเมินในรายงานฉบับนี้

แนวทางในการกำหนดเป้าหมาย MDG* นั้น จังหวัด แม่ฮ่องสอนยังคงเป้าหมาย MDG สามกลเข้าไว้ โดย พิจารณาปรับเฉพาะเป้าหมายย่อย MDG+ ของประเทศไทยเท่านั้น ในส่วนของตัวชี้วัดนี้ได้พิจารณาปรับและ ตัดตัวชี้วัดทั้งในส่วนของ MDG และ MDG+ และเพิ่ม เติมตัวชี้วัดบางตัวเพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (รายละเอียดดังตารางที่ 2.2) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การปรับเป้าหมาย MDG+: จะเป็นการพิจารณาปรับ ทั้งตัวเลข และ/หรือ ปีเป้าหมาย MDG+ เท่านั้น โดย ยังคงเป้าหมาย MDG ไว้ เป้าหมาย MDG+ ที่ปรับ ได้แก่ การลดสัดส่วนประชากรยากจน การศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย การเพิ่มสัดส่วน ผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหาร การยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชากร นอกจากนี้ยังพิจารณาตัดเป้าหมายที่ไม่ เหมาะสมกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนออก ได้แก่ เป้าหมาย ด้านพลังงาน เนื่องจากไม่มีข้อมูลระดับจังหวัด

การปรับตัวชี้วัด MDG และ MDG+: เป็นการพิจารณาตัด ปรับ และเพิ่มตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสมกับสถานการณ์ของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ถูกตัดออก ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ไม่เหมาะสมกับ จังหวัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันออกเฉียง

เหนือและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสัดส่วนพื้นที่ ป่าชายเลน; ตัวชี้วัดที่ไม่มีข้อมูลระดับจังหวัดและไม่ สามารถหาข้อมูลได้ ได้แก่ สัดส่วนประชากรอายุสูงกว่า 20 ปีที่ได้รับพลังงานอาหารต่ำกว่าเกณฑ์ความต้องการ (วัดจากดัชนีมวลกาย) อัตราการไข้สูงย่างอนามัยของ นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา อัตราการติดเชื้อเชื้อราไว ในผู้ติดเชื้อสิ่งปฏิกูล อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ต่อประชากรและอัตราการใช้สารทำลายไฮโซ CFCs และสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนใน พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้น

ตัวชี้วัดที่ถูกปรับเพื่อความเหมาะสมกับจังหวัด แม่ฮ่องสอน และ/หรือ ข้อมูลที่มี ได้แก่ อัตราการมี ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศของประชากรอายุ 15-24 ปี ปรับเป็น สัดส่วนประชากรอายุ 11-24 ปีที่สามารถใช้ คอมพิวเตอร์; สัดส่วนผู้หญิงในเรือนแพ ปรับเป็น สัด ส่วนผู้หญิงในสมาชิกสภาพัฒน์; ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ พื้นที่สูง เช่น อัตราการตายของเด็กและมารดาในเขต พื้นที่สูง; สัดส่วนแม่น้ำสายหลักที่มี DO, BOD และ TCB ต่ำกว่ามาตรฐาน ปรับเป็น สัดส่วนแม่น้ำสายหลัก และสายรองที่มี DO, BOD และ TCB ต่ำกว่า มาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่เพิ่มเติม ได้แก่ อัตราเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มี พัฒนาการสมวัย; อัตราส่วนครูต่อนักเรียน; อัตราหญิง ต่อชายที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา; สัดส่วนผู้หญิงใน ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของ อปท.; สัดส่วนจำนวน ครัวเรือนในเขตพื้นที่สูงที่เข้าถึงบริการสาธารณสุข ขั้นพื้นฐาน; อัตราผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ (ไข้หวัดใหญ่ในทุกกลุ่มอายุ และปอดบวมในเด็กอายุต่ำ กว่า 5 ปี); อัตราผู้ป่วยหัวใจได้ออก塞; อัตราการตรวจ พับเชื้อโรคเท้าช้าง; สัดส่วนพื้นที่ป่าชุมชนต่อพื้นที่จังหวัด; สัดส่วน อปท. ที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ; และสัดส่วนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านเรือนและบ้านเรือนที่

ตารางที่ 2.2 MDG สาข MDG+ ของประเทศไทย และ MDG* ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเด็น	เป้าหมายย่อ	หมายเหตุ
เป้าหมายหลัก 1 ความยากจน	MDG ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2533-2558	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ช่องว่างความยากจน ส่วนแบ่งรายได้ครัวเรือนของประชากรร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด
	MDG+ ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงให้ต่ำกว่า ร้อยละ 4 ภายในปี 2552	<ul style="list-style-type: none"> ความรุนแรงของความยากจน
	MDG* ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงให้ต่ำกว่า ร้อยละ 12 ภายในปี 2552	
ความทิวท้อง	MDG ลดสัดส่วนประชากรที่ทิวท้องลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2533-2558	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนประชากรที่ได้รับพัฒนาจากการบริโภคอาหาร ต่ำกว่าเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ อัตราเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์
	MDG+	<ul style="list-style-type: none"> อัตราเด็กในเขตพื้นที่สูงที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ อัตราการขาดสารอาหาร (ไออดีน เหล็ก) ในเด็กวัยเรียน
	MDG*	<ul style="list-style-type: none"> อัตราเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีผด�能การสมบัย
เป้าหมายหลัก 2 การศึกษา	MDG ให้เด็กทุกคนเข้าถึงหลักและขยายสำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาภายใน ปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราบัตรายent่อประชากรวัยเรียนสูงและรวมระดับประถมศึกษา สัดส่วนบัตรายentที่เรียนบัตร ป.1 และเรียนต่อจนถึง ป.6 (อัตราการคงอยู่ระดับประถมศึกษา) อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุ 15-24 ปี
	MDG+ ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภายในปี 2549 ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายภายในปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราบัตรายent่อประชากรวัยเรียนสูงและรวมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย อัตราการคงอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย คะแนนสอบของบัตรายentระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สัดส่วนประชากรอายุ 11-24 ปี ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์
	MDG* ให้เด็กอย่างน้อยร้อยละ 90 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภายในปี 2552 ให้เด็กอย่างน้อยร้อยละ 70 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภายในปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนครุต่อบัตรายent
เป้าหมายหลัก 3 ความเท่าเทียมทางเพศ	MDG บรรจุความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาภายในปี 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายในปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนเทียบต่อชายในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา อัตราการอ่านออกเขียนได้ที่ปูนต่อชายอายุ 15-24 ปี สัดส่วนผู้หญิงในการทำงานที่ได้รับค่าตอบแทน นอกภาคการเกษตร สัดส่วนผู้หญิงในสมาชิกสภาท้องถิ่น
	MDG+ เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนผู้บริหารระดับสูงในราชการส่วนกลางเป็นสองเท่า ในช่วงปี 2545-2549	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการอ่านออกเขียนได้ที่ปูนต่อชายอายุ 40 ปีขึ้นไป
	MDG* เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> อัตราหกูงต่อชายที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา สัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น	เป้าหมายย่อ	หมายเหตุ
เป้าหมายหลัก 4 สุขภาพดี	MDG ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงสองในสามในช่วงปี 2533-2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี อัตราการตายของทารก (ต่อการเกิดมีชัยพันคง) สัดส่วนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่ป่วยเป็นโรคตัด
	MDG+ ลดอัตราการตายของการให้เหลือ 15 ต่อ การเกิดมีชัย 1,000 รายในปี 2549 ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในเขตพื้นที่สูงจังหวัดภาคเหนือบ้างแห่ง ๒๘ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งใน ช่วงปี 2548-2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการตายของการให้เหลือ 15 ต่อ การเกิดมีชัย 1,000 รายในปี 2549
	MDG* ลดอัตราการตายของการให้เหลือ 15 ต่อ การเกิดมีชัย 1,000 รายในปี 2549 ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในเขตพื้นที่สูงลงครึ่งหนึ่งในช่วง ปี 2548-2558	
เป้าหมายหลัก 5 สุขภาพดีมีคุณภาพ	MDG ลดอัตราการตายของมาตราง 3 ใน 4 ในช่วงปี 2533-2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการตายของมาตราง สัดส่วนการคลอดบุตรที่ได้รับการคุ้มครองจากบุคลากร สาธารณสุข
	MDG+ ลดอัตราการตายของมาตรางให้เหลือ 18 ต่อ การเกิดมีชัย 100,000 รายในปี 2549 ลดอัตราการตายของมาตรางในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือ ๒๘ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2548-2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการตายของมาตรางในเขตพื้นที่สูง
	MDG* ลดอัตราการตายของมาตรางให้เหลือ 18 ต่อ การเกิดมีชัย 100,000 รายในปี 2549 ลดอัตราการตายของมาตรางในเขตพื้นที่สูง ลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี 2548-2558	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนจำนวนครัวเรือนในเขตพื้นที่สูงที่เข้าถึงบริการ สาธารณสุขขั้นพื้นฐาน
เป้าหมายหลัก 6 โรคเอดส์	MDG ชะลอและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ภายในปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการติดเชื้ออเอชไอวีในสหัสกรรด์ จำนวนเด็กกำพร้าจากโรคเอดส์
	MDG+ ลดอัตราการติดเชื้ออเอชไอวีใน ประชากรวัย เจริญพันธุ์ให้เหลือ ร้อยละ 1 ภายในปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการติดเชื้ออเอชไอวีในประชากรวัยเจริญพันธุ์
มาลาเรีย และ โรคสำคัญอื่นๆ	MDG ป้องกันและลดการเกิดโรคมาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ ภายในปี 2558	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายด้วยโรคมาลาเรีย อัตราฟูปวยและอัตราการตายด้วยโรควัณโรค อัตราการรักษาหายขาดเมื่อใช้ DOTS รักษาฟูปวยวันโรค
	MDG+ ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียใน 30 จังหวัด ชายแดนให้เหลือ 1.4 ต่อ ประชากร 1,000 คน ภายในปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> อัตราฟูปวยและอัตราการตายด้วยโรคตัวเอง
	MDG* ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียใน 30 จังหวัด ชายแดนให้เหลือ 1.4 ต่อ ประชากร 1,000 คน ภายในปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> อัตราฟูปวยด้วยโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ (ไข้หวัดใหญ่ในทุกกลุ่ม อายุ และปอดบวมในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี) อัตราฟูปวยด้วยไข้เลือดออก อัตราการตรวจพบเชื้อโรคแท้ชา้ง

ประเด็น	เป้าหมายย่อ	หมายเหตุ
เป้าหมายหลัก 7 การจัดการสิ่งแวดล้อม	MDG กำกับดูแลนโยบายและแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนพื้นที่ป่าต่อพื้นที่อื่นๆ หัวด สัดส่วนพื้นที่อุรุกเมืองเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ ต่อพื้นที่ประเทศ สัดส่วนประชากรที่ใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืน ดำเนิน
	MDG+ เพิ่มสัดส่วนแพลงงานหมุนเวียน ให้เป็นร้อยละ 8 ของพัฒนาเริ่มพานิชย์ขั้นต้นภายในปี 2554 เพิ่มสัดส่วนการนำเข้ามูลฝอยมาใช้ประโยชน์ เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนแม่น้ำสายหลักและสายรองที่ปี DO, BOD และ TCB ต่ำกว่ามาตรฐาน สัดส่วนเบิกบูรณาภิญญาที่นำมาใช้ประโยชน์ใหม่
	MDG* เพิ่มสัดส่วนการนำเข้ามูลฝอยมาใช้ประโยชน์ เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนพื้นที่ป่าชุมชนต่อพื้นที่อื่นๆ หัวด สัดส่วน ออก. ที่มีการกำจัดมูลฝอยถูกสุขาภิบาล
น้ำดื่มสะอาด และ ส้วมน้ำดื่มสุขลักษณะ	ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด และส้วมน้ำดื่มสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่ง ในสิบปี 2533-2558	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสะอาด สัดส่วนประชากรที่ใช้ส้วมน้ำดื่มสุขลักษณะ (เมืองและชนบท)
ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย	ยกระดับคุณภาพเชิงต่อไปของประชากรในชุมชนแออัด 100 ล้านคนทั่วโลก ภายในปี 2563	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนครัวเรือนที่มีความบันคุณในที่อยู่อาศัย (เป็น เจ้าของ เช่าซื้อ หรือ เช่า)
	ยกระดับคุณภาพเชิงต่อไปของประชากรในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านเรือนและบริเวณ ที่อยู่อาศัยถูกสุขลักษณะ

รายงานผลตามเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่ 1-7 ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เป้าหมายหลักที่ 1 : ขจัดความยากจนและทิวทyo

เป้าหมายย่อยที่ 1 : ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533 - 2558

เป้าหมาย MDG : ลดสัดส่วนประชากรยากจนให้ต่ำกว่าร้อยละ 4 กрайในปี 2552

ประเมินผลการพัฒนา

มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG
ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG Plus

ตัวชี้วัด	2535	2537	2539	2541	2543	2545
สัดส่วนประชากรยากจน (%)	30.63	48.17	43.06	44.5	27.96	23.18

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความโปร่งใสของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลดสัดส่วนประชากรยากจนให้ต่ำกว่าร้อยละ 12 กрайในปี 2552

รายงานผลการพัฒนา

สถานการณ์ด้านความยากจนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประเมินจากสัดส่วนคนจน ซึ่งใช้เส้นความยากจนเป็น
เกณฑ์¹ มีแนวโน้มลดลง โดยพิจารณาจากข้อมูลใน
ปี 2537 มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ 48.17 ส่วนข้อมูลล่าสุด
ในปี 2545 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสัดส่วนคนจน ร้อยละ
23.18 หากแนวโน้มการลดลงไม่เปลี่ยนแปลงก็คาดว่าจะ
สามารถลดสัดส่วนคนจนลงได้ครึ่งหนึ่ง และเมื่อเปรียบ
เทียบกับระดับประเทศ พบร่วมแนวโน้มไปในทิศทาง
เดียวกัน โดยสัดส่วนคนจนของประเทศไทยในระดับร้อย
ละ 16.3 และ 9.8 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

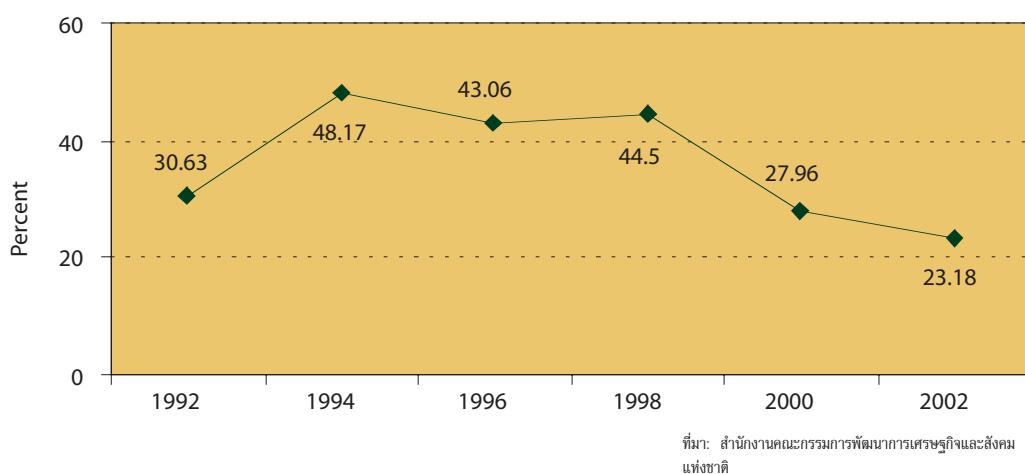
“สินค้า OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

สถานการณ์และแนวโน้มสัดส่วนคนจนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวโน้มด้านรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปฐ.) โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบร่วม สัดส่วนครัวเรือนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (20,000 บาทต่อคนต่อปี) มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากเดิมร้อยละ 85.6 เป็น 78.9 และ 61.2 ในปี 2535 ปี 2540 และปี 2547 ตามลำดับ การประเมินสถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย⁷ รับผิดชอบดำเนินการโดย ศศช. ซึ่งในขณะที่ทำการติดตามผลนี้ กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับเปลี่ยนความยากจนให้มีความครอบคลุมความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตในปัจจุบันมากขึ้น สำหรับการติดตามผลในรายงานนี้ยังคงใช้เส้นความยากจนเดิมในปี พ.ศ. 2545

ส่วนการประเมินตัวชี้วัดอื่นๆ อาทิ ด้านของว่างความ
ยากจน ส่วนแบ่งรายได้ครัวเรือนของกลุ่มคนจนที่สุด
และความมุ่งแรงของความยากจน แสดงให้เห็นว่า
สถานการณ์ด้านความยากจนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมี
แนวโน้มที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลความยากจนดังกล่าวเป็นภาระของทั้งจังหวัด ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ความยากจนชนกลุ่มน้อยและประชากรในเขตพื้นที่สูง ซึ่งคาดว่าจะมีปัญหานี้เรื่องความยากจนรุนแรงมากกว่า

ແພນກົມທີ 3.1: ສັດສ່ວນຄນຈນຈັງຫວັດແມ່ໜ້ອງສອນ ປີ 2535-2545

¹ การประมีนเพื่อความหมายงานโดยใช้เส้นความหมายนั้น เป็นการประมีนในมิติที่เป็นตัวเงิน หมายถึงบุคคลที่มีเวลาได้เพิ่มพอกในการใช้ชีวิตร้อยสูงกว่าความต้องการใช้ชีวิตร้อยต่ำ ในการตัดสินใจ เกี่ยวกับที่พำนักและภาระทางใจ ดังนั้น จึงต้องมีการแปลงความต้องการใช้พื้นที่ฐานของคนเป็นจานวนเงิน ซึ่งจะให้วัสดุความสามารถของบุคคลที่จะมีเวลาได้เพิ่มพอกกว่าที่所能ของความต้องการใช้พื้นที่ฐานดังกล่าว การกำหนดเส้นความหมายงานเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่สุด แต่ต้องริบบิลก่อนที่จะมีผลต่อเด็กที่แรก แต่ละท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องกัน เช่นเดียวกับเรื่องวัสดุและธรรมชาติ วิธีการ ภาระทางใจที่ต้องดัดแปลง ก็ต้องพยายามให้เข้ากับความต้องการใช้ชีวิตร้อยต่ำให้ได้เป็นตัวเงิน จึงแสดงถึงความต้องการใช้ชีวิตร้อยต่ำเป็นอย่างไรก็ตาม รายได้ที่เป็นตัวเงินจะมีส่วนที่ใช้เพื่อปรับเปลี่ยนชีวิตร้อยต่ำ เช่น ห้องเช่าให้กับคนงาน หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดใหญ่ แม้จะมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย โดยเฉพาะสำหรับช่วงหัวแม่มองของสอน ที่ประขาณส่วนใหญ่ไม่เข้ามีตัวเงินที่มีรายได้ที่สูงที่สามารถตัดสิ่งใดๆ ออกได้ เนื่องจากประขาณสามารถใช้ประโยชน์จากการที่ต้องยอมรับเงิน

² การประเมินผลความพยายามงานนี้ได้ใช้สเกลความยากงาน ส่วนใหญ่ใช้ในระดับงี่划ก คือ ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ยังไม่มีการนำมาใช้ในการประเมินผลความพยายามงานในระดับจังหวัดอย่างเป็นทางการ เนื่องจากเจ้าผู้นี้จำนวนกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อยและคาดว่าปัจจุบันที่ใช้ในการคำนวณส่วนความพยายามงานที่ไม่มีผลลัพธ์มากเท่ากับข้อมูลและสถานการณ์ในประเทศไทยทั้งหมดมากนัก อย่างไรก็ตาม จากทฤษฎีข้อมูลที่มีอยู่ สภาพ สามารถที่ทำการประเมินผลด้านความพยายามงานในระดับจังหวัดโดยพบว่า เส้นความพยายามงานของจังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้ค่าต่ำกว่าเส้นความพยายามงานของประเทศไทยโดยตลอด ข้อมูลล่าสุดในปี 2545 เส้นความพยายามงานของแม่ฮ่องสอน มีค่า 810 บาทต่อคนต่อเดือน ในขณะที่เส้นความพยายามงานของประเทศไทย มีค่า 922 บาทต่อคนต่อเดือน

ความท้าทาย

แม้ว่าจังหวัดแม่ส่องสอนจะมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG แต่ก็มีข้อจำกัดในการที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทย ประกอบกับจังหวัดแม่ส่องสอนจัดว่า เป็นจังหวัดที่มีความยากจนในลำดับต้นๆ ของประเทศ และยังคงมีความแตกต่างกับของระดับประเทศอยู่มาก จึงต้องมีการทบทวนเป้าหมายการพัฒนาในการที่จะลด ปัญหาความยากจนในจังหวัด

จากการที่จังหวัดแม่ส่องสอนจัดเป็นจังหวัดที่มีความยากจนในลำดับต้นๆ ของประเทศ จึงได้ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ มีการจัดสร้างบ ประมาณและการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายเพื่อ เพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ส่องสอนนั้นเน้นในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และการผลิตสินค้า OTOP อย่างไรก็ตามจังหวัด แม่ส่องสอนต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้วย

ยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

ภายใต้แผนการพัฒนาจังหวัด แม่ส่องสอนได้ปรับเปลี่ยน MDG+ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของจังหวัด คือ ลดสัดส่วนคนจนให้ต่ำกว่าร้อยละ 12 ภายในปี พ.ศ. 2552 และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้อง อาศัยยุทธศาสตร์ของจังหวัดที่ชัดเจนด้วยความร่วมมือ ของทุกฝ่าย และยังต้องการการสนับสนุนจากยุทธศาสตร์ใน ระดับประเทศด้วย โดยมีเป้าหมายสู่ “การพึ่งตนเองอย่าง พอดี” ด้วยการสร้างโอกาสและความมั่นคงในอาชีพ และรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงทรัพยากรัฐรวม ชาติอย่างเป็นธรรม และการเพิ่มขีดความสามารถของ ชุมชนในการพึ่งตนเอง

ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดแม่ส่องสอนปีต่อไป

- การพัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรที่หลากหลาย ด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เหมาะสม กับสภาพพื้นที่ สำหรับการทำเกษตรที่สามารถปรับตัว ตามแนวพระราชดำริ และพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอ ตลอดจนเร่งรัดกระบวนการผลิตที่ดินเพื่อการเกษตร
- ส่งเสริมและยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP โดย พัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าชุมชนที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด และจัดทำตลาดสำหรับ สินค้า OTOP ที่ผลิตขึ้น

- ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความสามารถในการรองรับ ของธรรมชาติ โดยมีแนวทางดังนี้

- สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชนในเขตพื้นที่รuralและพื้นที่สูง และก่อตั้งองุธรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของจังหวัดในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน(เช่นการรวมก่อรุ่ม การเสริมสร้างศักยภาพ และการใช้ประโยชน์ ข้อมูลร่วมกัน) เพื่อสร้างโอกาสและการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม
- ดำเนินรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณีของชนเผ่าต่างๆ อันเป็นสัญลักษณ์ที่ โดดเด่นของจังหวัด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์
- มีการกำหนดและวางแผนจัดการใช้ประโยชน์ ที่ดินอย่างดีด้วยเงิน เพื่อเป็นการอนุรักษ์โบราณ สถานและโบราณวัตถุ วัฒนธรรม ประเพณี หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดไว้ให้มี ความสมบูรณ์ เพื่อรองรับการขยายตัวของการ ท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ส่งเสริมศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจน ในระดับท้องถิ่น ด้วยการวางแผนจัดการ แก้ไข ปัญหานิมมู่บ้านของตน สำรวจคนจน วางแผนทาง การช่วยเหลือคนจนในนิมมู่บ้าน ยกระดับกองทุน นิมมู่บ้าน และขยายโอกาสการเข้าสู่แหล่งทุน พร้อม การสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการถ่ายทอด เทคนิคโลหะที่เหมาะสม รวมทั้งสร้างขีดความสามารถ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบที่เหมาะสม กับแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งด้านการบริหารจัดการ

- เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเขตชนบทและเมือง โดยการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมให้ครอบคลุมทั้ง จังหวัด ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมทั้งในเขตชนบทและเมือง โดยเฉพาะเป็น การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและ การศึกษาของคนจนในเขตชนบท และ เพิ่มศักยภาพ ใน การใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมายย่อที่ 2 : ลดสัดส่วนประชากรที่ทิวทyoยลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533-2558

ประเมินผลการพัฒนา

ใบสารบัญเป็นปีด้า*

ตัวชี้วัด	2533	2538	2543	2545	2547
สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนด้านอาหาร					
อัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ¹	20.18	17.42	13.59	17.28	16.26

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความนำเข้าสู่กีฬาของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★	★

หมายเหตุ: เป็นความรู้สึกที่มีลักษณะเด่นๆ คือความกระหายที่รุนแรง ต้องการดื่มน้ำอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถหยุดได้

รายงานผลการพัฒนา

แม้ความทิวท่ояังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความยากจน แต่ก็มีการแยกการติดตามประเมินผลในประเด็นความทิวท่�이ของจังหวัดออกจากความยากจน โดยทำการศึกษาในด้านของภาวะโภชนาการเป็นหลัก ซึ่งพบว่า ข้อมูลภาวะโภชนาการในระดับจังหวัดยังไม่ชัดเจนและสมบูรณ์เพียงพอที่จะนำมาประเมินการบรรลุเป้าหมายด้านความทิวท่�이และภาวะโภชนาการของจังหวัด แม่ยังมีส่วนตัวที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนด้านอาหารและ ข้อมูลที่ไม่เพียงพอที่จะนำมาประเมิน คือ อัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ และจากการติดตามประเมินผลในจังหวัด ได้เพิ่มการติดตามเรื่องของอัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่มีพัฒนาการสมชัย ซึ่งเป็นการติดตามในด้านคุณภาพของการเจริญเติบโตในเด็ก

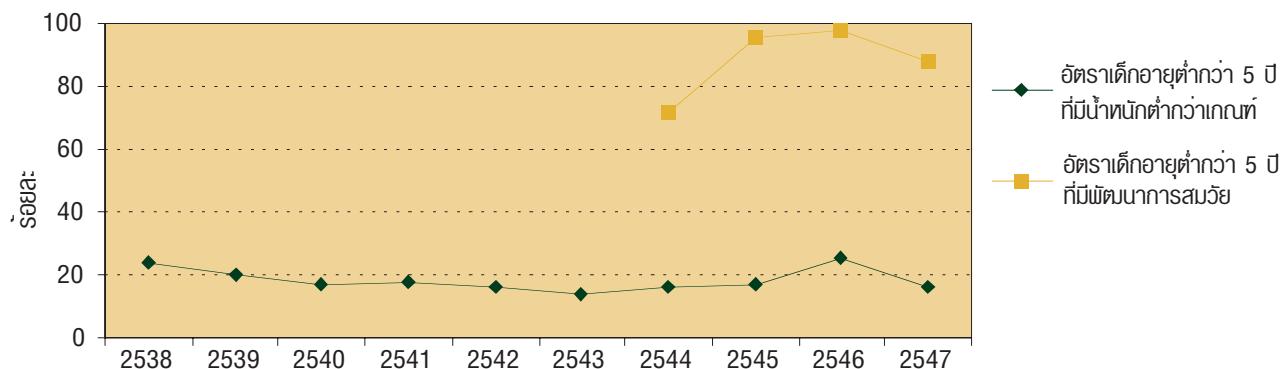
“การบูรณาการคุณภาพของอาหารและการเจริญเติบโตในเด็ก”

จากข้อมูลอัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ของจังหวัดแม่ยองสอนมีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้ถึงความพยายามในการส่งเสริมโภชนาการในเด็กที่เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม อัตราดังกล่าวยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ตามแผนฯ 9 ของกระทรวงสาธารณสุข (สร.) ซึ่งกำหนดให้เด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 90% หรืออัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่ไม่เกินร้อยละ 7 ในขณะที่การได้รับสารอาหารจำเป็นที่ครบถ้วนและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย โดยเฉพาะไอโอดีนและเหล็ก แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยอัตราการขาดสารไอโอดีนและการเป็นโรคโลหิตจางในเด็กวัยเรียนมีแนวโน้มลดลง และบรรลุเป้าหมายแผนฯ 9 ของ สร. ซึ่งกำหนดให้อัตราการขาดไอโอดีนในเด็กวัยเรียนไม่เกินร้อยละ 5 และเด็กวัยเรียนเป็นโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กไม่เกินร้อยละ 10

ความก้าวหน้า

ปัญหาด้านภาวะโภชนาการในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีของจังหวัดแม่ยองสอนในภาพรวม อาจนับได้ว่าไม่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับจังหวัด อย่างไรก็ตี สำหรับเด็กในชุมชนพื้นที่สูงนำจะยังคงมีปัญหาด้านการขาดภาวะโภชนาการที่ต่อไป แม้ปัจจุบันข้อมูลดังกล่าวยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะเด็กในชุมชนพื้นที่สูงของจังหวัดแม่ยองสอน แต่ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ยองสอน (สสจ.) ได้วางแผนที่จะจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กในชุมชนพื้นที่สูงต่อไป

แผนภูมิที่ 3.2: อัตราเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ และอัตราเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัยปี พ.ศ. 2538-2547

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ยองสอน

ยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการ

การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมการมีภาวะโภชนาการที่ดียังมีข้อจำกัด เนื่องจากข้อมูลยังไม่เพียงพอและชัดเจน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูง ดังนั้นจึงหัวด้วยเรื่องสอนจำเป็นต้องเริ่มจัดเตรียมระบบฐานข้อมูลให้พร้อมและมีความถูกต้อง เพื่อระบุพื้นที่ที่มีปัญหาได้อย่างไร้ตามการจัดทำระบบฐานข้อมูลดังกล่าวต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งจังหวัดควรจะมีมาตรการอื่นๆ ดำเนินการควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น เช่น การรณรงค์สร้างความตระหนกในเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และถูกสุขลักษณะ

ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการ มีดังนี้

- สำรวจและเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของเด็กและศรีมีครรภ์ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูงและกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ พร้อมจัดทำข้อมูลให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหาได้อย่างแท้จริง และทำให้สามารถระบุพื้นที่ประสบปัญหาได้อย่างถูกต้อง
- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีโภชนาการที่ดี ในเรื่องการรับประทานอาหารอย่าง เพียงพอและมีประโยชน์

ເປົ້າທາງຫລັກທີ 2 : ໃຫ້ເຕັກທຸກຄົນໄດ້ຮັບການສຶກທາະດັບປະກມສຶກທາ

ເປົ້າທາງຍ່ອຍທີ 3 : ໃຫ້ເຕັກທຸກຄົນກັ້ງຫຼັງແລະຫຍາສໍາເຮົຈການສຶກທາະດັບປະກມສຶກທາກາຍໃນປີ 2558

ເປົ້າທາງ MDG+ : ໃຫ້ເຕັກທຸກຄົນສໍາເຮົຈການສຶກທາະດັບມັຮຍມຕອນກາຍໃນປີ 2549 ແລະ
ໃຫ້ເຕັກທຸກຄົນສໍາເຮົຈການສຶກທາະດັບມັຮຍມຕອນປລາຍກາຍໃນປີ 2558

ປະເມີນພລກາຮັດ

ມີໂຄສະກິຈະບຣອຸເປົ້າທາງ MDG
ໄຟສາມາກບຣອຸເປົ້າທາງ MDG+

ຫົວໜ້ວດ	2537	2539	2541	2543	2545	2545
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນສຸກຮົງດັບປະກມສຶກທາ (%)	95.40	87.34	92.55	95.55	93.24	87.40
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນຮວມຮະດັບປະກມສຶກທາ (%)	121.33	118.61	120.08	118.93	116.37	114.92
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນສຸກຮົງດັບມັຮຍມສຶກທາທອນຕົນ (%)			40.12	45.72	45.74	
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນຮວມຮະດັບມັຮຍມສຶກທາທອນຕົນ (%)	47.37	54.79	59.19	67.50	67.20	74.30
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນສຸກຮົງດັບມັຮຍມສຶກທາທອນປລາຍ (%)			25.21	24.43	24.13	
ອັດຮານັກເຮັບຜ່ອປະກາຊວຍເຮັນຮວມຮະດັບມັຮຍມສຶກທາທອນປລາຍ (%)	19.28	25.71	30.69	33.86	37.95	41.74

ຖື່ມ: ກະບວງສຶກທິກາງ

ປະເມີນຂ້ອມູນ

ຄຸນກາພແລະຄວາມປ່າເຊື້ອດືອນຂອງຂ້ອມູນ	ຄວາມຕ່ອນເນື່ອງຂອງຂ້ອມູນ
★ ★ ★ ★	★ ★ ★ ★

ເປົ້າທາງຈັງຫວັດແມ່ຍ່ອງສອນ

ໃຫ້ເຕັກຍ່າງນ້ອຍຮ້ອຍລະ 90 ສໍາເຮົຈການສຶກທາະດັບມັຮຍມຕອນກາຍໃນປີ 2552
ໃຫ້ເຕັກຍ່າງນ້ອຍຮ້ອຍລະ 70 ສໍາເຮົຈການສຶກທາະດັບມັຮຍມຕອນປລາຍກາຍໃນປີ 2558

รายงานผลการพัฒนา³

สถานการณ์การศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบร่วมกับรัฐตามเป้าหมายและมีความก้าวหน้ามากกว่าภาพรวมในระดับประเทศ โดยพิจารณาจากอัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียนสุทธิระดับประถมที่สูงเกินกว่าร้อยละ 90 มาตั้งแต่ปี 2537 และมีแนวโน้มที่ค่อนข้างจะคงที่ แมตตั้งแต่ปี 2543 พบร่วมเมืองโน้มที่ลดลงเล็กน้อย โดยในปี 2545 เท่ากับร้อยละ 93.24 เมื่อพิจารณาประกอบกับอัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียนรวมระดับประถมที่สูงกว่าร้อยละ 100 มาตั้งแต่ปี 2537 โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 112 ถึง 120 แต่ตั้งแต่ปี 2543 มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย โดยในปี 2546 เท่ากับร้อยละ 112.65 การที่อัตราดังกล่าวมีค่าสูงกว่า 100 นั้นมาจากการคำนวณโดยเบรียบเทียบกับประชากรวัยเรียนที่เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น คือ มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก แต่จากสภาพความเป็นจริงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบร่วมกับเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก (ปี 2547 มีนักเรียนที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก 3,427 คน จากนักเรียนสายสามัญทั้งหมด 47,490 คน) ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ค่าตัวเลขสูงกว่าความเป็นจริง

“โรงเรียนในเขตพื้นที่สูง”

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความก้าวหน้าอย่างกว่าในระดับประถมศึกษา และยังคงท่าจากเป้าหมายค่อนข้างมาก โดยอัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในปี 2545 เท่ากับร้อยละ 45.74 และ 24.13 ตามลำดับ ส่วนอัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในปี 2546 เท่ากับร้อยละ 68.52 และ 40.13 ตามลำดับ โดยข้อมูลทั้งสองมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก การที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาน้อยเมื่อเบรียบเทียบกับประชากรวัยเรียนโดยเฉลี่ย

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเนื่องมาจากค่านิยมของผู้ปกครองที่นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในต่างจังหวัดโดยไม่ได้โอนรายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ทำให้อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียนมีค่าต่ำกว่าความเป็นจริงประกอบกับการที่สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ทำให้เด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลขาดโอกาสในการได้รับการศึกษา

เมื่อพิจารณาอัตราการคงอยู่ในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบร่วมปี 2547 อัตราการคงอยู่ระดับประถมศึกษาเท่ากับร้อยละ 75.57 มัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับร้อยละ 88.04 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่ากับร้อยละ 88.34 จากที่กล่าวข้างต้นเมื่อนำไปเบรียบเทียบกับอัตราการคงอยู่ในระดับประเทศ พบร่วมในระดับประถมศึกษายังคงต่ำกว่าในระดับประเทศค่อนข้างมาก (ระดับประเทศเท่ากับร้อยละ 85.9 ในปี 2539) สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรที่เป็นชนเผ่าต่างๆ ถึง 9 ชนเผ่า ซึ่งมีประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันประกอบกับสภาพภูมิประเทศของจังหวัดที่มากกว่าร้อยละ 90 เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ มีการคมนาคมที่ยากลำบาก ทำให้มีการเข้าเรียนเข้าห้องเรียนไม่ตรงตามเกณฑ์อายุและออกก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

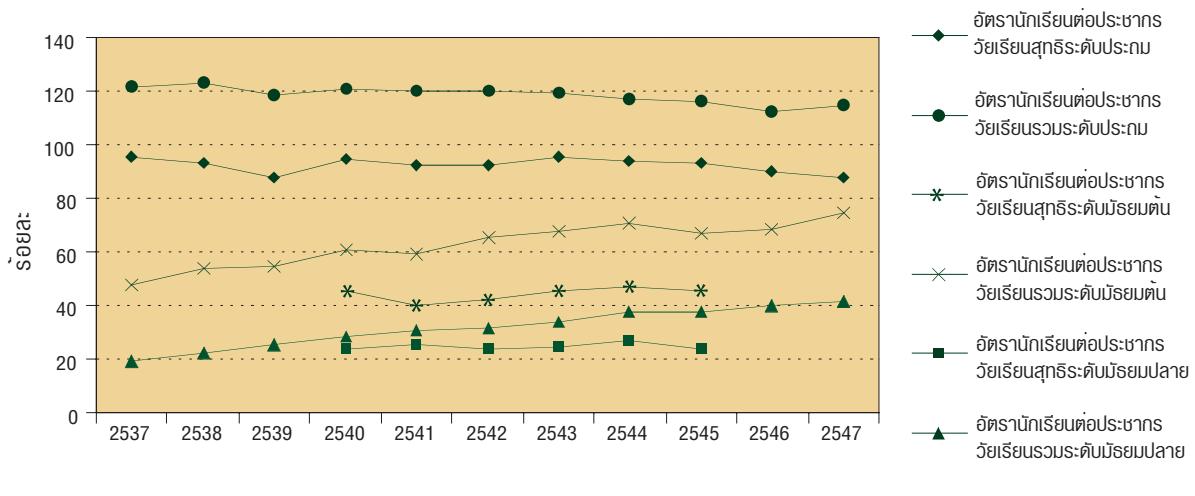
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากร อายุ 15-24 ปี ที่ได้จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะในปี 2543 พบร่วมมีประชากรอายุ 15-24 ปีที่อ่านออกเขียนได้ร้อยละ 74.88 เพิ่มขึ้นจากปี 2533 ที่เท่ากับ 71.21 เล็กน้อย และยังคงต่ำกว่าในระดับประเทศที่เท่ากับร้อยละ 98 ในปี 2543 ทำให้เห็นว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา และต้องเร่งพัฒนา การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และการจัดการศึกษาอกโรงเรียน

การประเมินคุณภาพการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจากคะแนนสอบของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบร่วมระดับประถมศึกษาในทุกรายวิชา มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีระดับคะแนนที่ใกล้เคียงกับภาพรวมในระดับประเทศ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคะแนนในทุกรายวิชา มีแนวโน้มที่ลดลง ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย และเมื่อเบรียบเทียบกับภาพรวมประเทศ พบร่วมในรายวิชาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ใกล้เคียงกับระดับประเทศ แต่ในรายวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์พบว่าต่ำกว่าค่อนข้างมาก ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกรายวิชา มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นวิทยาศาสตร์

³ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ปรับเป้าหมาย MDG+ เมื่อจากสภาพที่เป็นของจังหวัดที่มีการคุมนาคมยากลำบาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ทางภาคใต้ไม่มีอัตราการเข้าเรียนต่ำกว่า 90% จังหวัดยังได้เพิ่มตัวรับ “อัตราส่วนครูต่อนักเรียน” ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพด้านการศึกษาต่ำกว่าที่เป็นเมื่อจากสภาพที่มีการคุมนาคมยากลำบาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ทางภาคใต้ไม่มีอัตราการเข้าเรียนต่ำกว่า 90%

⁴ ข้อมูลมาถูกนับรวมทั้งหมดที่ทำการศึกษาและไม่ใช่ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป การอ่านออกเขียนได้จะเป็นภาษาไทย ได้ทั้งสิ้น โดยอ่านและเขียนข้อความง่ายๆ ได้ ลักษณะของเด็กที่เขียนไม่ได้ให้อ่านว่าเป็นอ่านเขียนไม่ได้ โดยอ้างอิงจากตัวตั้งความของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2543

แผนภูมิที่ 3.3: อัตราบักเรียนต่อประชากรวัยเรียนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2537-2547

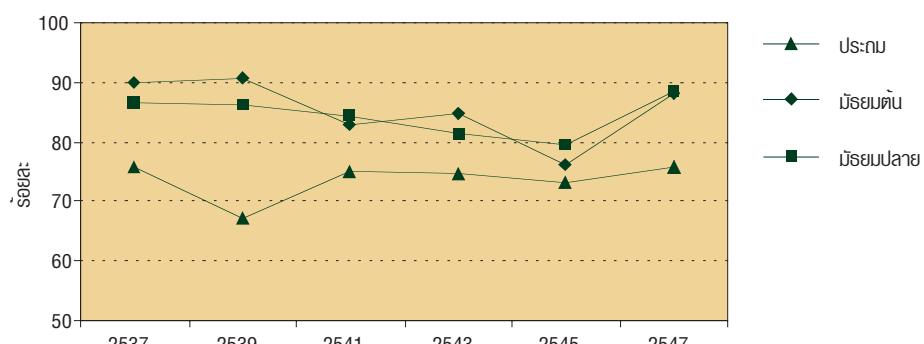
ที่มีแนวโน้มลดลง และมีอัตราบุรีบเทียบกับภาพรวมระดับประเทศ พบร้าทุกรายวิชาต่ำกว่าภาพรวมระดับประเทศ

อัตราส่วนครุต่อนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลหนึ่งที่แสดงถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น สำหรับจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบร้าอัตราส่วนครุต่อนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามติดตามรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 ซึ่งกำหนดให้มีจำนวนนักเรียน 25 คน ต่อครุต 1 คน ในทุกระดับ⁶ พบร้าอัตราส่วนดังกล่าวในระดับประเทศศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2547 มีอัตราที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์ คือ เท่ากับ 1 ต่อ 24 และ 1 ต่อ 25 ตามลำดับ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถพบร้ามีอัตราที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่กำหนดและมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่เมื่อตรวจสอบข้อมูลในปี 2547 พบร้าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ เท่ากับ 1 ต่อ 29 เช่นเดียวกับ

ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนครุต่อนักเรียนเริ่มมีปัญหาจำนวนครุตไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของจังหวัด

อัตราการมีทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศของประชากร เป็นข้อมูลที่แสดงถึงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมฐานความรู้ แต่ยังไม่มีหน่วยงานได้จัดเก็บข้อมูลดังกล่าวโดยตรง จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงใช้สัดส่วนประชากรอายุ 11-24 ปีที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้เป็นตัวชี้วัดการมีทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศของเยาวชน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเพิ่งเริ่มจัดเก็บเป็นปีแรกในปี 2545 และจะดำเนินการจัดเก็บทุก 5 ปี โดยจากข้อมูลปี 2545 พบร้าเยาวชนอายุ 11-24 ปีในจังหวัดมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ร้อยละ 16.28 และส่วนใหญ่จะใช้ในสถานศึกษา ร้อยละ 62.73⁷ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องการก้าวสู่สังคมฐานความรู้ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียน

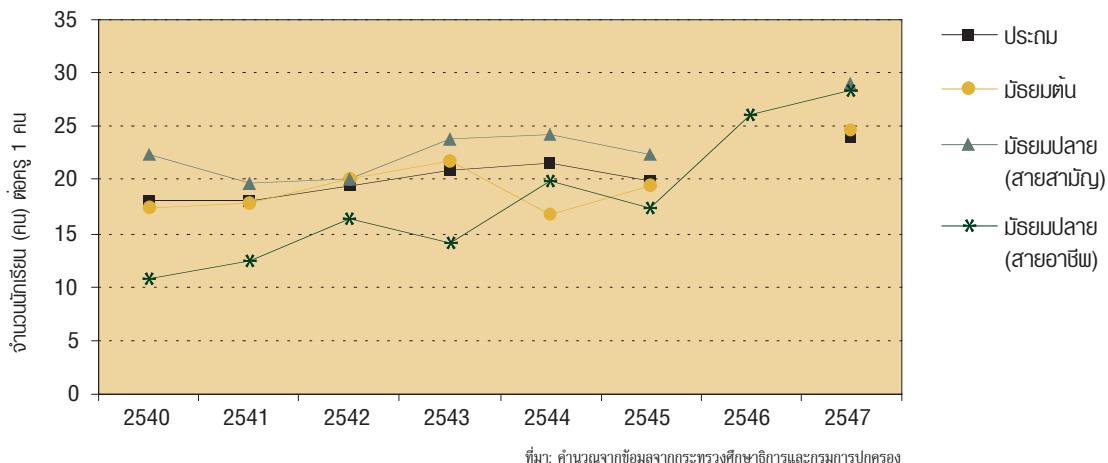
แผนภูมิที่ 3.4: อัตราการคงอยู่ระดับประภามัธยมศึกษาปี 2537-2547

⁶ ข้อมูลจาก www.lampang.go.th/ceo/031ip440824.htm

⁷ ตารางสถิติการสำรวจที่กับและเยาวชน พศ. 2545. สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.5: อัตราส่วนครุต่อนักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และ ตอนปลาย ปี 2537-2547

ความก้าวหน้า

การศึกษาในระดับประถมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG ส่วนในการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายยังทั่วไปจาก เป้าหมาย MDG+ ของระดับประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงควรดำเนินมาตรการส่งเสริมการศึกษาในระดับประถม ศึกษา และกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการส่งเสริมการ ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ แม่ฮ่องสอนได้ปรับขึ้นใหม่ โดยกำหนดไว้ให้เดือร้อยละ 90 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2552 และร้อยละ 70 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ภายในปี 2554

การพัฒนาด้านการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มี ความเชื่อมโยงกับปัญหาด้านความทั่วไปและยาก ลำบากในการเดินทางในพื้นที่ การขยายการให้บริการด้าน การศึกษาที่จำกัด ทำให้เด็กที่อยู่ท่า่่ไปกลับซึ่งมีความ ยากลำบากในการคมนาคม และมีฐานะยากจนขาด โอกาสในการศึกษา ตั้งนั้นการพัฒนาและส่งเสริมการ ศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ ชิดกับการพัฒนาการคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน อื่นๆ ซึ่งจะเป็นการปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับ เยาวชนในพื้นที่ท่า่่ไปกลับ แต่ส่วนครุต่อนักเรียนในจังหวัด แม่ฮ่องสอน เป็นอีกข้อจำกัดหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สาเหตุจากการขาดแคลนบุคลากรด้านการ ศึกษาและการยกย้ายของบุคลากรบ่อย ซึ่งมีผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัด

การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของผู้อยู่อาศัยในประเทศไทย บริเวณชายแดน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะ การได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินจากภาครัฐ ซึ่ง

ใช้เกณฑ์ของจำนวนประชากรที่มีการจดทะเบียน ใน ขณะที่โรงเรียนต้องให้บริการแก่เยาวชนทุกเพศ ทุกวัย ในทุกกลุ่มประชากร โดยรวมถึงกลุ่มประชากรที่อยู่พื้นที่ต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษา

ยุทธศาสตร์สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ การส่งเสริมให้เยาวชนมี โอกาสในการศึกษา และเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควบคู่กันไป ดังนี้

- การสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำข้อมูล ประชากร วัยเรียนให้ครอบคลุม รณรงค์ติดตามให้เด็กทุกคนได้ เข้าเรียน รณรงค์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับที่สูงขึ้น จัดสวัสดิการด้านต่างๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการมาเรียนของนักเรียน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในการหาทุนการศึกษา ตลอดจนการรับ นักเรียนฐานะยากจน
- ยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยพัฒนาศักยภาพ บุคลากรให้สามารถจัดกระบวนการเรียนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพิ่มแรงจูงใจสำหรับครุกรุใน การทำงานในพื้นที่ เน้นการจัดจ้างครุอัตราจ้างที่เป็น คุณในพื้นที่ พัฒนาการวัดผลการเรียนให้มีมาตรฐาน พัฒนาให้ทุกโรงเรียนเข้าถึงไฟฟ้าและโทรศัพท์ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียน การสอน พัฒนาหลักสูตรการเรียนที่สอดคล้องกับ ความต้องการของพื้นที่

เป้าหมายหลักที่ 3 : ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและส่งเสริมบทบาทสตรี

เป้าหมายย่อยที่ 4 : ขัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายในปี 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายในปี 2558

เป้าหมาย MDG+ เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์กรบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหาร ระดับสูงในราชการส่วนกลางเป็นสองเท่าในช่วงปี 2545-2549

ประเมินผลการพัฒนา

บรรลุแล้วสำหรับเป้าหมาย MDG

เป้าหมาย MDG+ ไม่สามารถใช้กับแม่ของสอนได้ทั้งหมด

ตัวชี้วัด	2537	2539	2541	2543	2545	2547
อัตราส่วนบังคับเรียนทั้งหมดต่อชายระดับประถมศึกษา	0.90	0.92	0.93	0.90	0.92	0.92
อัตราส่วนบังคับเรียนทั้งหมดต่อชายระดับมัธยมศึกษา	0.91	0.97	1.01	1.06	1.07	1.10
อัตราส่วนบังคับเรียนทั้งหมดต่อชายระดับอุดมศึกษา			1.86	1.70	1.54	

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ของสอน

เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายงานผลการพัฒนา

สถานการณ์ความเท่าเทียมทางเพศในจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านการศึกษาพบว่า เด็กหญิงและชายมีโอกาสได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาในอัตราใกล้เคียงกัน โดยระหว่างปี 2533-2547 อัตราส่วนหญิงต่อชายในระดับประถมศึกษามีค่าระหว่าง 0.89-0.92 ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย ส่วนในระดับการศึกษาที่สูงกว่า ระดับประถมศึกษา พบร่วมกันเด็กหญิงมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงกว่า ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา โดยในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเปิดสอนเพียงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพขั้นสูง (ปวส.) หรืออนุปริญญา ในปี 2540 พบร่วมกันเด็กหญิงมีโอกาสในการได้รับการศึกษาสูงกว่าเด็กชายอย่างเห็นได้ชัด ข้อมูลล่าสุดในปี 2545 เท่ากับ 1.54 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถบอกถึงสถานการณ์ความเท่าเทียมทางเพศในการศึกษา ระดับอุดมศึกษาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากยังมีเยาวชนจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากต่างจังหวัด ดังนั้น จึงได้พิจารณาข้อมูลอัตราหญิงต่อชายที่จบการศึกษาระดับมหा�วิทยาลัย พบร่วมกันเด็กหญิงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับการศึกษานานจนการศึกษา ระดับอุดมศึกษามากกว่าผู้ชายเล็กน้อย โดยในปี 2547 มีอัตราส่วนหญิงต่อชายเท่ากับ 1.03 ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้บรรลุเป้าหมายในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศด้านการศึกษาแล้ว

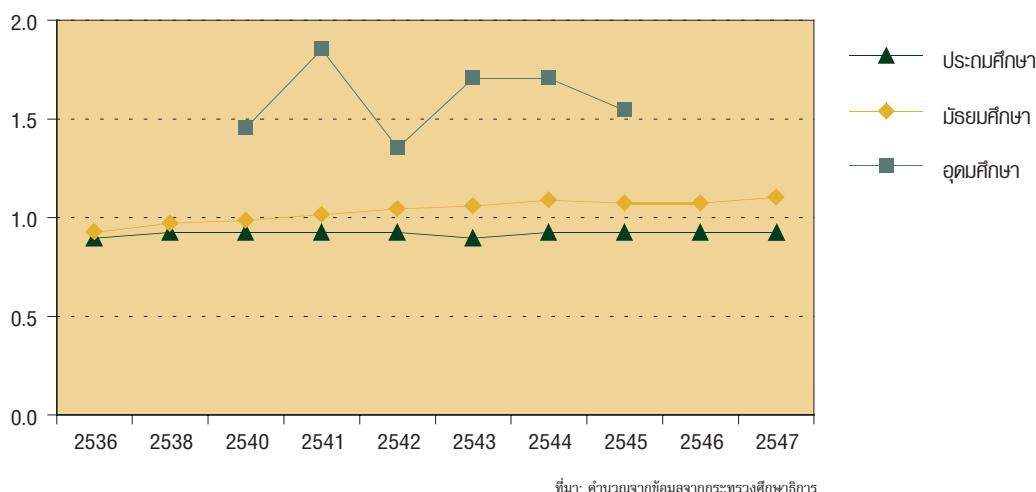
ในด้านการอ่านออกเขียนได้ของประชากร พบร่วมกันเด็กหญิงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอัตราการอ่านออกเขียนได้น้อยกว่าผู้ชายในทั้ง 2 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ 15-24 ปี

และอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยในปี 2543 มีอัตราเท่ากับ 0.90 และ 0.80 ตามลำดับ ซึ่งยังคงต้อยกว่าในระดับประเทศค่อนข้างมาก คือ ในปี 2543 ระดับประเทศมีอัตราการอ่านออกเขียนได้หญิงต่อชายในช่วงอายุ 15-24 ปีเท่ากับ 1 (ไม่มีความแตกต่างระหว่างหญิงชาย) และ 0.9 ในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยังไม่เอื้อให้ผู้หญิงได้รับการศึกษาเท่าที่ยอมรับ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงสูงอายุ (อายุ 40 ปีขึ้นไป)

สำหรับด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลการทำงานนอกภาคเกษตร พบร่วมกันช่วงปี 2539 - 2547 ผู้หญิงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงทำงานนอกภาคเกษตรน้อยกว่าผู้ชาย และสัดส่วนของผู้หญิงที่ทำงานนอกภาคเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงที่ไม่สามารถคาดการณ์แน่นอนที่ขึ้นใจได้ เมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวมระดับประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสัดส่วนที่ต่ำกว่า โดยพิจารณาจากข้อมูลล่าสุดของประเทศไทยในปี 2543 ที่มีสัดส่วนตั้งกล่าวเท่ากับร้อยละ 46.1 ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเพียงร้อยละ 41.02⁸

ความเท่าเทียมทางเพศในด้านบทบาททางการเมือง พิจารณาจากข้อมูลสัดส่วนผู้หญิงที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น⁹ และสัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง¹⁰ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹¹ ซึ่งสามารถรวมข้อมูลดังกล่าวได้ครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพียงปีเดียว คือ ปี 2547 พบร่วมกันเด็กหญิงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังคงมีบทบาทในทางการเมืองน้อย แต่ยังคงใกล้เคียงกับสัดส่วนของประเทศไทย โดยมีสัดส่วนผู้หญิงที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นร้อยละ 9.04 ในขณะที่สัดส่วนผู้หญิงใน

แผนภูมิที่ 3.6: อัตราเด็กหญิงต่อชายในการศึกษาระดับประถมศึกษา แม่ยมศึกษาและอุดมศึกษา ปี 2537-2547

⁸ ข้างล่างนี้คือการสำรวจภาวะการเมืองทั่วของประเทศไทยของสำนักงานสถิตแห่งชาติ ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดเก็บข้อมูลในปี 2544 ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลก่อนปี 2544 มาเปรียบเทียบกับข้อมูลหลังปี 2544 ได้ ซึ่งข้อมูลของระดับประเทศได้ ข้างล่างนี้คือข้อมูลของ สศช. โดยยังไม่มีการคำนวณเป็นข้อมูลในระดับจังหวัด

⁹ สภาท้องถิ่น หมายถือ สภา อบจ. ภาคควบคุม และสภา อบต. ทุกแห่ง

¹⁰ ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง หมายถึง นายกและรองนายกเทศมนตรี เทศบาลทัศรี นายกและรองนายก อบต. ประธานและรองประธานสภาท้องถิ่นทุกแห่ง

¹¹ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรวมทั้งสิ้น 50 แห่ง

รัฐสภาพของประเทศไทยในปี 2543 และปี 2544 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 7.2 และ 9.6 ตามลำดับ และสัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดแม่ย่องสอน มีเพียงร้อยละ 3.97

“ผู้สร้างรายได้สำคัญของครอบครัว”

ความก้าวหน้า

จังหวัดแม่ย่องสอนสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG ด้านความเท่าเทียมทางเพศด้านการศึกษา โดยเด็กหญิงและชายมีโอกาสได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกันในระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามในกลุ่มประชากรที่มีอายุมากกว่า 40 ปี พบว่า อัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้หญิงน้อยกว่าผู้ชาย ซึ่งจังหวัดแม่ย่องสอนควรต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ของผู้หญิงในกลุ่มตั้งก่อสร้าง

สัดส่วนของผู้หญิงทำงานนอกภาคเกษตร ซึ่งแสดงถึงโอกาสของผู้หญิงในจังหวัดแม่ย่องสอนในการทำงานนอกภาคเกษตร และความเท่าเทียมในการได้รับรายได้ที่สูงขึ้นและการยอมรับจากสังคมที่มากขึ้น ยังคงต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริม

โอกาสที่ผู้หญิงจะเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารของจังหวัดแม่ย่องสอนยังมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก ซึ่งจังหวัดได้มีความพยายามในการเพิ่มสัดส่วนตั้งก่อสร้างให้สูงมากขึ้นด้วย

ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในการเพศและภาคภาษาสตรี

ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในจังหวัดแม่ย่องสอน ควรริบมจากการสร้างจิตสำนึกระดับชาติทุกกลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการเพิ่มศักยภาพของผู้หญิง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงที่อายุ 40 ขึ้นไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การพัฒนาศักยภาพของสตรี เริ่มจากการปรับเจตคติส่งเสริมให้สตรีตระหนักรถึงคุณค่าของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และต้องปรับเปลี่ยนเจตคติของบุรุษให้ส่งเสริมโอกาสของสตรีในทุกด้าน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งการพัฒนาที่มีอิสระและทักษะ และการส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- การเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาของสตรีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยขยายการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเปิดโอกาสให้สตรีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงการศึกษาทุกรูปแบบ รวมทั้งการเพิ่มบริการแก่สตรีในด้านการพัฒนาอาชีพ
- การส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งเสริมบทบาทสตรีในการทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม จัดฝึกอบรมภาวะผู้นำแก่สตรีที่จะลงสู่สานมการเมืองและเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานทางการเมือง รณรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการเมืองท้องถิ่น เอกชนและประชาชน เห็นความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรี

เป้าหมายหลักที่ 4 : ลดอัตราการตายของเด็ก

เป้าหมายย่อยที่ 5 : ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีลงสู่ในระดับปี 2533 - 2558

เป้าหมายย่อยที่ 5 : ลดอัตราการตายของทารกให้เหลือ 15 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 รายในปี 2549 และ ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือ บางแห่ง และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2548-2558

ประเมินผลการพัฒนา

ไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG ได้ *

บรรลุแล้วสำหรับเป้าหมาย MDG+ #1 และไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG+ #2 ได้ **

ตัวชี้วัด	2537	2539	2541	2543	2545	2545
อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ^{1/}		19.25	19.62 (2540)	19.24	15.21	12.18
อัตราการตายของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ^{1/}		6.07	3.96	10.82	8.30	7.54

* หมายเหตุ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความบ่าเบื่องด้านข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ร่องสอน

ลดอัตราการตายของทารกให้เหลือ 15 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 รายในปี 2549 และ

ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในเขตพื้นที่สูงลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2548-2558

^{*} เนื่องจากไม่มีข้อมูลเริ่มต้นปี 2533 เพื่อการเปรียบเทียบ จึงไม่สามารถประเมินได้ แต่อัตราตั้งกล่าวของจังหวัดแม่ร่องสอนมีแนวโน้มลดลง

** ยังไม่มีข้อมูลสำหรับเขตพื้นที่สูงในระดับจังหวัด

รายงานผลการพัฒนา

อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวโน้มลดลง จาก 19.52 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ในปี 2539 เหลือ 12.18 ในปี 2547 ในขณะที่อัตราการตายของเด็กทราบภัยต่ำกว่าหนึ่งปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว โดยเท่ากับ 6.07 10.80 และ 7.54 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ในปี 2539 2543 และ 2547 ตามลำดับและอัตราดังกล่าวถือว่าเป็นมาตรฐานตามแผนฯ 9 ของ สธ.ซึ่งกำหนดให้อัตราการตายของทราบภัยต่ำกว่าหนึ่งปี ไม่เกิน 15 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้บริการด้านสาธารณสุขที่ดีขึ้น รวมทั้งความพยายามในการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก

สาเหตุการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่จะเกิดจากโรคปอดบวม ติดเชื้อในลำไส้ ท้องร่วง ไข้ไม่ทราบสาเหตุ มาลาเรีย และไม่ทราบสาเหตุการตาย สำหรับในส่วนของทราบภัยต่ำกว่าหนึ่งปี สาเหตุสำคัญของการตายจะคล้ายกับกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี คือ ไม่ทราบสาเหตุการตาย โรคปอดบวม ติดเชื้อในลำไส้ ท้องร่วง อาการปวดท้อง ไข้ไม่ทราบสาเหตุ และโรคเกี่ยวกับลิ้นหัวใจ

เนื่องจากไม่มีข้อมูลการได้รับวัคซีนโรคตัดในเด็กอายุต่ำกว่าหนึ่งปี จึงใช้ข้อมูลการระบบของโรคตัดในเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแทน ซึ่งพบว่าบังคับสูงอยู่ตามเป้าหมายที่ควรจะต้องมีการพัฒนาสุขภาพเด็กไทยของ สธ. ที่กำหนดให้ลดอัตราการเกิดโรคตัดให้น้อย

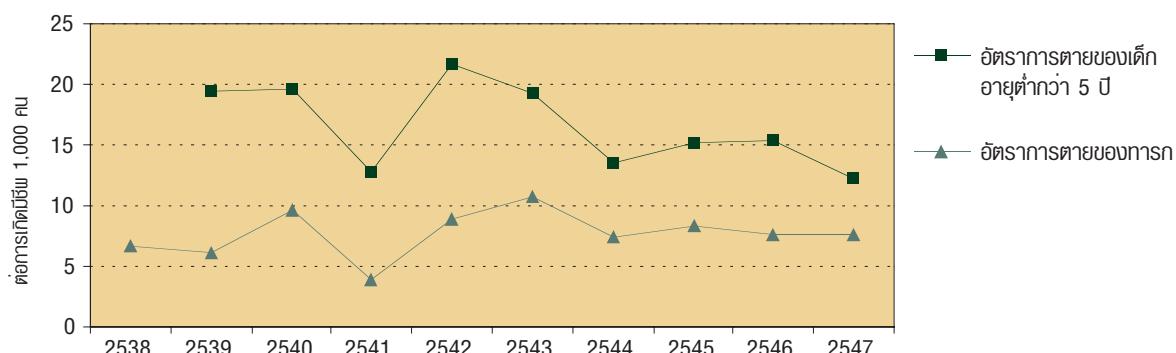
กว่า 50 ต่อแสนประชากรและไม่มีผู้เสียชีวิตจากโรคตัดในขณะที่อัตราการป่วยด้วยโรคตัดในเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี 2540 อยู่ที่ 518.53 ต่อแสนประชากร ซึ่งเป็นอัตราที่สูงมาก และแม้จะค่อยๆ ลดลงมาเป็น 64.34, 48.27 ในปี 2541 และ 2542 ตามลำดับ แต่ก็กลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเป็น 557.64 ในปี 2545 ซึ่งน่าจะเกิดจากการที่มีเด็กบางกลุ่มที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคตัดในครั้งแรก และเมื่อกิจกรรมระหว่างเด็กทำให้มีโอกาสในการเกิดโรคตัดได้สูง

เนื่องจากลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่สูง และมีประชากรอาศัยอยู่บนพื้นที่เหล่านี้อยู่เป็นจำนวนมาก สถา. แม่ฮ่องสอนเองมีความพยายามที่จะให้บริการได้ครอบคลุมมากที่สุด จึงได้มีแนวคิดที่จะทำการจัดเก็บข้อมูลด้านสาธารณสุขสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ความก้าวหน้า

แม้จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ในการลดอัตราการตายของทราบภัยต่ำกว่า 15 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 แต่ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการด้านสาธารณสุขอื่นๆ อีก ซึ่งจากข้อมูลต่างๆ ทำให้เห็นว่าโรคตัดน่าจะยังคงเป็นปัญหาต่อสุขภาพของเด็กในแม่ฮ่องสอนได้ จังหวัดจึงควรดำเนินมาตรการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคอย่างครบถ้วนตามเกณฑ์

แผนภูมิที่ 3.7: อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และ อัตราการตายของทราบภัย

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขของคนบนพื้นที่สูงยังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกับความยากลำบากในการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและโอกาสในการสร้างอาชีพ โดยมีสาเหตุสำคัญจากการคมนาคมและการสื่อสารที่ยากลำบาก

ที่ผ่านมาข้อมูลด้านภาวะสุขภาพอนามัยชุมชนบนพื้นที่สูงปัจจุบันยังไม่มีการเก็บแยกเป็นจังหวัดโดยเฉพาะ

โดยจะมีข้อมูลซึ่งเป็นภาพรวมของชุมชนบนพื้นที่สูงของประเทศไทยเท่านั้นซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน เองก็มีความพยายามที่จะให้บริการได้ครอบคลุมมากที่สุด จึงได้มีแนวคิดที่จะทำการจัดเก็บข้อมูลด้านสาธารณสุขสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน โดยคาดว่าจะเริ่มดำเนินการในปี 2549 นี้

การส่งเสริมสุขภาพเด็กและสตรีมีครรภ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน แม้จะมีการแยกวิเคราะห์สถานการณ์และประเด็นท้าทายออกจากกัน แต่ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่และเด็กจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะอธิบายไว้ในเป้าหมายหลักที่ 5 พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์ รับผิดชอบและดำเนินงานโดยยึดสิ่งที่ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก

เป้าหมายหลักที่ 5 : พัฒนาสุขภาพสตรีมิตรรักษ์

เป้าหมายย่อยที่ 6 : ลดอัตราการตายของมารดาลงสามในสี่ในช่วงปี 2533-2558

เป้าหมาย MDG+ ลดอัตราการตายของมารดาให้เหลือ 18 ต่อการเกิดมีซีพ 100,000 ภายในปี 2549
ลดอัตราการตายของมารดาในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือบางแห่ง และสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2548-2558

ประเมินผลการพัฒนา

ไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG ได้ *

ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ #1 และไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG+ #2 ได้ ***

ตัวชี้วัด	2537	2539	2541	2543	2545	2545
อัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีซีพ 100,000		26.38	76.10	30.06	55.33	82.44

* หมาย: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความบ่าเบื่อถือของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลดอัตราการตายของมารดาให้เหลือ 18 ต่อการเกิดมีซีพ 100,000 ภายในปี 2549

ลดอัตราการตายของมารดาในเขตพื้นที่สูงลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2548-2558

* เมื่อจากไม่มีข้อมูลเริ่มต้นปี 2533 เพื่อการเปรียบเทียบ จึงไม่สามารถประเมินได้
** ยังไม่มีข้อมูลสำหรับเขตพื้นที่สูงในระดับจังหวัด

รายงานผลการพัฒนา

อัตราการตายของมารดาในภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงสูง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยอัตราดังกล่าวเท่ากับ 26.38 30.06 และ 82.44 ในปี 2539 2543 และ 2547 ตามลำดับ อัตราดังกล่าวยังสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามเป้าหมายแพนฯ 9 ของ สธ. ที่กำหนดให้ไม่เกิน 18 ต่อการเกิดมีชีพและคนชี้ง สสจ. แม่ฮ่องสอนได้ระหันถึงปัญหานี้เข่นกัน

การได้รับบริการการดูแลครรภ์และคลอดบุตรโดยบุคลากรสาธารณสุข มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้จะยังต่ำกว่าอัตราส่วนของระดับประเทศ ซึ่งการได้รับบริการดังกล่าว และการมีภาวะโภชนาการที่ดี จะมีผลต่อสุขภาพของสตรีมีครรภ์และทารก โดยจะช่วยลดอัตราการตายของแม่และเด็กได้

การที่อัตราการตายของมารดาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงสูงอยู่ มีสาเหตุสำคัญจากการตกเลือด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมสุขภาพสตรีมีครรภ์ยังคงเป็นปัญหาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดแคลนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (สตว.) โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล และพื้นที่สูง ซึ่งการเดินทางลำบาก ทำให้ยังคงมีปัญหาในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันข้อมูลเฉพาะในเขตพื้นที่สูงยังไม่ชัดเจนข้อมูลที่ได้เป็นภาพรวมของทั้งจังหวัดเท่านั้น

ความท้าทาย

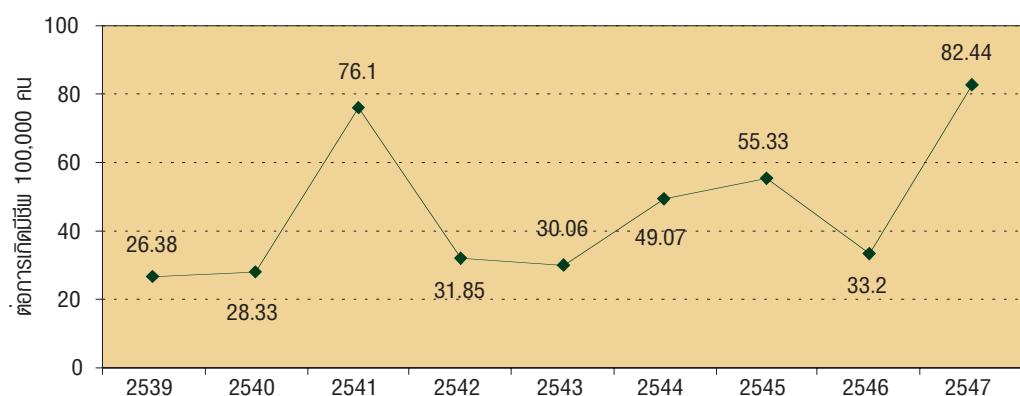
อัตราการตายของมารดาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังเป็นปัญหาที่สำคัญ และจังหวัดไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทยได้

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความพยายามที่จะลดอัตราการตายของเด็ก ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มที่กำลังลดลง ในขณะที่อัตราการตายของมารดา ยังคงสูงอยู่ และไม่สามารถลดให้ต่ำกว่าเป้าหมายของ สธ. ได้ (18 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000)

“เด็กและมารดาในเขตพื้นที่สูง”

แผนภูมิที่ 3.8: อัตราการตายของมารดา

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

สาเหตุสำคัญของการตายของเด็กและมารดาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดจากความยากลำบากในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูงและพื้นที่ห่างไกล นอกจากราชปัตย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านสาธารณสุขที่เป็นปัจจัยสำคัญ อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การบริการสาธารณสุขทำได้ไม่เพียงพอและทั่วถึง

เนื่องจากปัจจัยด้านสาธารณสุขของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยของเขตพื้นที่สูง และปัจจัยบันยังไม่มีข้อมูลด้านสาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าวระดับจังหวัดโดยเฉพาะ ทำให้การประเมินสาเหตุ และการกำหนดแผนการดำเนินการแก้ไขปัจจัยอย่างชัดเจนทำได้ยาก

ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก

ยุทธศาสตร์ในการลดอัตราการตายของเด็ก และการส่งเสริมสุขภาพสวัสดิ์ครรภ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่ 4 และ 5 ใน การติดตามผลฯ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหลักสำคัญ 3 ข้อ คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ถูกต้อง และชัดเจน การสร้างเสริมศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุข และการส่งเสริมบริการสาธารณสุขเชิงรุก

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

- การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านอนามัยแม่และเด็ก ตลอดจนข้อมูลด้านการสาธารณสุขอื่นๆ ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยจำแนกเขตพื้นที่ราบและเขตพื้นที่สูง จะทำให้เห็นถึงสภาพปัจจัยทางการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชากร และสามารถระบุพื้นที่ประสบปัญหาได้อย่างแท้จริงและถูกต้อง
- การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้บุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีอยู่มีทักษะและความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในการทำงาน
- การให้บริการเชิงรุก เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน และการดูแลอนามัยแม่และเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดโครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่เพื่อบรยายพื้นที่ การให้บริการให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น การพัฒนาอาสาสมัครระดับหมู่บ้านให้ครอบคลุมเขตพื้นที่สูง เพื่อให้สามารถแนะนำดูแลอนามัยแม่และเด็กเบื้องต้นแก่บุคคลอื่นๆ ในชุมชนและการขยายบริการโครงการสร้างพื้นฐานด้านการคุณภาพเพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางได้สะดวก

เป้าหมายหลักที่ 6 : ต่อสู้โรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ

เป้าหมายย่อยที่ 7 : ชะลอและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ภายในปี 2558

เป้าหมาย MDG : ลดอัตราการติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ให้เหลือร้อยละ 1 ก้ายในปี 2549

ประเมินผลการพัฒนา

มีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG

มีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG+

ตัวชี้วัด	2539	2541	2543	2545	2547
อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในสตรีมีครรภ์ (%)	5.1	1.6	1.3	0.3	1.15
อัตราการติดเชื้อในประชากรชาย (อายุ 21 ปี) (%)	2.9	3.3	0.9	0	

ที่มา: สำนักสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลดอัตราการติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ให้เหลือร้อยละ 1 ก้ายในปี 2549

รายงานผลการพัฒนา

จังหวัดแม่ส่องสอนมีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG และ MDG+ ได้ โดยอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่ม มีครรภ์ในปี 2538 อยู่ที่ร้อยละ 3.70 และลดลงมาเป็น ร้อยละ 0.90 ในปี 2546 มีข้อมูลสังเกตว่าจากปี 2545 (ซึ่งมีอัตราการติดเชื้อในกลุ่มตั้งครรภ์ต่ำที่สุดที่ร้อยละ 0.3) เป็นต้นมา อัตราตั้งครรภ์กลับเพิ่มขึ้น โดยในปี 2547 อยู่ที่ร้อยละ 1.15 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของ สธ. ที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 1

"บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน"

ข้อมูลตั้งครรภ์กล่าวมีการเก็บรวบรวมจากหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการตรวจเลือดในโรงพยาบาล โดยในปีงบประมาณ 2546 และ 2547¹³ หญิงมีครรภ์ได้รับการเจาะเลือด เพื่อตรวจหาเชื้อเอชไอวีครอบคลุมร้อยละ 99.90 และ 99.70 อย่างไรก็ตามยังคงมีหญิงตั้งครรภ์บางกลุ่มที่ไม่ได้ฝากครรภ์และไม่ได้รับการตรวจเลือดด้วย และข้อมูลตั้งครรภ์ยังไม่ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยยังขาดข้อมูลในส่วนของสถานอนามัย ซึ่งหากมีการตรวจน้ำเสียด้วยตั้งครรภ์อย่างครอบคลุมแล้วตัวเลขที่ได้อาจจะสูงกว่านี้ก็เป็นได้

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในประชากรวัยเจริญพันธุ์นั้น ในที่นี้ใช้อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในชายไทยอายุ 21 ปี แทนประชากรวัยเจริญพันธุ์ ซึ่งอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในชายไทยอายุ 21 ปีมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2538 อยู่ที่ร้อยละ 2.5 และเมื่อเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2539-2540 แต่ก็ได้มีความพยายามในการรณรงค์และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ จนกระทั่งในปัจจุบันก็นับได้ว่า ปัญหาการแพร่ระบาดในกลุ่มประชากรตั้งครรภ์ต่ำกว่าเป้าหมายของ สธ. ซึ่งกำหนดให้อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในประชากรวัยเจริญพันธุ์ไม่เกินร้อยละ 1

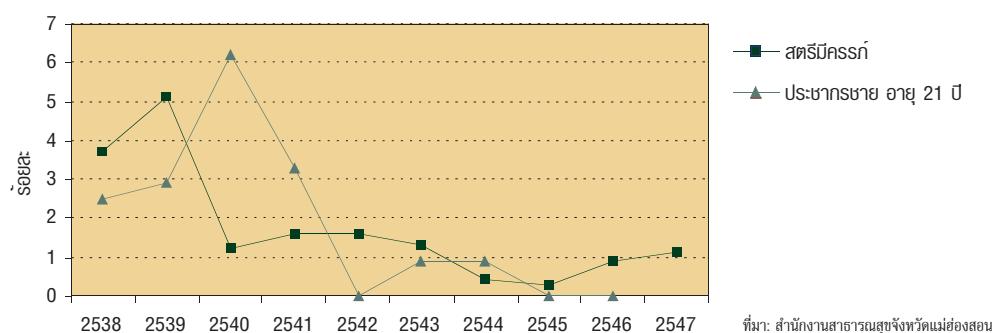
ความก้าวหน้า

แม้ข้อมูลการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในจังหวัดแม่ส่องสอนจะแสดงว่า ในกลุ่มของประชากรชายอายุ 21 ปี มีแนวโน้มการแพร่ระบาดลดลง และการแพร่ระบาดในกลุ่มหญิงมีครรภ์ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายของ สธ. แต่พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงปี 2545-2547 ในขณะที่อัตราการติดเชื้อในกลุ่มประชากรทั่วไป เท่ากับร้อยละ 0.8 (ข้อมูล 31 พฤษภาคม 2547)¹⁴ และเมื่อพิจารณาปัจจัยเสี่ยงของผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ของจังหวัดแม่ส่องสอนพบว่าเกิดจากเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 73.82 จึงควรมีการติดตามเฝ้าระวังเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดต่อไป ซึ่งจังหวัดแม่ส่องสอนได้ดำเนินมาตรการสร้างความตระหนัก ถึงอันตรายจากโรคเอดส์ และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค รวมทั้งแนวทางการป้องกันให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ เพื่อลดการแพร่ระบาดเชื้อ HIV/AIDS ต่อไป

นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณ และการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรด้านสาธารณสุขเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ จะต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ แม้จะมีมาตรการเกิดโรคแตกต่างกัน แต่การป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรคตั้งครรภ์ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งสิ้น ดังนั้น ยุทธศาสตร์เพื่อการแก้ไขโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ จะสรุปรวมกัน

แผนภูมิที่ 3.9: อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในสตรีมีครรภ์ และอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในประชากรชาย (อายุ 21 ปี)

¹³ จากรายงานประจำปี 2546 และ 2547 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ส่องสอน

¹⁴ ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ส่องสอน

เป้าหมายย่อยที่ 8 : ป้องกันและลดการเกิดโรคมาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ ภายในปี 2558

เป้าหมาย MDG+ : ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียใน 30 จังหวัดชายแดนทิวทั่ว 1.4 ต่อประชากร 1,000 ภายในปี 2549

ประเมินผลการพัฒนา

บรรลุแล้วสำหรับเป้าหมาย MDG

ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+

ตัวชี้วัด	2537	2539	2541	2543	2545	2547
อัตราการเกิดโรคมาลาเรียต่อประชากร 100,000 ^{1/}	30.96	11.25	27.52	30.01	3.19	8.40
อัตราการตายด้วยโรคมาลาเรียต่อประชากร 100,000 ^{1/}	8.98	2.27	4.71	3.86	0.00	0.00
อัตราผู้ป่วยโรคไข้ต้อป่าต่อประชากร 100,000 ^{1/}			24.41	53.63	107.47	49.19
อัตราการตายด้วยโรคไข้ต้อป่าต่อประชากร 100,000 ^{1/}			0.43	0.86	0.00	5.00
อัตราผู้ป่วยโรคห้วยต้อป่าต่อประชากร 100,000 ^{2/}	109.40	157.90	194.30	294.10	394.8	454.40 (2001)
อัตราการตายด้วยโรคห้วยต้อป่าต่อประชากร 100,000 ^{2/}		52.30	33.30	35.60	7.50	10.50 (2001)

ที่มา: 1/ งานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2/ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียให้เหลือ 1.4 ต่อประชากร 1,000 ภายในปี 2549

รายงานผลการพัฒนา¹⁵

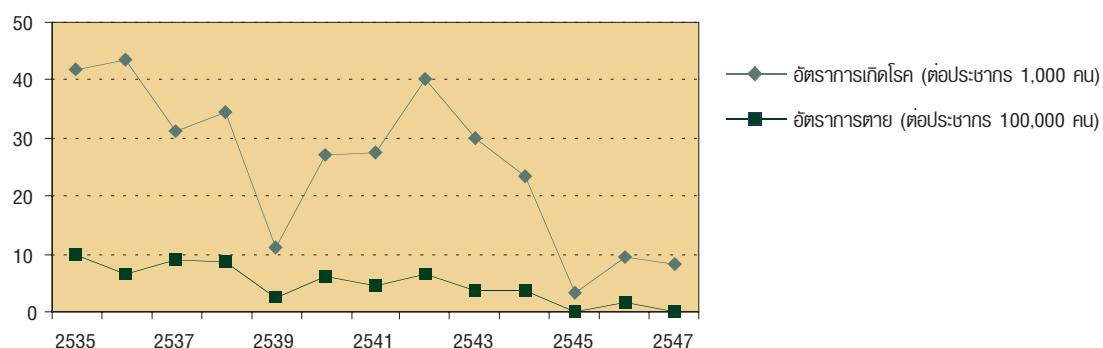
แม่ส่องสอนมีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG แต่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย MDG+ ในเรื่องโรคมาลาเรียได้โดยอัตราการเกิดโรคมาลาเรียของจังหวัดแม่ส่องสอนค่อนข้างสูง เป้าหมายของ สธ. กำหนดให้อัตราการป่วยด้วยโรคตังกล่าวไม่เกิน 1.4 ต่อประชากรพันคน (ในจังหวัดชายแดน) และอัตราการตายด้วยโรคมาลาเรียไม่เกิน 0.3 ต่อประชากรแสนคน แม้ข้อมูลจะแสดงว่าตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา อัตราการป่วยด้วยโรคมาลาเรียในจังหวัดแม่ส่องสอนจะมีแนวโน้มลดลงเป็นตัว แต่ยังคงสูงกว่าเป้าหมายมาก โดยในปี 2543 อัตราที่ 30.01 ต่อประชากรพันคน และลดลงมาเป็น 8.40 ต่อประชากรพันคนในปี 2547 ในขณะที่อัตราการตายด้วยโรคมาลาเรียก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

สำหรับสถานการณ์ของวัณโรค¹⁶ ในจังหวัดแม่ส่องสอนพบว่า มีแนวโน้มในทิศทางเดียวกันกับอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในประชากร โดยในปี 2541-2543 ที่อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในประชากรเพิ่มขึ้นนั้น อัตราการป่วยด้วยวัณโรคก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ในขณะที่ปี 2543-2544 ที่อัตราการติดเชื้อเอชไอวีลดลง อัตราการป่วยด้วยวัณโรค ก็ลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าโรคเอดส์ทำให้วัณโรคกลับมาเป็นปัญหาและภัยคุกคามต่อประชากร โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์ การรักษาวัณโรคนั้น ประเทศไทยได้นำริชาร์ด บาร์บาร์รักรษาแบบใหม่ที่เรียกว่า Directly Observed Treatment Short Course (DOTS) มาใช้โดยมีบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้อื่นดูแลกำกับเพื่อให้แนใจ

ว่าผู้ป่วยรับประทานยาตรงตามเวลาและต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าอัตราการรักษาหายขาดเมื่อใช้วิธี DOTS รักษาผู้ป่วยวัณโรคอยู่ที่ความสำเร็จเฉลี่ยร้อยละ 75.82¹⁷

สำหรับสถานการณ์การป่วยด้วยโรคห้ใจในจังหวัดแม่ส่องสอนพบว่า ในปี 2541 มีอัตราการป่วยด้วยโรคห้ใจอยู่ที่ 194.3 ต่อประชากรพันคน และเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับโรคติดต่อสำคัญอื่นๆ ได้แก่ โรคติดเชื้อทางเดินหายใจ โรคไข้เลือดออก และโรคเท้าช้าง เป็นโรคที่พบมาก และมีอัตราผู้ป่วยด้วยโรคตังกล่าวค่อนข้างสูง โดยโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่พบมากคือ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคปอดบวม นอกจากนี้ยังมีโรคทางเดินหายใจอื่นๆ ที่เกิดจากปัญหาฝุ่นและควันจากการเผาไหม้ของปาไม้และการเพาเพื่อเตรียมพื้นที่ทำการเกษตร ในส่วนของโรคไข้เลือดออก อัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในทุกกลุ่มอายุพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลง แต่ก็แสดงแนวโน้มที่ค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้น สำหรับโรคเท้าช้าง อัตราการตรวจพบเชื้อโรคเท้าช้างในจังหวัดแม่ส่องสอนพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลง และสูงกว่าเป้าหมายของ สธ. ซึ่งกำหนดให้อัตราการตรวจพบเชื้อโรคเท้าช้าง ไม่เกินร้อยละ 0.02 ในขณะที่จังหวัดแม่ส่องสอนมีอัตราการตรวจพบเชื้อในปี 2547 อัตราที่ 0.28 โดยพบมากในอำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง ซึ่งมีอาณาเขตติดกับชายแดนพม่าอยู่ค่อนข้างมาก จากข้อมูลที่แสดงข้างต้น จะเห็นได้ว่าโรคเท้าช้างเป็นโรคติดต่อสำคัญของจังหวัดแม่ส่องสอนที่ควรมีการติดตามและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด

แผนภูมิที่ 3.10: อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายด้วยโรคมาลาเรีย

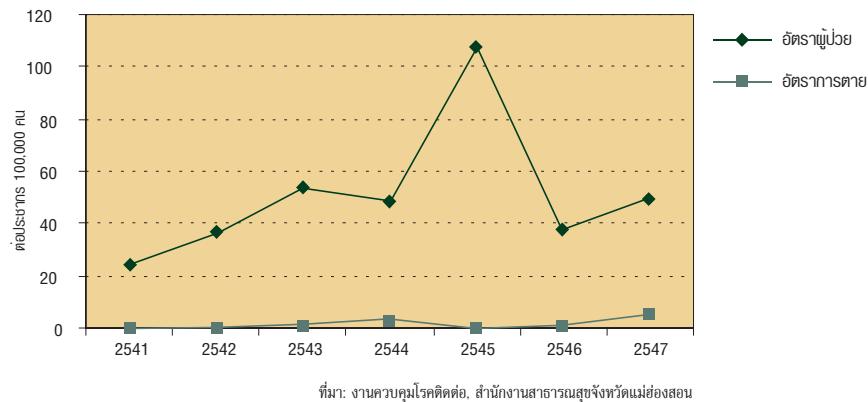
ที่มา: งานควบคุมโรคติดต่อ, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ส่องสอน

¹⁵ โรคสำคัญอื่นๆ ของจังหวัดแม่ส่องสอนที่ถูกกำหนดเป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติม คือ อัตราผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ในทุกกลุ่มอายุ และปอดบวมในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี อัตราผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก และอัตราการตรวจพบโรคเท้าช้าง

¹⁶ ประเทศไทยอยู่处在อัตราความทุกข์และอัตราการตายตัวของโรคต่างๆ ที่ต้องรักษาด้วยยาต่อไปคล้ายๆ กัน เช่น โรคติดเชื้อที่ต้องรักษาด้วยยาต่อไป เช่น โรคติดเชื้อเอชไอวี (Opportunistic Infection) ที่ได้รับรายงาน 5 อันดับแรก พื้นที่ Mycobacterium Tuberculosis, Pulmonary or extrapulmonary 70,251 ราย (ร้อยละ 25.7) รองลงมาเป็นโรคปอดบวมจากเชื้อ Pneumocystis carinii 51,028 ราย (ร้อยละ 18.7) Cryptococcosis 40,090 ราย (ร้อยละ 14.7) Candidiasis ของหลอดอาหาร หลอดลม (Trachea, bronchi) หรือปอด 12,585 ราย (ร้อยละ 4.6) และ Pneumonia recurrent (Bacteria) มากกว่า 1 ครั้งใน 1 ปี จำนวน 8,924 ราย (ร้อยละ 3.3) ตามลำดับ (Source: <http://www.aidsthai.org/>)

¹⁷ ประมาณค่าเฉลี่ยจากอัตราการรักษาหายขาดเมื่อใช้วิธี DOTS รักษาผู้ป่วยวัณโรค (2540-2546) จากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ແພນກົມທີ 3.11: ອັດຮາພູ້ປ່ວຍແລະອັດຮາກາຣຕາຍຕ້ວຍໂຣຄວັນໂຣຄ

ຄວາມກ້າກາຍ

ອັດຮາກາຣຕາຍຕ້ວຍໂຣຄມາລາເຮີຍໃນຈັງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນມີແນວໂນັ້ນລົດລົງ ແຕ່ອັດຮາກາຣຕາຍຕ້ວຍໂຣຄຕັດກ່າວຍັງຄົງ ສູງກວ່າເປົາຫາມຍາມາກ (0.3 ຕ່ອປະປາກ 100,000) ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີໂຣຄເທົາຫ້າງ ທີ່ເປັນໂຣຄຕິດຕ່ອດສຳຄັນທີ່ມີສາເຫດຸຈາກຜູ້ອພຍພົມທີ່ເດີນທາງເຂົ້າມາຈັງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນ ເປັນຈຳນວນນັກ ແລະແມ້ວ່າວັດແມ່ຂ່ອງສອນມີແນວໂນັ້ນລົດລົງ ແຕ່ກີ່ຍັງຄົງສູງ ກວ່າຮະຕັບເປົາຫາມຍາມຂອງປະເທດ ທີ່ຈັງໜ້າວັດຈຳເປັນຕົ້ນ ເວັ່ນຮັນຮັກສ້າງຄວາມຮູ້ໃນກາຣປັ້ງກັນໂຣຄຕິດຕ່ອດຕ່າງໆ ແກ່ປະຊາຊົນ ຮວມທັງກາຣເພີ່ມກາຣໃຫ້ບໍລິກາຣສາຮາຣັນສຸຂ່າງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນມີຄຣອບຄລຸມມາກຂຶ້ນ

ຢູ່ກາສທຣ໌ລໍາຄັນຂອບຈັງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນ ມີຕົ້ນນີ້

- ກາຣຮັນຮັກສ້າງຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນກາຣປັ້ງກັນ ແລະຄຣະຫັກກື່ອນໜ້າຍຈາກໂຣຄຕິດຕ່ອດ ໂດຍກາຣຮັນຮັກໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ປະຊາຊົນໃຫ້ຄຣອບຄລຸມທຸກພື້ນທີ່ເພື່ອໃຫ້ທ່ານຄົງສາເຫດຸ ແລະແນວທາງກາຣປັ້ງກັນທີ່ຖຸກຕົ້ນໂດຍເນັ້ນແນວທາງສາຮາຣັນສຸຂ່າງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງກັນ ແລະກາຣສ່າງເສີມສຸຂພາພ ຈັງໜ້າວັດຈະຕ້ອງມີກາຣດຳເນັຟນງານໃນຕ້ານຕ່າງໆ ອ່າຍ່າງດ່ອນໆເນື່ອງ ອາທີ ໂຄງກາຣແກ້ໄຂປັບປຸງໂຣຄເອດສ ກາຣຄວບຄຸມໂຣຄເອດສ ກາຣເພົ່າຮັວງທາງຮະບາດວິທາຍາເພພາພື້ນທີ່ ກາຣເພົ່າຮັວງພຸດີກຣມເສື່ອງເປັນຕົ້ນ
- ຈຳແນກພື້ນທີ່ມີຄວາມເສື່ອງແລະຄຸດທີ່ມີຄວາມເສື່ອງສູງ ກາຣເພີ່ມມາຕາກາຣຄວບຄຸມໂຣຄຕິດຕ່ອດຕ່າມແນວຫາຍແດນແລະຫຼຸນຍື່ງອພຍພ ແລະເພີ່ມມາຕາກາຣແລະໃຫ້ຄວາມສຳຄັນໃນກາຣດຳເນັຟນງານໃໝ່ມາກຂຶ້ນ
- ເພີ່ມທັກກາພແລະປະສິທິກາພໃໝ່ກາຣດຳເນັຟນງານຂອງບຸຄລາກາຣສາຮາຣັນສຸຂ່າງໜ້າວັດ ຮວມເຖິງໜ່າຍງານໃນຮະຕັບອຳເກອແລະໜຸ່ມໜຸນ ສັນບສຸນກາຣດຳເນັຟນງານຂອງກັດຕົວເກົ່າຍ່າຍເຖິງກາຣສ້າງເສີມຄຸນກາພ

ຢູ່ກາສທຣ໌ເພື່ອກາຣປັ້ງກັນປັບປຸງທາໂຣຄເອດສ ມາລາເຮີຍ ແລະໂຣຄລໍາຄັນຂຶ້ນ

ແນວທາງທັກໃນກາຣປັ້ງກັນປັບປຸງທາໂຣຄເອດສ ມາລາເຮີຍ ແລະໂຣຄຕິດຕ່ອດອື່ນໆ ຂອງຈັງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນ ຄື່ອ ກາຣເຮີຍຮັນຮັກສ້າງຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນກາຣປັ້ງກັນໂຣຄຕິດຕ່ອດຕ່າງໆ ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະກາຣດູແລກວິກາທາກມີເກາກຂອງໂຣຄຕ່າງໆ ແກີດຂຶ້ນ ຮວມທັງກາຣເພີ່ມກາຣໃຫ້ບໍລິກາຣສາຮາຣັນສຸຂ່າງໜ້າວັດແມ່ຂ່ອງສອນທີ່ຄຣອບຄລຸມມາກຂຶ້ນ

เป้าหมายหลักที่ 7 : รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายย่อยที่ 9 : กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย MDG+ : เพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนให้เป็นร้อยละ 8 ของพลังงานเชิงพาณิชย์ขึ้นตันภายในปี 2554
เพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2549

ประเมินผลการพัฒนา

มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG

ไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG+ #1* และไม่สามารถประเมินเป้าหมาย MDG+ #2 ได้ **

ตัวชี้วัด	2533	2537	2539	2541	2543	2545	2547
สัดส่วนเม็ดก๊าซไม่ต่อพื้นที่จังหวัด ^{1/} (%)	79.89 (2532)	71.72 (2536)	70.45 (2538)	69.14	89.66		
สัดส่วนเม็ดก๊าซบุรุษที่เพื่อพิภัติความหลากหลายทางชีวภาพต่อเม็ดก๊าซจังหวัด ^{2/} (%)					82.31	52.58	
สัดส่วนประชากรที่ใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืนต่ำ ^{3/} (%)	80.53				64.85		
สัดส่วนขยะมูลฝอยที่บำบัดใช้ประโยชน์ใหม่ ^{4/} (%)							40.55

* หมายเหตุ: 1/ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

2/ สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

3/ สำนักงานประசาระและเทศบาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2533 และ 2546 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4/ ค่านิยามจากข้อมูลของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★	★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2549

* ไม่มีข้อมูลการใช้พัสดุงานในระดับจังหวัด เนื่องจากที่ผ่านมา ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีการจัดเก็บและนำไปปรับគรรษ์ให้ในระดับประเทศ

** ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะนำมาประเมินได้ เนื่องจากไม่ข้อมูลเพียงพอเดียว และเป็นข้อมูลที่ครอบคลุมเฉพาะเขตเทศบาลเท่านั้น

รายงานผลการพัฒนา

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย MDG แต่สำหรับเป้าหมาย MDG+ นั้นไม่สามารถประเมินได้เนื่องจากข้อมูลไม่เพียงพอ และไม่มีข้อมูลในระดับจังหวัด ในประเด็นสิ่งแวดล้อมนั้นพบว่า ตัวชี้วัดบางตัวไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในจังหวัด เช่น อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอน dioxide ต่อประชากร และอัตราการใช้สารทำลายไอโอดีนประเภท CFCs ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก และไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในระดับจังหวัด อย่างไรก็ตามจังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้ปัญหาด้านมลภาวะทางอากาศ (ฝุ่นละออง และก๊าซคาร์บอน dioxide) ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเกิดไฟป่า และจากการเตรียมพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ในขณะที่ข้อมูลบริมาณของ ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ชัดเจน จึงได้มีการเพิ่มตัวชี้วัดสัดส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีการกำจัดขยะอย่างถูกสุขลักษณะ

“กรรพยากรธรรมชาติคือดัชนีบ่งบอกจังหวัดแม่ฮ่องสอน”

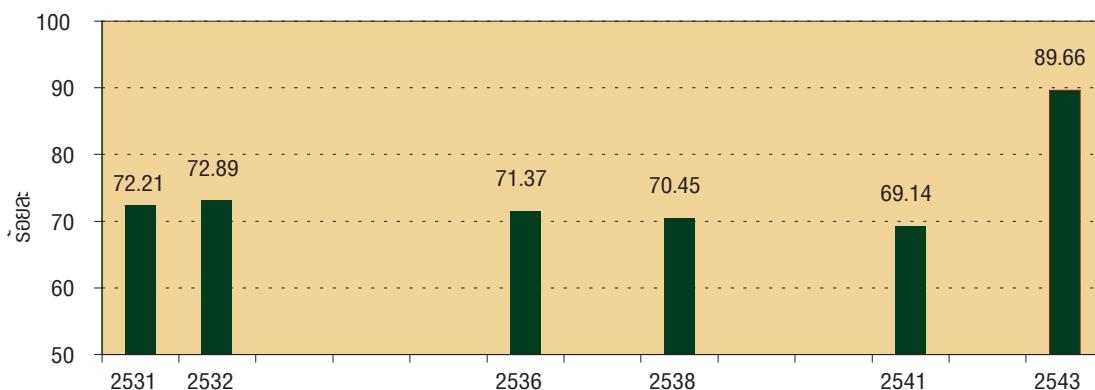
ประเด็นสิ่งแวดล้อมต่างๆ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

กรรพยากรป่าไม้

สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากปี 2531 จนถึงปี 2541 มีแนวโน้มลดลง จากวัยละ 72.95 ถึง 69.14 ต่อมาในปี 2543 กลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ถึงวัยละ 89.66 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากตั้งแต่ช่วงปี 2541 เป็นต้นมา มีโครงการปลูกป่าสาธารณะและพัฒนาฯ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัดวป่า และพัฒนาฯ ประสบความสำเร็จ ตามแนวโน้มที่ตั้งไว้ แผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

ในด้านป่าชุมชน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทส.จ.) แม่ฮ่องสอนได้ให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าในรูปแบบป่าชุมชนมาโดยตลอด ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนในท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536-2547 นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริ เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชินีนารร不了 ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2551 โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามเป้าหมายของ MDGs

แผนภูมิที่ 3.12: สัดส่วนพื้นที่ป่าต่อพื้นที่จังหวัด

ที่มา: สถิติป่าไม้ไทย, กรมอุทยานแห่งชาติ สัดวป่าและพัฒนาฯ

ผลลัพธ์

เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการใช้พลังงานระดับจังหวัด จึงไม่สามารถประเมินสถานการณ์ตั้งกล่าวได้ ในขณะที่ข้อมูลการใช้พลังงานหมุนเวียนในพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้น นั้นมีเพียงข้อมูลในระดับครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งไม่ครอบคลุม การใช้พลังงานจากภาคอื่นๆ (เช่น อุตสาหกรรม และบริการ เป็นต้น) จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนข้อมูลการใช้พลังงานของจังหวัดได้

คุณภาพน้ำ

ข้อมูลคุณภาพน้ำจากการจัดเก็บตัวอย่างน้ำในช่วงปี พ.ศ. 2539-2544 พบว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่จุดเก็บตัวอย่างน้ำส่วนใหญ่ยังไม่ครอบคลุมแม่น้ำสายหลัก และสายรอง อีกทั้งไม่มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากสภาพภูมิประเทศที่ยากต่อการเข้าถึงแหล่งน้ำเพื่อการเก็บตัวอย่าง รวมทั้งไม่มีภาวะเสี่ยง เนื่องจากโครงสร้างของเมืองไม่มีความหนาแน่นของบ้านเรือน ไม่ใช้แหล่งอุตสาหกรรม และไม่มีรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพแหล่งน้ำ

คุณภาพอากาศ

จากข้อมูลตัวชี้วัดด้านคุณภาพอากาศที่เป็นผลมาจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรนั้น ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในระดับจังหวัด และไม่มีรายงานด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรน้อย จึงมีอัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในสัดส่วนที่ต่ำ สำหรับแหล่งกำเนิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเผาไหม้ ซึ่งได้แก่ การใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืน ถ่านในการหุงต้มในครัวเรือน เมื่อพิจารณาข้อมูลจากการสำรวจในประชากรและการเคาะพบร้า ตัดส่วนประชากรที่ใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืน ถ่าน มีแนวโน้มลดลงจาก ร้อยละ 80.53 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 64.85 ในปี 2543 และข้อมูลจากรายงานการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2537-2545 แสดงผลที่มีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกัน จากร้อยละ 75.30 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 60.90 ในปี 2545 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราการปล่อยก๊าซน่าจะลดลง

“บ่อฟักกลับยะข่องเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน”

ขยะมูลฝอย

รายงานข้อมูลปริมาณขยะของแหล่งอ. อบต. ที่มีการจัดเก็บไม่สามารถเป็นตัวแทนข้อมูลของจังหวัดได้ เนื่องจากยังมีอีก 9 อบต. ที่ไม่มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยในพื้นที่ ด้วยข้อจำกัดทางด้านศักยภาพของ อบต. เอง หรือจากสภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ การเข้าถึงพื้นที่ที่เป็นป่า ภูเขา และข้อมูลที่ได้เป็นเพียงปริมาณ ไม่มีข้อมูลด้านการจัดการและการคัดแยกประเภทขยะ

จากการสำรวจข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาล ปี พ.ศ. 2547 โดยกรมควบคุมมลพิษ พบร่วมกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยในเขตเทศบาลของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปริมาณ 25.706 ตันต่อวัน ซึ่งเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 10.424 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 40.551 ของขยะที่สามารถจัดเก็บได้ ซึ่งตัวว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับแผนฯ 9 ที่กำหนดให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงการจัดเก็บข้อมูลเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาลเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ควรพิจารณา คือ ค่าคุณภาพอากาศในหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ ปริมาณ คาร์บอนไดออกไซด์ และปริมาณฝุ่นละอองในอากาศ อันเนื่องมาจากสถานการณ์การเกิดไฟป่า และบางส่วนจากการเผาพื้นที่ เตรียมทำการเกษตรโดยจากข้อมูลตั้งแต่เดือน ม.ค.-พ.ค. 2544 พบว่า ในช่วงปลายเดือน ก.พ. ถึงช่วงกลางเดือน เม.ย. (เป็นการวัดเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเนื้อองและอำเภอแม่สะเรียงเท่านั้น) เป็นช่วงที่มีปริมาณฝุ่นละอองสูง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

“ควันจากไฟป่า สาเหตุเบื้องหลังมลพิษทางอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน”

ปัญหาหลักของประเด็นขยะมูลฝอย คือ ปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี และปัญหาข้อจำกัดในการจัดการขยะมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะการกำจัดขยะและการพาพื้นที่เพื่อจัดตั้งศูนย์จัดการขยะรวม นอกจากนี้การจัดการขยะของอปท. ส่วนใหญ่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้เกิดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

การมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย จังหวัดจึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ก้าวสู่ กลุ่มนรุกษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งชุมชนด้วย

ความก้าวหน้า

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้บรรลุเป้าหมายประเด็นสิ่งแวดล้อมในเรื่องพื้นที่ป่าและพื้นที่อนุรักษ์ คุณภาพอากาศ และคุณภาพน้ำ ในขณะที่ไม่สามารถประเมินสถานการณ์ของการใช้พลังงาน และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เนื่องจากไม่มีข้อมูลในระดับจังหวัด แนวทางสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ การสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยยังคงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ได้ ซึ่งโดยทั่วไปการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การให้บริการการศึกษา และสาธารณสุขนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพเข่นกัน

ยุทธศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

- **การจัดการทรัพยากรป่าไม้** โดยการกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าประเภทต่างๆ เช่น ป่าอนุรักษ์ ป่าเสื่อมโภรมให้ชัดเจน ส่งเสริมการป้องกันรักษาป่า เชิงรุก และส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน
- **การจัดการที่ดิน** ควรมีการสำรวจและออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน รวมทั้งจัดสรรที่ดินป่าอนุรักษ์ และป่าเสื่อมโภรมให้ประชาชุมชนได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพดิน โดยส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ การทำการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น
- **การป้องกันและควบคุมมลพิษ** การเฝ้าระวังรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งน้ำ สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนพื้นฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวังรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการแก้ไขผลกระทบน้ำในส่วนของมลพิษทางอากาศ จังหวัดควรส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทางเลือก หรือ พลังงานทดแทน แทนการใช้ถ่าน ฟืน เพื่อลดแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ
- **การจัดการขยะมูลฝอย** จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในการกำจัดขยะแก่ อปท. เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง และระบบการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรเพื่อเพิ่มมูลค่า ส่งเสริมให้ชุมชนคัดแยกขยะมูลฝอย มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตสิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ และการนำขยะไปรีไซเคิล

ยุทธศาสตร์เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน หน้าที่ในการดูแลรักษาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการถ่ายโอนไปเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมบทบาทและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้ พื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ดูแลโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน และประชาชน

**เป้าหมายย่อยที่ 10 : ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดและส้วมถูกสุขลักษณะลง
ครึ่งหนึ่งภายในปี 2558**

ประเมินผลการพัฒนา

บรรลุเป้าหมายแล้ว

ตัวชี้วัด	2533	2543
สัดส่วนประชากรในเมืองที่เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด (%) ครัวเรือน	88.30	83.50
สัดส่วนประชากรในชนบทที่เข้าถึงน้ำดื่มสะอาด (%) ครัวเรือน	54.78	61.50
สัดส่วนประชากรในเมืองที่ใช้ส้วมถูกสุขลักษณะ (%) ครัวเรือน	96.90	97.90
สัดส่วนประชากรในชนบทที่ใช้ส้วมถูกสุขลักษณะ (%) ครัวเรือน	65.30	76.50

หมายเหตุ: สำมะโนประชากรและเคหะชุมชนเมืองสอน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประเมินข้อมูล

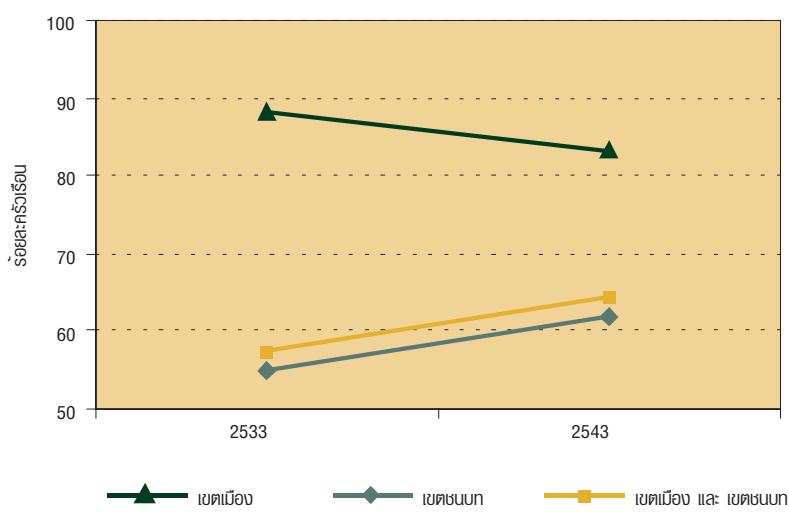
คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★★★	★★★★★

รายงานผลการพัฒนา

สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำดื่มสะอาดในภาพรวมของจังหวัด แม่ฮ่องสอนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 57.34 ในปี 2533 เป็น 64.34 ในปี 2543 โดยในเขตชนบทจะเพิ่มขึ้นสูง กว่าในเขตเมืองซึ่งมีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แหล่งน้ำดื่มสะอาดสำหรับของจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ น้ำประปาภายในบ้าน (ร้อยละ 22.8 ในปี 2543) แต่เมื่อพิจารณา แยกระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท พบร่วม แหล่งน้ำดื่ม สำคัญในเขตเมืองมีการเปลี่ยนแปลงจากประปาในบ้าน มาเป็นน้ำดื่มบรรจุภัณฑ์มากขึ้น โดยมีสัดส่วนการดื่มน้ำบรรจุภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.2 ในปี 2533 มาเป็นร้อยละ 46.3 ในปี 2543 ในขณะที่แหล่งน้ำดื่มสำคัญในเขตชนบทมาจากการประปา ทั้งจากประปาในบ้าน (ร้อยละ 18.4 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 23.1 ในปี 2543) และ ประปานอกบ้าน (ร้อยละ 15.5 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 18.5 ในปี 2543) และเมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสะอาดจาก สสจ. แม่ฮ่องสอน ประกอบพบว่าตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

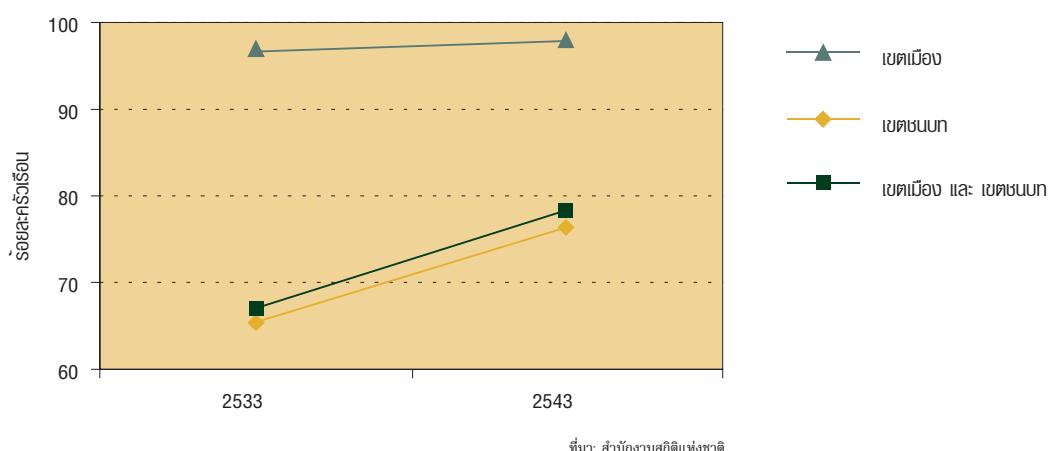
ในส่วนของสัดส่วนครัวเรือนที่ใช้ส้วมถูกสุขาภิบาลใน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี 2533 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 67.07 และเพิ่มขึ้น เป็น 78.39 โดยในเขตชนบทจะเพิ่มขึ้นสูงกว่าในเขตเมืองซึ่งมีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว โดยในเขตชนบท เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.30 ในปี 2533 เป็น 76.50 ในปี 2543 โดยส้วมถูกสุขาภิบาลที่มีสัดส่วนการใช้มากที่สุด คือ ลักษณะที่ใช้ส้วมถูกสุขาภิบาล (ร้อยละ 91.2 และ 60.4 ในปี 2533 และ ร้อยละ 85.4 และ 72.0 ในปี 2543 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนครัวเรือนที่ใช้ส้วมถูกสุขาภิบาลจาก สสจ. แม่ฮ่องสอน ประกอบ พบว่าตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

แผนภูมิที่ 3.13: สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสะอาด

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.14: สัดส่วนประชากรที่ใช้ส้วมถูกสุขาภิบาล

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ความท้าทาย

การเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด และการมีส้วมถูกสุขลักษณะใช้ไม่ได้เป็นปัญหาเรื้อรังของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ยังคงเป็นปัญหาอยู่บ้างในเขตพื้นที่ชนบท ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการในพื้นที่ตั้งกล่าว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด ซึ่งต้องจัดให้มีการให้บริการดังกล่าวอย่างเหมาะสม และเพียงพอเพื่อรองรับการขยายตัว ในปัจจุบัน หน้าที่ตั้งกล่าวได้รับการโอนย้ายมาเป็นความรับผิดชอบของ อปท. ดังนั้น สิ่งที่จำเป็นและสำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมของ อปท. นั่นเอง

ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด และการมีส้วมถูกสุขลักษณะใช้

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดและมีส้วมถูกสุขลักษณะใช้ คือ การเสริมสร้างศักยภาพของ อปท. ใน การให้บริการดังกล่าวทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความช่วยเหลือทั้งด้านบุคลากรและเทคนิคในการดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ อปท. ดังนี้

- การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร โดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนข่ายการให้บริการน้ำประปา และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ รวมทั้งการดำเนินการและติดตามผล เพื่อให้ครอบคลุม การให้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้วย นอกจากนี้จังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิคแก่ อปท. ทั้งในเขตเมืองและชนบท
- ส่งเสริมและให้ความรู้กับประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่สูง ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ ด้านอนามัยของการดื่มน้ำสะอาด และการมีส้วมถูกสุขลักษณะใช้

เป้าหมายย่อยที่ 11 : ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชนแออัด 100 ล้านคนทั่วโลก ภายในปี 2563

ประเมินผลการพัฒนา

ไม่สามารถใช้ได้กับแม่ของสอน

ตัวชี้วัด	2533	2537	2539	2541	2543	2545	2547
สัดส่วนประชากรทั้งจังหวัดที่มีความบั่นคลิงในท่อระบายน้ำ (%) ครัวเรือน ^{1/}	95.31				90.20		
สัดส่วนประชากรในเมืองที่มีความบั่นคลิงในท่อระบายน้ำ (%) ครัวเรือน ^{1/}	86.21				80.35		
สัดส่วนประชากรในชนบทที่มีความบั่นคลิงในท่อระบายน้ำ (%) ครัวเรือน ^{1/}	96.60				91.65		
สัดส่วนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านเรือนและบริเวณท่อระบายน้ำถูกสุ่มลักขโมย (%) ครัวเรือน ^{2/}		44.45	46.57 (1995)	57.76	62.71	58.51	67.14

หมาย: 1/ สำนักงานประชากรและเคหะจังหวัดแม่ของสอน ปี 2533 และ 2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2/ ข้อมูล จปภ. กรมการพัฒนาชุมชน

ประเมินข้อมูล

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ความต่อเนื่องของข้อมูล
★★★★★	★★★★★

เป้าหมายจังหวัดแม่ของสอน

ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชน

รายงานผลการพัฒนา

สภาพชุมชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่กับน้อยกระดับกลาง จึงไม่มีปัญหาเรื่องชุมชนแอดอัตในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนครัวเรือนที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวโน้มที่ลดลง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมระดับประเทศที่ในปี 2533 เท่ากับร้อยละ 86.3 และปี 2543 เท่ากับร้อยละ 81.50 ส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี 2533 ที่เท่ากับร้อยละ 95.21 และปี 2545 เท่ากับร้อยละ 90.20 แต่ทั้งนี้ยังมีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาพรวมระดับประเทศ โดยสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัดส่วนครัวเรือนที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยลดลงเนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนร้อยละ 90.04 เป็นพื้นที่ป่า และเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ 52.58 (ข้อมูลปี 2543) ซึ่งไม่สามารถออกสารสิทธิ์ได้

เมื่อพิจารณาแยกสัดส่วนครัวเรือนที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยในเขตเมืองและชนบท พบว่า ในเขตเมืองมีสัดส่วนตั้งกล่าวในปี 2533 เท่ากับร้อยละ 86.21 และลดลงเป็นร้อยละ 80.53 ในปี 2543 ซึ่งต่ำกว่าในเขตชนบทที่มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 96.60 และ 91.65 ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งจากข้อมูลตั้งกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัญหาการไม่มีสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในเขตเมืองเพิ่มขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแอดอัตได้ในอนาคต หากจังหวัดยังไม่มีการดำเนินมาตรการใดๆ

นอกจากนี้แล้ว สัดส่วนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านเรือนและบริเวณที่อยู่อาศัยถูกสุขาภิบาลยังเป็นอีกข้อมูลที่แสดงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านที่อยู่อาศัย โดยที่ผ่านมาพบว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อตรวจสอบข้อมูลปี 2547 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 67.14 ซึ่งต่ำกว่าป้าหมายที่กรมการ

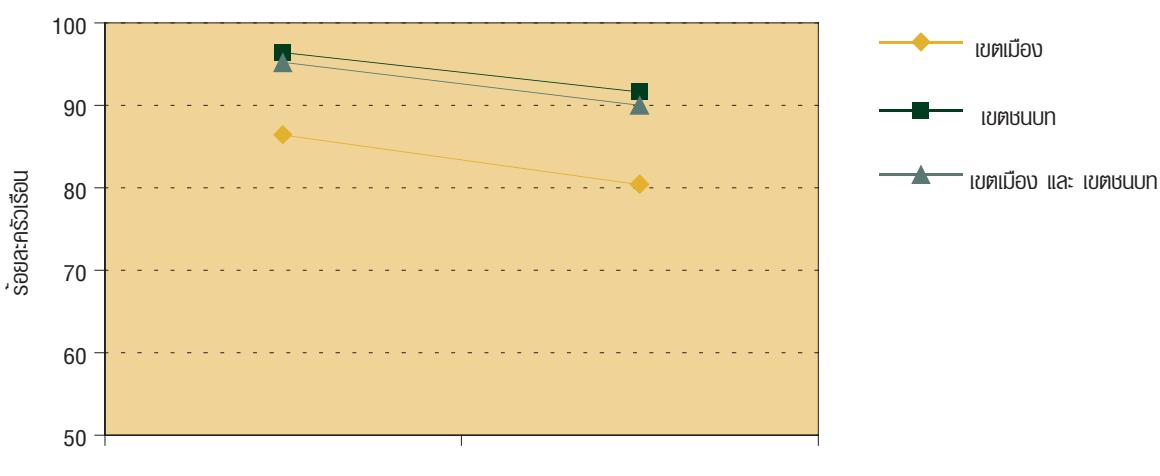
พัฒนาชุมชนกำหนด คือร้อยละ 95 และต่ำกว่าภาพรวมระดับประเทศที่เท่ากับร้อยละ 93.54

ความก้าวไวย

แม้ปัจจุบันแม่ฮ่องสอนยังไม่มีปัญหาชุมชนแอดอัตอย่างไรก็ตามในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ปัญหาการไม่มีสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยทั้งในเขตเมืองและชนบทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูง นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ทรัพยากรด่างๆ ถูกทำลายลง โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่ป่าและพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อนำที่ดินมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอยู่อาศัย การไม่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยดังกล่าว ทำให้ประชาชนไม่มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความมั่นคงในชีวิต และอาจต้องประสบปัญหาการถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ในที่สุด

การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพนั้น ส่วนใหญ่จะมีการส่งเสริมมากในเขตเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดการอพยพของประชากรจากเขตชนบทสู่เมือง รวมทั้งประชากรจากพื้นที่อื่นๆ มากขึ้น ดังนั้นมาตรการที่จังหวัดจะต้องดำเนินการ นอกจากราชการสิทธิ์ที่ดินทำกินและการอยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่แล้ว จะต้องมีมาตรการสำหรับผู้อพยพจากพื้นที่อื่นๆ ที่เข้ามาเพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพด้วย แต่ในปัจจุบันการบังคับใช้ผังเมืองจังหวัดยังมีผลน้อยมาก การส่งเสริมการพัฒนาบางโครงการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับคนในพื้นที่ และอาจก่อให้เกิดปัญหาด่างๆ ตามมาได้อีกมาก

แผนภูมิที่ 3.15 สัดส่วนประชากรที่มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

“สภาพที่อยู่อาศัยของชุมชนในเบื้องต้นที่สูง”

ยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำเนินการได้ใน 2 ประเด็นหลัก คือ (1) การจัดสรรสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่อนุรักษ์ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งหมดและ

ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอนุรักษ์ที่ประชากรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ (2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเมืองที่จะมีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นในอนาคต ดังรายละเอียดนี้

- การจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าและที่อยู่อาศัยให้ชัดเจน เพื่อการใช้ประโยชน์ จังหวัดจะต้องมีดำเนินการจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าประเภทต่างๆ กับพื้นที่ที่ประชาชนครอบครองอยู่ และดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ให้ถูกต้อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน อีกทั้งควรพิจารณา จัดสรรที่ดินของรัฐอีกด้วย ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ด้วย
- การจัดการเมือง ต้องเสริมสร้างศักยภาพของ อปท. ในการบริหารจัดการเมือง ทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน

เส้นทางข้างหน้า

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด แม่ฮ่องสอน

ประเด็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แก่ ความยากจน การสาธารณสุข และการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ และมีผลกระทำต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก คณะทำงานจึงได้ตรากถึงความสำคัญในการบูรณาการประเด็นด้านสังคม คือการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการองค์กร ร่วมกับประเด็นการพัฒนาด้านอื่นๆ ของจังหวัด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจังหวัดจึงต้องมองปัญหาต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้เกิดการบูรณาการแนวทางการแก้ไขอย่างแท้จริง ผังยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ในภาพที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ภายใต้กรอบ MDG ที่สนับสนุนชิงกันและกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาหลัก คือ “การพัฒนาคนและลดช่องว่างการพัฒนา” ได้ในที่สุด จากภาพแสดงให้เห็นถึง การศึกษา ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคนและสร้างโอกาสในการ (1) เข้าถึงการใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) สร้างความท่า夷มท่า夷 เพศทั้งด้านการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน (3) การเข้าถึงบริการสาธารณสุขต่างๆ (4) ความรู้ด้านสาธารณสุขและอนามัย เช่น การมีน้ำดื่มสะอาด และการมีส้วมถูกสุขลักษณะ และ (5) การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงทั้งในเขตชนบทและเมือง ซึ่งเกิดจากการจัดสรรที่ดินทำกินอย่างชัดเจนและเหมาะสม

ผลจากการดำเนินการยุทธศาสตร์ต่างๆ ข้างต้น จะเป็นการสร้างโอกาสและความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ของประชาชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความยากจน และการบรรลุเป้าหมายอื่นๆ ของ MDG ได้อย่างเป็นองค์รวม

ในการผลักดันให้การดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะต้องกำหนดมาตรการที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) การจัดเตรียมระบบฐานข้อมูล (2) การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และ (3) การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร

การบริหารจัดการระบบข้อมูล

การบริหารจัดการระบบข้อมูลในที่นี้ มีได้หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความหมายครอบคลุมถึงการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นที่ต้องการและมีความถูกต้องอีกด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายและในพื้นที่ที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลในระดับต่างๆ ทั้งระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันได้มีการส่งเสริมการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น แต่ข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันเป็นข้อมูลที่ตอบสนองความต้องการในระดับประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ หรือตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นกระบวนการติดตามผลตามเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหสวรรษ จึงให้ความสำคัญกับการขยายเครือข่ายความร่วมมือในการแบ่งปันข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการต่างๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น นอกเหนือนี้การมีระบบฐานข้อมูลที่ชัดเจนและมีการนำໄไปใช้ในการตัดสินใจ ยังช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ การติดตามและประเมินผลด้วยเช่นกัน

การบูรณาการแพ้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

ปัจจุบันมีแผนยุทธศาสตร์ แผนงานและแผนปฏิบัติการต่างๆ มากมาย ทั้งในระดับท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และระดับอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาจังหวัด ซึ่งจังหวัดจะต้องนำมารวบรวมใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของจังหวัด สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษที่ได้เสนอไว้จากการดำเนินงานติดตามผลนี้ สามารถบูรณาการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดได้เนื่องจากมีเป้าหมายที่สอดคล้องกันในหลายด้าน นอกจากนี้ บางส่วนอาจจะนำไปบูรณาการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ในระดับกระทรวง

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนให้การดำเนินการพัฒนาในระดับจังหวัดสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมในภาพรวมได้ ในการนำไปบูรณาการร่วมกับแผนต่างๆ ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการประสานในแนวรับและแนวตั้ง ทั้งในระดับจังหวัดหรือระดับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการการแปลงแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติได้ยิ่งขึ้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมีความแตกต่างกันบ้างในบางขั้นตอน โดยแผนยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ จะทำการศึกษาว่ารวมข้อมูลและการวิเคราะห์ สถานการณ์ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสำคัญและของประเทศ แล้วจึงกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ในขณะที่การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เริ่มจากกำหนดจากสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยของจังหวัดที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมีความสัมพันธ์กันในเรื่องต่างๆ อาทิ การศึกษาร่วมข้อมูล การบูรณาการร่วมกับระบบฐานข้อมูลของจังหวัด การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งในการดำเนินการทั้งสองกระบวนการ การจำเป็นต้องย้ำให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาประเด็นอื่นๆ นอกเหนือจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้เกิดกระบวนการการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนยิ่งขึ้น

การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร

การเสริมสร้างบุคลากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้กิจกรรมการติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ได้มุ่งเน้นการสร้างแนวคิดและทัศนคติในการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีต่างๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประเด็นหลักที่ใช้ในการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร ได้แก่ “การบริหารยุทธศาสตร์” (Strategy Management) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่มีศักยภาพและเป้าหมายเน้นการมียุทธศาสตร์ที่ดีและการใช้ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย สามารถติดตามและวัดผลได้อย่างชัดเจน และประเด็นย่อยอื่นๆ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบฐาน

ข้อมูล เทคนิคการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานสามารถได้จากภาคผนวก ข การเสริมสร้างศักยภาพที่ได้ดำเนินการภายใต้โครงการฯ มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ

- **การพัฒนาทีมงานและระบบฐานข้อมูล:** กิจกรรมหลักที่ดำเนินการ คือ บททวนเป้าหมายและยุทธศาสตร์ จังหวัดภายใต้กรอบ MDGs และการบริหารจัดการ จังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) บททวน บทบาทและหน้าที่ ทำความเข้าใจและเรียนรู้ระบบฐานข้อมูล ตัวชี้วัด และการติดตามผล การเก็บรวมรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และการทำงานร่วมกันเป็นทีม
- **การกำหนดยุทธศาสตร์ การแปลงยุทธศาสตร์ และระบบการติดตามผล การบูรณาการภารกิจยุทธศาสตร์ จังหวัด และ MDGs:** ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพ การทำความเข้าใจบทบาทของฝ่ายต่างๆ การกำหนดยุทธศาสตร์ และการเรียนรู้ด้านการบริหารยุทธศาสตร์และแปลงยุทธศาสตร์
- **การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น:** โดยดำเนินการในเรื่องของการวิเคราะห์ภาคีและกำหนดบทบาทและโครงสร้างการทำงานร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์และแผนชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดและท้องถิ่น การพัฒนาวิทยากรและผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดระบบและกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการติดตามผลของ อปท. และชุมชน รวมถึงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรเพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการ คือ “พังยุทธศาสตร์” (Strategy Map) ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวก ข

ความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดและยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้การติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ได้ยึดแนวทางจากแผนพัฒนาในระดับต่างๆ โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้กรอบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยใน 20 ปีข้างหน้า ในการแก้ไขปัญหาความยากจนและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

¹ พังยุทธศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ

ปัจจุบัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2539-2544) ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา” และการพัฒนาประเทศในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านด้วยกัน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นพัฒนาอย่างยั่งยืน การสร้างระบบบริหารจัดการภาครัฐที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการดำเนินการโครงการฯ นักจากจะใช้แนวคิดจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 แล้ว ยังได้นำแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการด้วย เช่น แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

ส่วนกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)² ซึ่งประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการยกร่างแผนนั้น พบร่วมแนวคิดต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับกรอบของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ กรอบแนวคิดดังกล่าวมีดังนี้

- **เสริมสร้างความสมดุลของการพัฒนา:** แก้ไขปัญหาความไม่ยั่งยืนและการกระจากร้ายได้ สร้างความมั่งคั่งให้กับบุคคลทั้งถาวรและยั่งยืน รักษาความสมดุลและยั่งยืนเชิงนิเวศน์ แก้ไขปัญหาฯ สเปดิต สร้างความปลดภัย ในชีวิตรัฐฯ ศิลป์ และความเป็นธรรมในสังคม
  - **การพัฒนาสังคมเชิงรุก:** การเสริมสร้างสุขภาพที่ดี แก่ประชาชนทุกวัย สร้างความมั่นคงและปลดภัยให้กับนักและสังคม เสริมสร้างสังคมสันติสุข และเติมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมสูงอายุ
  - **การบริหารจัดการที่ดีของภาคีการพัฒนา:** เร่งสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชีน เสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับภาคีการพัฒนา รวมทั้งเสริมสร้างและปรับปรุงระบบ กลไกให้อื้อต่อการบริหารจัดการที่ดีของทุกภาคีการพัฒนา
  - **การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้:** พัฒนาสมรรถนะและปั้นความสามารถของคนไทย เสริมสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญาแก่คนไทย รวมทั้งการปฏิรูประบบการเรียนการสอน
  - **การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ:** การพัฒนาศักยภาพระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ การเพิ่มผลิตภาพในการผลิต การค้าและบริการ การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เครือข่ายและกลไกเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งการยกระดับความสามารถทางเทคโนโลยี การต่อยอดทางนวัตกรรม

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ให้ทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ใช้การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไป โดยมีการจัดทำยุทธศาสตร์และเป้าหมายการบริหาร จัดการที่สอดคล้องกับระหว่างระดับประเทศไทยระดับจังหวัด มีศูนย์รวมข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานข้อมูลในการบริหาร และติดตามประเมินผล นอกจากนี้ ยังมีการบริหาร ราชการในลักษณะกลุ่มจังหวัด โดยมีการรวมกลุ่มจังหวัด ที่มีลักษณะหรือปัญหาเฉพาะที่ เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ เพื่อประสานความร่วมมือ และใช้ทรัพยากระหว่างจังหวัด ร่วมกัน และมียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้อง กันในกลุ่มจังหวัด โดยให้หัวใจคือรัฐ ภาคเอกชนและภาค ประชาชนร่วมกำหนด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภายใต้ กลุ่มเป้าหมายหรือ เพื่อแบ่งความรับผิดชอบในยุทธศาสตร์ แต่ละด้าน และจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำหรับจังหวัดแม่ส่องสอน จัดรวมอยู่ใน “กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน” ประกอบ ด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง และแม่ส่องสอน

รัฐจะกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำงานไว้ในระดับชาติ โดยให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ สามารถกำหนดรายละเอียดและตัวชี้วัดในระดับจังหวัดเอง ซึ่งจังหวัดแม่ร่องสอนได้ดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวดังนี้
ปีงบประมาณ 2547 เป็นต้นมา สำหรับเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ร่องสอน ได้กำหนดให้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือตอนบนและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ร่องสอนด้วย โดยเน้นในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ MDG อย่างส่วนหนึ่ง และในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของจังหวัดตามตัวชี้วัดข้างต้น จะมีระบบที่เชื่อมโยงกับระบบการติดตามของกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร (กพร.) ซึ่งจะมีการประเมินผลประจำปี และสามารถตรวจสอบทุกมูลค่าตามผลได้ตลอดเวลา

បច្ចុប្បន្នទេរាប់ខេត្ត ពោធិ៍
ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៩

² สรุปจากเอกสารประกอบการประชุมประจำปี ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. มิถุนายน 2548

³ จังหวัดเมืองอ่องมีการตั้งคอกน้ำที่ว่างบริเวณเขื่อนแม่น้ำปูนภาค (พะโน) เมื่อวันที่ 19 พย. 2546 โดยผู้ที่ร่วมก่อการขังหัวด้วยประสาท และหัวหน้าส้านักงานจังหวัดเป็นเหลาหมุกฯ กบ. จ.จันวน 56 คน ประจำกองด้วยหัวหน้าเมืองนราภารก์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในจังหวัด จำนวน 44 คน ผู้รับวาระของผู้การบริเวณจังหวัดและเทศบาลทุกแห่ง จำนวน 6 คน ผู้แทนจากครุฑกิจกองชัน จำนวน 3 คน และผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มประชาธิชั้น 3 คน

แม้ว่าจะมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบ MDG ร่วมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยสามารถกำหนดโครงการสนับสนุนได้ในบางส่วน แต่การดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร และองค์ความรู้ ซึ่งปัจจุบันยังเป็นข้อจำกัดของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการคุณภาพและศีลธรรมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ การบริการสาธารณสุขและการศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หน่วยงานในระดับกระทรวง และหน่วยงานภายใต้กระทรวงที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างข้อตกลงการทำงานร่วมกัน ให้ความร่วมมือและประสานงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ภายใต้นโยบายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการและการกระจายอำนาจ จะทำให้จังหวัดและท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ต้องการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ในลักษณะที่ซับซ้อนขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างศักยภาพให้แก่บุคลากรในระดับต่างๆ ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำเนินการภายใต้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนรูปแบบจาก ผู้ปกครองท้องถิ่นมาเป็น “ผู้บริหารจัดการ” ท้องถิ่น จำเป็นต้องมีเครื่องมือและแนวทางการดำเนินการรูปแบบใหม่ การวางแผนและการบริหารยุทธศาสตร์ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การบูรณาการภายใต้แนวทางการกระจายอำนาจมีประสิทธิภาพ

เส้นทางข้างหน้า

ปัจจัยสนับสนุนที่กล่าวไว้ในส่วนก่อนหน้านี้ เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนในระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยบางด้านที่จังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง คือ การสนับสนุนการดำเนินงานในระดับจังหวัดในการบูรณาการยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบของการพัฒนาแห่งสหสิริยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ดังนั้น สิ่งที่ท้าทายสำคัญที่สุดคือ “จะทำอย่างไร จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งจะสามารถบรรลุเป้าหมาย MDG

หาก และเป้าหมาย MDG+ ของประเทศไทย ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ให้ได้ โดยเฉพาะความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการบรรลุเป้าหมาย MDG* ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเองด้วย” คำาณอีกประการหนึ่งคือ “จะทำอย่างไรกับการบูรณาการยุทธศาสตร์ การพัฒนาภายใต้กรอบ MDG ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับเป้าหมายของท้องถิ่น แต่ยังคงเป้าหมายในระดับสากลไว้ได้”

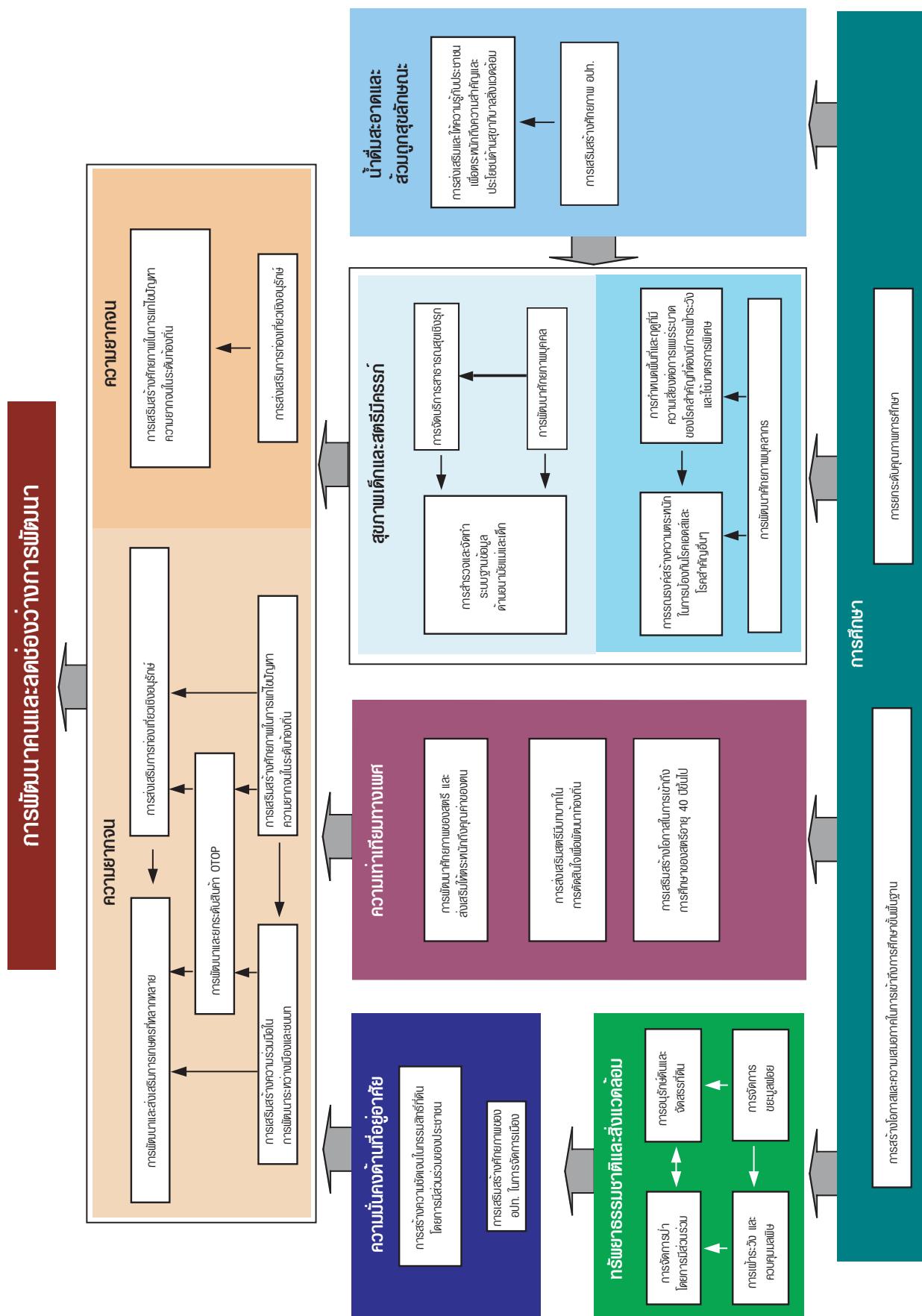
แนวทางการแปลง MDG สู่ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 แนวทางหลัก ได้แก่

- (1) การบูรณาการสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
- (2) การบูรณาการสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับท้องถิ่น ทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ในขณะที่การบูรณาการสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การบูรณาการในระดับ อบต. จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล โดยจะทำให้ท้องถิ่นรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของงาน ซึ่งจะรวมถึงภาคประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาในระดับท้องถิ่นด้วย สำหรับการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้กรอบ MDG ให้เกิดการปฏิบัติได้จริงในระดับ อบต. ซึ่งก็คือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จังหวัดมีบทบาทที่สำคัญ คือ การช่วย “แปลง” ยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้กรอบ MDG ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาที่เป็นองค์รวมแทนการพัฒนาแบบแยกส่วนแบบที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลยิ่งขึ้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะต้องให้ความสำคัญยิ่งจริงจังต่อการทำให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ในการปรับแนวคิดและมาตรการในการดำเนินการ โดยมุ่งเน้นด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดีและการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการบูรณาการเข้าไว้ด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุลได้ ตามคำกล่าวที่ว่า “ห่วงใยโลกกว้าง สรรศ์สร้างท้องถิ่น”

แผนภูมิที่ 4.1 พัฒนาการต่อกรอบ MDGs ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คณะกรรมการติดตาม ผลการพัฒนาแห่งสหสรรบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการดำเนินงานโครงการ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ตามคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2547 รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด จำนวน 15 คน ผู้แทนองค์กรธุรกิจเอกชน จำนวน 1 คน องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสัมคม จำนวน 4 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ประธานคณะกรรมการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายชนะ นาคสุริยะ)	รองประธาน
3. ปลัดจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
4. พัฒนาการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
5. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1	คณะกรรมการ
6. สถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
7. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
8. เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
9. ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
10. หัวหน้าสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
11. พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
12. คลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
13. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
14. ประทานทอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
15. ผู้ประสานงานวิจัยเพื่อท่องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
16. ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
17. ผู้ประสานงานประชาคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการ
18. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะกรรมการและเลขานุการ
19. หัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	คณะกรรมการและเลขานุการ
20. หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่ (1) ประสานการรวมข้อมูล กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายในจังหวัด (2) พิจารณา ดำเนินการ เสนอแนะปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานโครงการฯ บรรลุตามวัตถุประสงค์ (3) อื่นๆ ตามที่ประธานฯ มอบหมาย

การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร

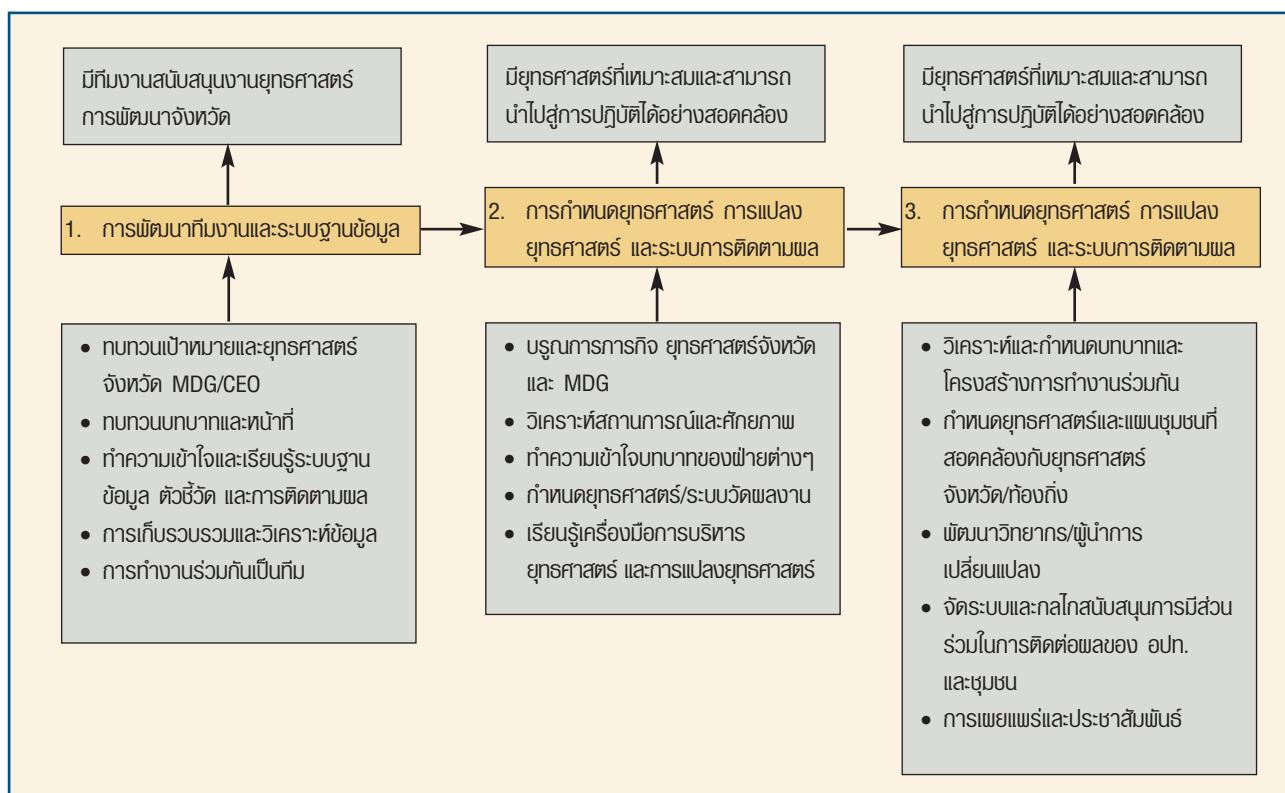
การเสริมสร้างบุคลากรของจังหวัดแม่ส่องสอน มีเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรของจังหวัดแม่ส่องสอนได้รับการพัฒนาศักยภาพ และสามารถสนับสนุนงานยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดแม่ส่องสอน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวัสดิ์และการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

กระบวนการและแผนการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร

ประเด็นหลัก: ในการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร ได้แก่ “การบริหารยุทธศาสตร์” (Strategy Management) ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป้าหมาย โดยเน้นการมียุทธศาสตร์ที่ดีและการใช้ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายสามารถติดตามและวัดผลได้อย่างชัดเจนนำ

ประเด็นย่อย: ประกอบด้วย การพัฒนาแก่ Core Team การพบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์ การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบฐานข้อมูล และการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งมีกระบวนการการดำเนินงานตามแผนภาพด้านล่าง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานภายใต้ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนในทุกขั้นตอน

กระบวนการ: ตามแผนภาพด้านล่าง

สำหรับกิจกรรมการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร ซึ่งได้ดำเนินงานภายใต้การติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (MDG) ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแกนนำ (core team) เพื่อให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนงานยุทธศาสตร์ของจังหวัดต่อไป ส่วนการดำเนินงานเชิงกว้างจะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนทำงาน MDG หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด และการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผ่านสื่อในจังหวัด

การเรียนรู้ในครั้งนี้ เกิดขึ้นผ่านกระบวนการทำงานเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การอบรมหลักสูตร “วิทยากรกระบวนการเพื่อการบริหารยุทธศาสตร์และการติดตามประเมินผลการพัฒนา” แก่กลุ่มแกนนำและคณะทำงานที่สนใจ การจัดสัมมนาเวทีท้องถิ่น เรื่อง “แนวทางความร่วมมือในการบูรณาการยุทธศาสตร์จังหวัดสู่การปฏิบัติ” การประชุมร่วมกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการทบทวนระบบฐานข้อมูลและการติดตามผลเพื่อสนับสนุนงานยุทธศาสตร์ และการประชุม “สรุปผลการดำเนินงานและประสบการณ์การติดตามผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลจากการจัดกิจกรรมสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี และส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ตารางข้อมูล

MDG และ MDG+

ปี 2533 - 2547

ความยากจนและความทิวทyoย																
ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	
สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ¹ (%)			30.63		48.17		43.06		44.5		27.96		23.18			
ช่องว่างความยากจน ¹					17.91		14.36		17.92		8.61		5.70			
ส่วนแบ่งรายได้ครัวเรือนของประชากรร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด ² (%)					6.8						8.7		9.8			
ความไม่เสมอภาคในความยากจน ¹					8.58		5.68		8.56		4.00		1.95			
อัตราเกิดยากจนขึ้นกว่า 5 ปี ที่เป้าหมายต่ำกว่าเกณฑ์ ³ (%)						23.62	20.18	16.69	17.42	16.01	13.59	16.25	17.28	25.43	16.26	
อัตราการขาดสารอาหาร ราดหัวใจเต็มร้อยเปอร์เซนต์ (%)	4412	41.67	39.89	35.62	36.34	28.48	20.94	10.48	8.10	6.63	5.82	4.74	4.07	3.71 ⁿ		
- สารโอโอดัน		7.37	12.77	7.65	11.73	11.95	13.11	17.6		5.58	14.19	5.30 ^o	5.30 ^o	4.50 ⁿ		
- ราดหัวใจ												71.67	95.44	97.98	87.82	
อัตราเกิดยากจนขึ้นกว่า 5 ปี ที่เป็นไปตามเกณฑ์																

หมายเหตุ : ก ข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 แหล่งข้อมูล : 1 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 2 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 4 กองนโยบายการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

การศึกษา															
ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน สูงสุด:ต้นประมาณศึกษา ¹ (%)					95.40	93.35	87.34	95.00	92.55	92.49	95.25	94.20	93.24	90.06	87.40
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน ¹ รวม:ต้นประมาณศึกษา ¹ (%)					121.33	122.99	118.61	120.99	120.08	120.30	118.93	116.82	116.37	112.65	114.92
อัตราการคงอยู่:ต้นประมาณศึกษา ² (%)		69.47	78.86	75.83	68.96	67.33	73.72	74.98	72.66	74.69	74.08	73.20	74.48	75.57	
อัตราการច่านาออกเชิงไดบอง ประชากรอายุ 15-24 ปี ³ (%)	71.21										74.88				
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน สูงสุด:ต้นบัญชีศึกษาตอนต้น ¹ (%)								45.39	40.21	42.52	45.72	47.27	45.74		
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน รวม:ต้นบัญชีศึกษาตอนต้น ¹ (%)					47.37	53.73	54.79	60.55	59.19	65.15	67.50	70.55	67.20	68.52	74.30
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน สูงสุด:ต้นบัญชีศึกษาตอนปลาย ¹ (%)								24.14	25.12	24.21	24.43	27.16	24.13		
อัตราบ้าเรียนต่อประชากรวัยเรียน ¹ รวม:ต้นบัญชีศึกษาตอนปลาย ¹ (%)					19.23	22.33	25.71	28.26	30.69	31.69	33.86	37.44	37.95	40.13	41.74
อัตราการคงอยู่ ระดับบัญชีศึกษาตอนปลาย ² (%)	90.83	86.04	90.57	87.78	89.86	89.50	90.72	86.00	82.73	81.13	84.66	82.76	76.17	84.20	88.04
อัตราการคงอยู่ ระดับบัญชีศึกษาตอนปลาย ² (%)	85.13	86.94	88.27	84.79	86.51	85.69	86.32	86.42	84.41	82.76	81.25	90.01	79.50	84.62	88.34
คะแนนสอบของบ้าเรียน:ต้นประมาณศึกษา ⁴ (%)															
- ภาษาไทย			68.20		55.50		56.86		57.38			18.22	42.30	36.55	
- ภาษาอังกฤษ							53.83		52.65			16.17	39.34	30.99	
- คณิตศาสตร์			52.37		47.42		45.95		45.28			15.22	41.18	32.71	
- วิทยาศาสตร์			57.87		44.34		51.21		48.30					34.39	
คะแนนสอบของบ้าเรียน ระดับบัญชีศึกษาตอนต้น ⁴ (%)															
- ภาษาไทย			56.70	57.01		53.48		56.94				42.50	42.81	49.47	
- ภาษาอังกฤษ						31.43		36.83				32.88	37.54	33.07	
- คณิตศาสตร์			45.43	41.89		30.89		29.87				28.05	33.72	30.97	
- วิทยาศาสตร์			51.60	49.38		42.03		43.77						34.66	
คะแนนสอบของบ้าเรียน ระดับบัญชีศึกษาตอนปลาย ⁴ (%)															
- ภาษาไทย			66.89	55.33		47.32		43.46	55.27	52.19	52.19	54.68	56.00	40.88	
- ภาษาอังกฤษ						27.48		28.44	42.54	40.17	39.24	39.86	42.54	31.87	
- คณิตศาสตร์			59.48	48.28		28.02		25.25	52.09	42.58	46.65	48.68	52.01	31.02	
- วิทยาศาสตร์						46.25		30.61						44.38	

การศึกษา (ต่อ)

ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
สัดส่วนประชากรอายุ 11-24 ปี ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ ⁵ (%)														16.28	
อัตราส่วนครุภาระเรียน ¹ (%)															
- ประเภทศึกษา						1:18	1:18	1:20	1:21	1:21	1:20	1:20	1:23		1:24
- มัธยมศึกษาตอนต้น						1:17	1:18	1:20	1:22	1:18	1:19	1:20	1:22	1:20	1:25
- มัธยมศึกษาตอนปลายชายสามัญ						1:22	1:20	1:20	1:24	1:24	1:21	1:22	1:24	1:19	1:29
- มัธยมศึกษาตอนปลายชายอาชีพ						1:11	1:12	1:16	1:14	1:20	1:17	1:18	1:31	1:26	1:28

ที่มา: 1 ค่านิวนันจากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการและข้อมูลจากการประกอบกิจกรรมทางภาคใต้ที่อยู่อาศัย

2 ค่านิวนันจากข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ

3 สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ

4 ตารางสำรวจเท่ากันและเดียวกันปี 2545, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ความก้าวหน้าทางเพศและบทบาทสตรี

ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
อัตราส่วนหญิงต่อชายในระดับประถมศึกษา มีรอยศักดิ์ ॥๒: อุดมศักดิ์ (%)															
- ประถมศึกษา	0.89	0.88	0.90	0.90	0.90	0.90	0.92	0.93	0.93	0.90	0.92	0.92	0.92	0.92	1.10
- มัธยมศึกษา	0.86	0.61	0.87	0.87	0.91	0.92	0.97	0.98	1.01	1.05	1.06	1.09	1.07	1.08	
- อุดมศักดิ์								1.46	1.86	1.36	1.70	1.70	1.54		
อัตราการอ่านออกเขียนได้ หญิงต่อชายอายุ 15-24 ปี ²	0.92											0.90			
สัดส่วนผู้หญิงที่เข้ามาและได้รับค่าตอบแทน บนภาคเกษตร ^{a,3 (%)}					43.24	38.35	40.61	39.63	39.85	34.30	41.02	39.23	46.31	46.09	41.88
สัดส่วนผู้หญิงในสาขาเชิงอาชีวศึกษาอั่งพัน ^{a,4 (%)}															9.04
อัตราการอ่านออกเขียนได้ หญิงต่อชายอายุ 40 ปี ขึ้นไป ²	0.82											0.80			
สัดส่วนผู้หญิงให้เช่าแพนเนอร์บัตรประจำบัญชี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ^{a,4 (%)}															3.97
อัตราหญิงต่อชายที่จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ^{a,3}					1.19	0.95	1.06	0.71	0.85	0.67	1.10	1.06	1.29	1.27	1.12

หมายเหตุ : ก จังหวัดแม่ส่องสอนเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในปี 2540 และเปิดสอนสูงสุดเทียบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าอนุปริญญา
ข ปี 2539 และ 2541-2543 คิดจากฐานประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป ส่วนปี 2544 - 2547 คิดจากฐานประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป
ค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดของจังหวัดแม่ส่องสอน ซึ่งได้แก่ อบจ. เทศบาลและ อบต. ทุกแห่ง รวมทั้งสิ้น 50 แห่งป

- ที่มา:
- ค้านวนเจ้าข้อมูลจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
  - ค้านวนเจ้าข้อมูลจากสำนักงานประชากรและสหกรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
  - รายงานผลการสำรวจภาวะการเมืองท้องถิ่นประชากร (ไตรมาส 3), สำนักงานสถิติแห่งชาติ
  - สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดแม่ส่องสอน

สุขภาพเด็กและสตรีมีครรภ์

ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน) ¹							19.52	19.62	12.74	21.66	19.24	13.49	15.21	15.30	12.15
อัตราการตายของบุตร女 (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน) ¹						6.67	6.07	9.63	3.96	8.92	10.82	7.36	8.30	7.65	7.54
สัดส่วนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่เป็นโรคห้อ ³							518.53	64.37	48.27	44.22	72.29	557.64	35.30		
อัตราการตายของมารดา ⁴ (ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน) ¹						26.38	28.33	76.10	31.85	30.06	49.07	55.33	33.20	82.44	
สัดส่วนการคลอดบุตรที่ได้รับการดูแล จากบุคลากรสาธารณสุข ²												34.35	57.24	59.12	58.00

ที่มา:
 1 สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
 2 รายงานประจำปี 2547, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเมืองรองสอน
 3 งานควบคุมโรคติดต่อ, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ໂຄເອດສັນຕິພາບ ມາລາເຮົຍ ວັນໂຮກ ແລະ ໂຣຄສໍາຄັງອືນໆ

ຕົວເລີ້ມຕົກຕົວ MDG ແລະ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
ວັດທະນາກົດເຊື່ອເອົ້າໄວໃນສຫະປັກຮັກ ¹ (%)						3.7	5.1	1.2	1.6	1.6	1.3	0.4	0.3	0.9	1.15
ວັດທະນາກົດເຊື່ອເອົ້າໄວໃນປະເກດ ວັຍເຈັນມືນສູງ (ປະກາດຍາຂຸ 21 ປີ) ¹ (%)						2.5	2.9	6.2	3.3		0.9	0.9			
ວັດທະນາກົດໂຄມາລາເຮົຍ ² (ຕົວ 100,000 ດບ)			41.80	43.45	30.96	34.52	11.25	26.90	27.52	40.22	30.01	23.43	3.19	9.39	8.40
ວັດທະນາທາຍດ້ວຍໂຄມາລາເຮົຍ ³ (ຕົວ 100,000 ດບ)			9.92	6.72	8.98	8.43	2.27	6.13	4.71	6.48	3.86	3.85		1.67	
ວັດທະນາຜູ້ປັຍດ້ວຍໂຄວັນໂຮກ ² (ຕົວ 100,000 ດບ)									24.41	36.77	53.63	47.96	107.47	38.02	49.19
ວັດທະນາທາຍດ້ວຍໂຄວັນໂຮກ ² (ຕົວ 100,000 ດບ)									0.43	0.43	0.86	3.00	0.00	0.84	5.00
ວັດທະນາກົດເຮັດວຽກ ແມ່ນໄວໃຈ DOTS ຮັກຢາງື່ປ່າຍວັດໂຮກ ³ (%)								75.00	76.02	77.16	76.23	76.68	73.99	75.65	
ວັດທະນາຜູ້ປັຍດ້ວຍໂຄຫວິງ ⁴ (%)	86.2	92.1	102.9	94.2	109.4	129.7	157.9	173.6	194.3	252.6	294.1	320.2	394.8	454.4	
ວັດທະນາທາຍດ້ວຍໂຄຫວິງ ⁴ (%)							52.3	32.0	33.3	28.8	35.6	15.3	7.5	10.5	
ວັດທະນາຜູ້ປັຍດ້ວຍໂຄໄປຫວັດໃຫຍ່ ² (%)								47.98	62.25	102.80	86.24	116.88	88.33	56.25	30.79
ວັດທະນາຜູ້ປັຍດ້ວຍໂຄປອດບວນ ໃນເຖິງຍາຫຼຸດກ່າວ 5 ປີ ² (ຕົວ 100,000 ດບ)								1,059.8	710.5	798.8	1,013.1	744.8	697.5	645.2	605.6
ວັດທະນາຜູ້ປັຍດ້ວຍໂຄໄປເສືອດອກ ² (ຕົວ 100,000 ດບ)						48.45	23.63	20.90	168.80	43.75	0.00	20.94	45.00	43.13	58.75
ວັດທະນາທຽວພະເຂົ້າໄວໂຄເກົ່າເຫົາ ² (%)				1.68	0.37	0.41	0.08	0.16	0.51	0.14	8.23	0.47	0.77	0.45	0.28

ໜີມາ:
 1 ຮາຍງານປະຈຳປີ 2547, ສໍານັກງານສາທາລະນະຖາວຸທີ່ວັດແມ່ນໄອງສອນ
 2 ການគັບຄຸມໄວຕີຕື່ອ. ສໍານັກງານສາທາລະນະຖາວຸທີ່ວັດແມ່ນໄອງສອນ
 3 ການគັບຄຸມໄວຕີຕື່ອ. ກະທວງສາທາລະນະຖາວຸ
 4 ສໍານັກງານໄຍ້ບາຍແລະບຸກທີ່ການສົດສັນຕິພາບ

กรรยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด MDG และ MDG+	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	
สัดส่วนพื้นที่ป่าใบไม้ต่อพื้นที่จังหวัด ¹ (%)	72.89 (1989)	72.21		71.37		70.45			69.1		89.66					
สัดส่วนพื้นที่อุรุกงาพื้นที่จังหวัด (%)										82.31		52.58				
สัดส่วนพื้นที่ป่าขุบชุมต่อพื้นที่จังหวัด ³ (%)											0.05	0.07	0.10	0.35	0.45	
สัดส่วนประชากรที่ใช้เชื้อเพลิง ประเภทฟืน ดำเนิน (% ครัวเรือน)	80.35											64.85				
สัดส่วนของบุคลากร ที่นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ ⁵ (%)															40.55	
สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงแหล่ง น้ำดื่มน้ำสะอาด ⁴ (% ครัวเรือน)																
- เชตเมือง	88.30											83.50				
- เชตชนบท	54.78											61.60				
- เมืองและชนบท	57.34											64.34				
สัดส่วนประชากรที่ใช้ส้วม ถูกยับฉีกขาด: ⁴ (%) ครัวเรือน)																
- เชตเมือง	96.90											97.90				
- เชตชนบท	65.30											76.50				
- เมืองและชนบท	67.07											78.39				
สัดส่วนประชากรที่มีความบันคบไปอยู่อาศัย (เป็นเจ้าของหรือเช่า) ^{1,4} (%)																
- เชตเมือง	86.21											80.35				
- เชตชนบท	96.60											91.65				
- เมืองและชนบท	95.31											90.20				
สัดส่วนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านเรือน แบบรีโนเวทอยู่อาศัย ⁶ (%)			30.75	39.65	44.45	46.57			54.63	57.76	63.29	62.71	67.16	58.51	62.87	67.14

หมายเหตุ: ก ข้อมูลปี 2543 เชตชนบท หมายถึง พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล นอกเขตสหกรณ์และพื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาลที่จัดตั้งเป็นเขต อยู่กับบ้านที่จัดตั้งเป็นเขตเมือง ข้อมูลปี 2545 เชตชนบท หมายถึง พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล เชตเมือง หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาล

ที่มา:

- 1 สถิติป้าแม่ไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (http://www.dnp.go.th/webcontent/index.asp?group_id=8)
- 2 ศูนย์รวมข้อมูลจากกรรณสูตที่พากษา สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่
- 3 ศูนย์รวมข้อมูลจากกรรณสูตที่พากษาและน้ำท่วม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่
- 4 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2533 และ 2543. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- 5 ศูนย์รวมข้อมูลจากกรรณสูตที่พากษาและน้ำท่วม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่
- 6 ข้อมูล ปปช. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

เกณฑ์การประเมินข้อมูล

คุณภาพและความนำไปใช้กีบของข้อมูล

- ★ ไม่มีข้อมูล
- ★★ ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ
- ★★★ ข้อมูลส่วนใหญ่เชื่อถือได้ แต่ยังมีปัญหาบางประการ เช่น ไม่ครอบคลุมประชากรบางกลุ่ม หรือข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ขาดแย้งกัน มีความสับสนเกี่ยวกับคำนิยาม การจัดเก็บและการตรวจสอบข้อมูล
- ★★★★ ข้อมูลระดับชาติเชื่อถือได้ แต่ข้อมูลระดับต่ำกว่ามีปัญหา
- ★★★★★ ข้อมูลครอบคลุมและเชื่อถือได้ในทุกระดับ วิธีการจัดเก็บชัดเจนและคงเส้นคงวา

ความต่อเนื่องของข้อมูล

- ★ ไม่มีข้อมูลต่อเนื่องพอที่จะแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
- ★★ มีข้อมูลต่อเนื่องในห่วงเวลาที่ท้างกันมาก
- ★★★ มีข้อมูลต่อเนื่อง แต่เป็นข้อมูลที่ใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการจัดเก็บ/คำนวณแตกต่างกัน ทำให้ยากที่จะวิเคราะห์แนวโน้ม การเปลี่ยนแปลง
- ★★★★ มีข้อมูลต่อเนื่องในห่วงเวลาที่เหมาะสม แต่ไม่ได้มีการประมวลผลให้เป็นระบบ การรวมข้อมูลจากพื้นที่ต่างๆ จะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูง
- ★★★★★ มีข้อมูลต่อเนื่องทั้งในระดับชาติและต่ำกว่ามัน

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย
ตึกสหประชาชาติ ชั้น 12 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ (66-2) 288-2130
โทรสาร (66-2) 280-0556
E-mail: registry.th@undp.org
Website: www.undp.or.th